LIETUVIŲ DIENOS

Šiame numeryje: Pirmasis Lietuvių Teatro Festivalis

Festivalio organizatorius

ANATOLIJUS KAIRYS

IŠKILIAUSIO TEATRO VARDO LAIMĖTOJAI

Clevelando Liet. Teatro "Vaidilos" rež.

PETRAS MAŽELIS

Los Angeles Dramos Sambūrio režisierė

DALILA MACKIALIENĖ

LITHUANIAN DAYS
JANUARY 1969

1969 M. SAUSIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Alfonsas Milukas

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:
Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — CHICAGO, ILLINOIS; Vyt. A. Braziulis — CLEVELAND, OHIO; Vladas Mingėla — DETROIT, MICH.; Balys Raugas — PHILADELPHIA, PA.; Cezaris Surdokas — BALTIMORE, MD.; Petras W. Urban — CLEVELAND, OHIO; Vaclovas Verikaitis — TORONTO, CANADA; V. Volertas — RIVERSIDE, N.J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
U. S. A.: — BOSTON, MASS. — BROOKLYN-NEW YORK, N. Y. — V. Maželis; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, V. Noreika; CLEVELAND, OHIO — V. Bacevičius; LOS ANGELES, CALIF. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kantas; MANCHESTER, N. H. — K. Daugėla; OMAHA, NEBR. — Rev. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA. — V. Gruzdys; WASHINGTON, D.C. — P. Labanauskas; CANADA — Hamilton, Ont. A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA — E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.
Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas adm-ciją painformuoja laišku.
If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. **Single copy 85¢.**

Prenumerata metams $8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard ● Hollywood, California 90029 ● Telefonas: 664-2910

LIETUVOS LAISVĖS KOVOS METAI

SAUSIS, 1969 METAI
Nr. 1 (190), XX metai

JANUARY, 1969
Vol. XX, No. 1(190)

TURINYS / CONTENTS

Viltis — brangiausia dovana. Vedamasis. (J. Kajecko, Lietuvos Atstovo, žodis) 3
Dr. Martynas Anysas, **Klaipėdos kraštas prisijungia prie Lietuvos.** 4-5
Spaudoj ir gyvenime
Lietuvių švietimo ir šeimos metai. 6
Vienos bibliotekos likimas. 6
Vilniaus vizija. 6
Aleksys Dičpetris, **Už mėlynų marių.** Eil. 6
Apie poeto A. Dičpetrio mirtį. Nekrologo vietoj. 6
Jėgų ir priemonių mobilizacija kovai už Lietuvos laisvę. Politinių studijų savaitgalis. .7
V. Kavaliūnas, **Fatalistas.** Beletristika. 8
PIRMASIS TEATRO FESTIVALIS. 10
Los Angeles dramos sambūris. 11
Clevelando lietuvių teatras "Vaidila". 12
Hamiltono dramos mėgėjų grupė. 14
Detroito dramos mėgėjų sambūris. 16
Knygos ir autoriai. 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. 18

ENGLISH SECTION

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika. 20
Facts About Soviet Colonialism. Mrs. V. Leskaitis. 21
The Lithuanians and their Personal Names, by S. J. V. Narus. 22
Lithuanian History in Stamps. Part CXII. By A. Bernotas. 24
"The Balts Story" as Stage Spectacular. 24
LITHUANIANS MAKE NEWS. 25

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover — Pirmas viršelio psl.

Pirmojo Lietuvių Teatro Festivalio organizatorius Anatolijus Kairys ir geriausio vaidinimo laimėtojai — režisieriai — P. Maželis ir Dalila Mackialienė.

Pernai metų lapkričio 27 d. — gruodžio 1 d. Chicagoje suorganizuotas pirmasis teatro festivalis. Organizavo L. B. Kultūros Fondas, kuriam vadovauja Anatolijus Kairys, pats rašytojas dramaturgas.

Festivalyje dalyvavo 6 lietuvių teatro grupės: Chicagos LB Jaunimo teatro grupė, Clevelando liet. teatras "Vaidila", Detroito dramos mėgėjų sambūris, Chicagos Šaulių teatras, Hamiltono dramos mėgėjų sambūris ir Los Angeles dramos sambūris.

Festivalis praėjo su dideliu pasisekimu. Visus 6 spektaklius aplankė daugiau kaip 4,000 žiūrovų. Festivalis baigtas iškilmingu banketu, kurio metu jury komisija peskelbė laimėtojus. Buvo šios laimėjimų kategorijos: geriausio teatro, geriausio aktoriaus, geriausių dekoracijų ir drabužių. Geriausio teatro vardą ir po $500 laimėjo Los Angeles ir Clevelando teatrai.

Plačiau — žiūr. 11 — 17 psl.

Organizer of the First Lithuanian Theatrical Festival Anatolijus Kairys and prize-winners, stage–directors of the best productions, Petras Maželis and Dalila Mackialienė.

The festival took place in Chicago, November 27 — December 1, 1968. It was sponsored by the Cultural Foundation of the Lithuanian Community, headed by A. Kairys, himself an author and playwright.

Six Lithuanian theatrical troupes participated in the festival: two from Chicago — a Youth Theatre group of the Lith. Community and the National Guards Theatre — and single representative theatres from Los Angeles, Cleveland, Detroit and Hamilton.

The festival was a definite success. More than 4,000 spectators attendeed the six performances. It wound up with a festive banquet during which the prize-winners were announced by a jury committee. Prizes were awarded to: the best theatre, best actor, finest sets and finest costumes. Best theatre award and $500 prizes each went to the theatres of Los Angeles and Cleveland.

(For details — see pages 11—17).

Photo P. Maleta

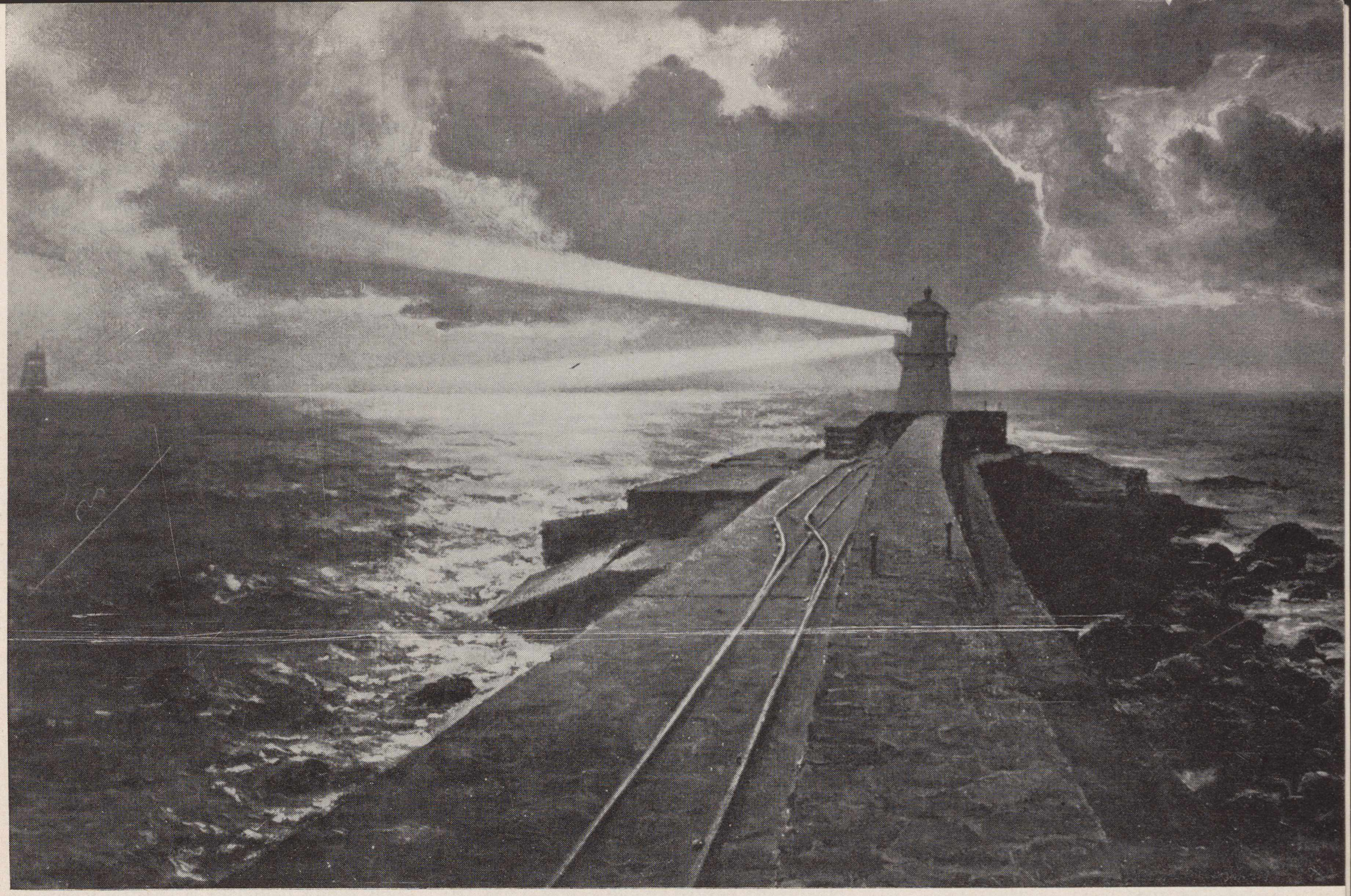

Klaipėdos švyturys audros metu. Vaizdas iš Lietuvos laisvės metų.

Beacon of Klaipēda sea shore on a stormy day in pre-war Lithuania.

Viltis - brangiausia dovana

... Lietuvos valstybės šimtmečiais gyvavo, nuo Mindaugo laikų. Senoji Lietuva buvo Rusijos pagrobta 18-to š. pabaigoje. Tačiau ilgametė aneksija lietuvių tautos laisvės troškimo užgniaužti neįstengė. Sukilimas sekė sukilimą. Jei iki 10-to š. vidurio mūsuose vyravo bajoriškos Lietuvos valstybės idėja, suprasta glaudžiame ryšyje su Lenkija, tai antroje to šimtmečio pusėje pradėjo reikštis nauja Lietuvos valstybės samprata. Jąja sekant, atstatyta naujoji Lietuva turėtų apimti visą lietuvių apgyventą plotą ir būti tvarkoma demokratiniais pagrindais, be luomų skirtumo. Ši naujoji samprata tiek sustiprėjo, kad 1917 m. rugsėjo mėn. 18-22 lietuvių tautos atstovai Vilniaus konferencijoje konstatavo tautos ryžtą atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę, pagrįstą demokratiniais pagrindais, etnografinėse ribose. Gi Lietuvos nepriklausomybės 1918 m. paskelbimo akte... Lietuvos Taryba peskelbė "atstatanti nepriklausomą demokratiniais pagrindais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje."

Nepriklausomybės paskelbimas to meto sąlygomis buvo drąsus ir ryžtingas žygis. To akto pasėkoj tauta įsijungė nelygion kovon dėl nepriklausomybės ir ją laimėjo.

Iš Lietuvos gaivintojų ir kovotojų dėl jos teisių šiemet ypatingai prisimintina preš keletą savaičių miręs Vasario 16 akto signataras, ilgametis Lietuvos Dipl. Tarnybos narys, ministeris Petras Klimas. Prisimindami tą garbingą Letuvos sūnų - kankinį, mes tuo pačiu su pagarba prisimename ir kitus Lietuvos kūrėjus bei kovotojus dėl Lietuvos. Su liūdesiu ir dėkingumu prisimename įžymųjį Amerikos lietuvį, ilgametį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininką ir mecenatą, velionį J. Bačiūną.

Sovietų valdovai, smurtu ir jėga aneksavę Lietuvą, primetė jai rusiškos sampratos idėją. Ja sekant Lietuvos šeimininkai yra ne lietuviai, bet Maskvos valdovai. Lietuvos valstybei skiriamos funkcijos apribotos. Lietuvių tauta degraduota į etninės mažumos statusą. Lietuvos valstybės pavadinimas tik iš vardo tepaliko. Tačiau Lietuva tebėra gyva pavergtų tautiečių širdyse, kaip neseniai pasitvirtino tebesanti gyva Čekoslovakija ir kitos pavergtos tautos.

Kada ant Lietuvos nusileido ilgoji vergovės naktis, šios draugingos Lietuvai šalies Valstybės Sekretorius Summer Welles šios šalies Vyriausybės ir žmonių vardu Baltijos valstybių okupaciją pasmerkė. Po to Lietuvos Dienos proga metai iš metų JAV vyriausybė reiškė smurtu pagrobtos Lietuvos okupacijos nepripažinimą. Reikšta viltis, kad ateis laikas ir Lietuvai vėl nušvis išsiilgtos laisvės rytas. Aš neabejoju, kad tą šauniąją tradiciją tęs ir naujoji administracija.

Dabartinis JAV Prezidentas yra taip pat ne kartą padaręs palankių Lietuvos bylos reikalu pareiškimų.

Antai, pereitų metų spalio mėnesį jis pareiškė: *"Mes visi norime, kad JAV išliktų didžiausia pasaulio galybė. Mes taip pat viliamės, kad Lietuva atgaus laisvę ir nepriklausomybę. Su Dievo ir jūsų pagalba mums pasiseks kryžiaus žygis už Amerikos didybę ir Lietuvos laisvę."* Mes Prezidento Nixono taip šaunų pareiškimą didžiai vertiname. Prisimintina taip pat jo inauguracijos proga pasakytoj kalboj pabrėžimas, kad *"No man can be fully free while his neigbor is not."*

Man belieka palinkėti, kad laisvieji lietuviai vienybėje tęstų kovą dėl Lietuvos. *"Viltis... brangiausia dovana, / Visur, kaip angelas, ji lydi. / Ji mūs stiprybė, mūs drąsa!" (Maironis).*

Iš Lietuvos atstovo J. Kajecko kalbos Vasario 16 minėjime.

KLAIPĖDOS KRAŠTAS PRISIJUNGIA PRIE LIETUVOS

1923 metų sausio 15 dienai paminėti

Dr. Martynas Anysas, Toronto, Ont.

Kai po Pirmojo Pasaulinio Karo alijantai susirinko sudaryti taiką su nugalėta Vokietija, Versalyje (Versaile) pasigirdo ir lietuvių balsas atskirti vadinamą Maząją Lietuvą (Klein Litauen, Preussisch Litauen) nuo Vokietijos ir ją prijungti prie atstatomos Lietuvos valstybės, kuri per paskutinius tris padalinimus (1772, 1793 ir 1795) buvo laikinai nustojusi egzistuoti kaip valstybė, bet dabar stengėsi atsikurti etnografinėse ribose. Kalbamos Mažosios Lietuvos lietuviai tuomet atitinkamais raštais bei memorandumais buvo kreipęsi į karą laimėjusius alijantus, — Prancūziją, Did. Britaniją, Italiją ir Japoniją, reikalaudami, kad jie neužmirštų prezidento Wilsono 14 punktų ir kad jie priskirtų naujai susidarančiai Lietuvos valstybei visas lietuvių gyvenamas žemes iki tuomet valdomoje Vokietijos teritorijoje, reiškia, Mažąją Lietuvą. Ir Jungtinėse Šiaurės Amerikos valstybėse bei pačioje Lietuvoje gyveną lietuviai su panašiais reikalavimais kreipėsi į taiką su Vokietija sudarančius alijantus. Šitų žygių rezultatas buvo tas, kad kad pagal Versalio taikos sutarties 99-tą straipsnį nuo Vokietijos buvo atskirta šiaurinė Mažosios Lietuvos dalis, pavadinta Klaipėdos kraštu — Territoire de Memel — buvo atskirta nuo Vokietijos ir pavesta laikinai alijantų dispozicijai.

Po Versalio sutarties ratifikacijos vokiečių kariuomenė 1920 metų pradžioje buvo atitraukta ir tuojau po to atvyko prancūzų kariuomenės batalijonas, kurio vadui Vokietijos reicho komisaras grafas Lambsdorf oficialiai perdavė krašto valdymą. Tokiu būdu Klaipėdos kraštas oficialiai buvo nustojęs būti Vokietijos dalimi. Reikia pažymėti, kad Vokietija oficialiai protestavo prieš krašto atskyrimą. Bet dar ilgokai truko, kol šis prancūzų okupacinės armijos valdomas kraštas buvo sujungtas su Lietuva, nes ir Lietuva kėlėsi iš didžiojo karo griuvėsių ir turėjo sutvarkyti savo administraciją bei kariuomenę, atsiginti nuo priešų, bolševikų bei lenkų ir gauti juridinį pripažinimą. Ypatingai sunki buvo Lietuvos padėtis prieš Lenkiją, kuri norėjo į naujai sudaromą Lenkiją įjungti ir Lietuvą, remiantis faktu, kad nuo Liublino sutarties 1565 m. Lietuva ir Lenkija sudarė vieną valstybę. Šitą reikalavimą bevykdant, lenkai sulaužė su Lietuva sudarytą Suvalkų ginklų paliaubų sutartį ir lenkų gen. Želigovskis su lenkų kariuomene užėmė Vilnių, kur Lenkija nebepaleido iš rankų.

Jau 1920 m. vasario m. 21 d. Prūsų lietuvių tautos taryba su patriarchu Martynu Jankum priešakyje priėmė rezoliuciją, kuri reikalavo susijungti į bendrą valstybę. Tų pačių metų kovo mėn. 20 d. Kaune įvyko iškilmingas Lietuvos valstybės tarybos posėdis, kurio metu trys Prūsų Lietuvos tautinės tarybos nariai, įteikdami kalbamą rezoliuciją, buvo priimti į Valstybės tarybą.

Tuo tarpu dėl mažojo Klaipėdos krašto varžėsi trys valstybinės: jėgos: 1. Vokietija, nors karą pralaimėjusi, siekianti atgauti kraštą sau; 2. Prancūzija ir Lenkija, siekiančios kraštą prijungti prie Lenkijos arba, jeigu tai nepavyktų, jį laikyti savo įtakoje, duodant jam freištato (laisvos valstybės) formą; ir 3. Lietuva, siekianti šią Mažosios Lietuvos dalį sujungti su didžiąja Lietuva.

Tik po dviejų metų, 1922.XII.20. Ambasadorių konferencija, kuri alijantų buvo pavesta Rytų Europos valstybių reikalus tvarkyti, Lietuvą pripažino de jure, nors Lietuvos vyriausybė prieš tai buvo atmetusi šios konferencijos pageidavimą garantuoti Nemuno internacionalizaciją, kol nebus išspręstas Vilniaus klausimas. Minėtoje Ambasadorių konferencijoje buvo atstovaujama Prancūzija, Did. Britanija, Italija ir Japonija.

Šis *de jure* pripažinimas buvo didelis Lietuvos tarptautinis laimėjimas. Nuo šio momento Lietuva pradėjo figūruoti tarptautiniuose santykiuose kaip pilnateisis valstybinis faktorius, kuriam nebebuvo galima prikišti, kad ji esanti aplinkybių malonės toleruojamas valstybinis padarinys. Dėl to labai sustiprėjo Lietuvos padėtis Klaipėdos reikalu.

Vokiečiai, matydami, kad nėra galimybės Klaipėdos kraštą grąžinti Vokietijai, pradėjo propaguoti padaryti kraštą freištatu, savistovia valstybėle, kuri reikėtų kokiu nors būdu sujungti su Lenkija arba bent su Dancigu, kuris dėl savo vokiškumo nebuvo priskirtas Lenkijai. Vokiečių akcija po Lietuvos pripažinimo de jure Klaipėdos krašte labai susilpnėjo, o lietuviškoji sustiprėjo. Lietuvoje jau buvo įvesta pastovi valiuta — litas. Litas, paremtas auksu padengtu doleriu, laikėsi, o vokiečių markė vis didėjančiu greitumu smuko. Dėl vokiečių markės smukimo labai susirūpino krašto ūkininkija, nes gautieji už jų parduotus žemės ūkio produktus pinigai vis greičiau nustojo savo vertės. Šiam dirbtiniam freištato ekonominiam ir finansiniam bankrotui besiplečiant, visa natūraliai ėmė populartėti Klaipėdos krašto prisijungimo prie Lietuvos idėja. Tuo labiau, kad atsargesnieji lietuviai ūkininkai jau buvo pradėję savo žemės ūkio produktus parduoti lito valiuta, kuri vis daugiau įsigalėjo krašte. Klaipėdos krašte, kaip ir pačioje Lietuvoje, pradėjo kilti mintis šitą susijungimo klausimą pagreitinti savo rūšies *coup d'etat*. Smulkiau apie tai prieš porą metų rašė Jonas Budrys, anų laikų dalyvis vėliau įvykusiame žygyje.

Slaptuose pasitarimuose paaiškėjo, kad pasiruošimas tokiam žygiui negali vykti pačiame Klaipėdos krašte, kuris saugojamas susijungimui priešingai nusistačiusios prancūzų kariuomenės ir kad pirmieji faktini žygiai turi būti daromi Lietuvoje, kuri tuo reikalu turi laisvas rankas. Evantualų sukilėlių kariuomenės vadą ir būsimos krašto direktorijos narius turėjo duoti Klaipėdos krašto sukilėliai.

Paaštrėjo Prancūzijos santykiai su nugalėta Vokietija, kuri nepristatė reikalingo anglių kiekio Prancūzijai. Įvyko žinoma Rhuro krašto okupacija, kuri sujudino visus alijantus, ypatingai Did. Britaniją, nusistačiusią prieš tokį žygį. Šiuo pasaulinės ir vietinės krizės metu iškilo sumanymas tuojau imtis žygių įvykdyti abiejų kraštų sujungimą vienu smūgiu.

1923 m. sausio 9 d. Šilutėje susidarė Krašto gelbėjimo Komitetas, kurio priešakyje atsistojo Martynas Jankus, nariais buvo Jurgis Strekys, Jurgis Lėbartas, Vilius Šaulinskas ir Jurgis Bruvelaitis. Gelbėjimo Komiteto atsišaukime buvo pasakyta:

1. Klaipėdos Krašto Direktorija ir Klaipėdos Valstybės Taryba esanti atstatyta;
2. Gelbėjimo Komitetas paimąs krašto valdymą į savo rankas;
3. Buvusiam Krašto Direktorijos nariui pavedama per tris dienas sudaryti naują Direktoriją (Simonaitis neseniai buvo atsistatydinęs iš Direktorijos);
4. Abi krašte vartojamos kalbos gauna lygias teises;
5. Visiems senosios Direktorijos nuteistiesiems politiniams nusikaltėliams grąžinama laisvė;
6. Valdininkai turi likti savo vietose ir sąžiningai eiti savo pareigas;
7. Algos būsiančios išmokamos aukso valiuta;
8. Ramybei užtikrinti krašte skelbiamas išmties stovis;
9. Nusižengimai prieš viešą tvarką būsią baudžiami išimties padėties tesmu.

Prasidėjo ruoštas sukilimas. Jau sekančią dieną ėjo sukilėliai per senąją sieną į Klaipėdos kraštą, kur jie gavo sustiprinimo iš vietinių lietuvių. Viena grupė ėjo iš Žemaitijos Kretingos ir Gargždų link Klaipėdos, pakeliui sutikdama pasipriešinimo iš krašto policijos ir freištatininkų pusės. Antroji grupė žygiavo Katyčių ir Smalininkų rajone link Pagėgių ir iš čia link Klaipėdos, kurios apylinkę ji pasiekė apie sausio 14 d. Ir prie jos prisidėjo nemažai vietinių lietuvių.

Iš pradžių sukilėlių vadu buvo numatytas tūlas žymus ūkininkas iš Pagėgių apskrities, — Budrius, buvęs karininkas vokiečių armijoje. Atėjus lemtingai valandai, jis išsigando ir pasitraukė į pietus nuo Nemuno. Tuomet sukilėlių vadovybę paėmė Kauno saugumo policijos aukštesnis valdininkas Palavinskas, pasivadindamas mažlietuviška pavarde Budrys. Ilgokai buvo manoma, kad sukilimas vadovaujamas mažlietuvio-klaipėdiečio. (Tą pavardę Palavinskas pasilaikė iki amžiaus galo.).

Sukilimui leidimą buvo davęs Ministeris pirmininkas ir Užsienio reikalų ministeris E. Galvanauskas, motyvuodamas tuo: jeigu šuneliui reikia amputuoti uodegą, ją reikia nukirsti vienu kirčiu, bet ne atskirais kirvio kirčiais. Tačiau nežinodamas kaip sukilimas vyks ir kokia bus alijantų reakcija, jis pirmomis sukilimo dienomis pasitraukė į kaimą ir politikams nebuvo pasiekiamas. Kad sukilimas buvo sunkus ir pavojingas užmojis, paaiškėjo iš vieno mano vėlesnio pasikalbėjimo su patriarchu Martynu Jankum. "Sukilti prieš vyriausybę ir ją saugančią prancūzų kariuomenę buvo labai pavojingas dalykas. Galėjo mums visiems galvas kainoti."

Budrys ėjo pirmyn visu atsargumu, nes buvo permažai žmonių daryti žymesnius karinius žygius. Už poros dienų sukilėliai buvo arti Klaipėdos miesto, kur jie rado didesnį pasipriešinimą iš Klaipėdos krašto policijos, freištatininkų ir apie tuzino prancūzų kareivių. Budrys pasiuntė į miestą parlamentarą su prašymu pasiduoti ir atitraukti karines pajėgas. Prašymas buvo atmestas.

Tuo tarpu ėjo stipri politiniai diplomatinė veikla. Vokietijos vyriausybė, išgirdusi apie sukilėlių senosios sienos peržengimą, tuojau alarmavo Ambasadorių konferenciją apie tariamą Lietuvos vyriausybės savavališką žygį. Ji tai darė per kitą draugingą valstybę, nes

Vokietija dar nebuvo Tautų Sąjungoje ir negalėjo tiesiogiai veikti. Jau sausio 10 d. anglų ir prancūzų pasiuntiniai darė demaršą Kaune, atkreipdami Lietuvos vyriausybės dėmesį į įvykius Klaipėdos krašte. Sakoma, kad tuomet nebuvo galima pasiekti pirmininko Galvanausko. Sausio 11 d. Lietuvos vyriausybė atmetė santarvininkų protestą, nurodydama, kad sukilimo priežastys glūdinčios Klaipėdos krašto žmonių nusivylime Tą pačią dieną Ambasadorių konferencijos pirmininkas Poincarė Lietuvos vyriausybei pranešė, kad Santarvės vyriausybės dedančios atsakomybę dėl įvykių Klaipėdos krašte Lietuvos vyriausybei ir reikalavo, kad Lietuvos vyriausybė atšauktų visus savo piliečius, dalyvaujančius sukilime. Ministeris pirmininkas Galvanauskas dementavo šias žinias, bet pažymėjo, kad Lietuvos savanoriai esą pasiruošę peržengti sieną. Savo atsakyme Poincarė priminė Galvanauskui dar kartą savo reikalavimą, kad Lietuvos vyriausybė griebtųsi priemonių prieš tą judėjimą. Galvanauskas sausio 15 d. pranešė pirmininkui Poincarė, kad Lietuvos vyriausybė nemananti daryti jokio spaudimo į Ambasadorių konferenciją ir jos nutarimus, bet šie turį atatikti Versalio sutarties dvasiai, kad kraštas būtų prijungtas prie Lietuvos.

Ir prancūzų okupacinė kariuomenė buvo susirūpinusi kaip elgtis, kai ją pasiekė žinios apie sukilimą krašte. Ji užklausė savo vyrausybe, bet gavo įsakyma likti nuošaliai ir neįsivelti į konfliktą. Todėl reikia atmesti kai kuriuos pasakojimus laikraščiuose, kad sukilėliai nugalėję okupacinę kariuomenę ir ją nuginklave. Prancūzų kariuomenė liko kareivinėse, išskyrus kai kurias sargybas, kurios budėio tam tikrose vietose. Visas batalijonas gerai ginkluotos kariuomenės labai greitai būtu apsidirbęs su mažai ginkluotais sukilėliais.

Tomis sukilimo dienomis visoje Vokietijoje buvo ruošiami protesto mitingai ir laikraščiai buvo pilni Lietuvą šmeižiančių straipsnių. Prūsijos karalystės seimo rūmuose (Herrenhaus) kas dieną buvo šaukiami mitingai ir priimtos griežtos vienbalsės rezoliucijos prieš Lietuvos savavališką elgesį. Bendrai buvo manoma, kad Lietuva tai daranti su Ambasadorių konferencijos sutikimu, panaudodama tuometinę vokiečių sunkią palitinę padėtį (vyko Rhuro krašto užėmimas ir su juo susijęs didysis angliakasiu streikas . Kitu atveju Mažoji Lietuva niekuomet nebūtų drįsusi daryti tokį savavališką žygį).

Sausio 15 d. vakare įvyko didelis protesto susirinkimas Herrenhause. Pirmininkas piktu balsu pranešė, kad visi protestai nieko nepadėję, nes lietuviai jau šiandien esa užėmę Klaipėda, o prancūzu kariuomenė nieko nedariusi Lietuvai sudrausti. Paskaitė griežtą protesto rašta ir prašė ji priimti atsistojimu. Po to pirmininkas pasakė, kad protestas priimtas vienbalsiai, išskyrus tris ponus, kurie neatsistoję, nes jie esa Lietuvos Pasiuntinybės atsiusti šnipai. Pasigirdo pikti balsai, kur tie šnipai esą, kad jiems galėtu atsilvginti. Tu žodžiu pabūgęs, Pasiuntinybės spaudos atašė Flašenbergas, žydu tautybės, pradėio bėgti iš posėdžio salės. Kai kurie įtūže demonstrantai veržėsi iš suolu jo pagauti ir jam atsilvginti. Pirmininkai turėio daug vargo juos nuraminti, kad nedarytu jokiu išsišokimu, kurie galėtu pasunkinti jau taip sunkia Vokietijos politine situacija. Taip Flašenbergui pavyko pabėgti su sveikais šonkauliais. Tame posėdyje buvom dar du: Pa-

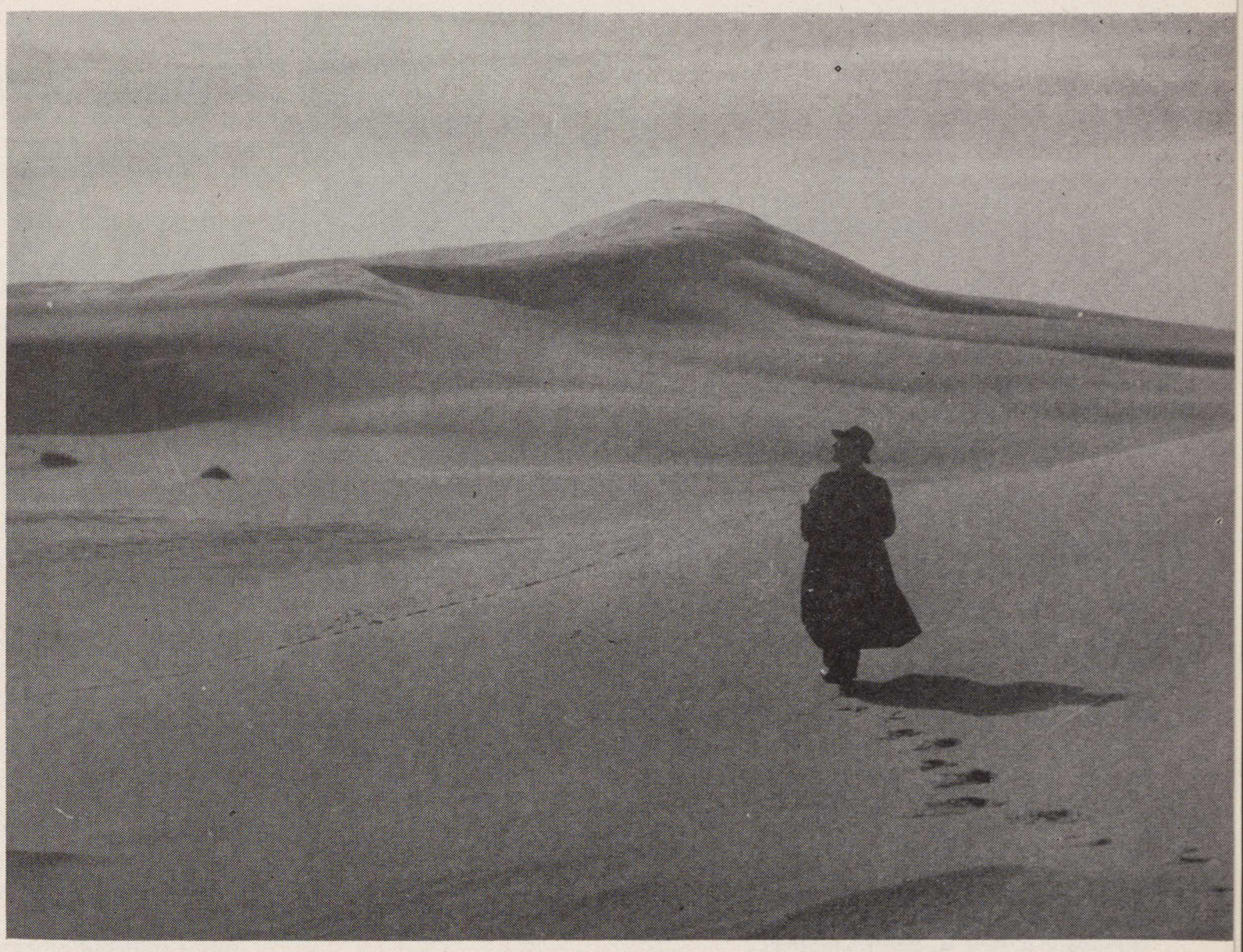

Lietuvos "Sachara" prie Baltijos. Lithuanian Sahara. Foto V. Augustinas

siuntinybės patarėjas Pranas Gižas, pietnemunietis, ir aš. Kadangi mes buvom nepažįstami ir nebėgom, mums nieko blogo neatsitiko.

Sukilėliai sausio 14 d. stovėjo prie Klaipėdos, kuri buvo apsupta dideliu ratu. Prancūzai, apginklavę krašto policiją ir privačius asmenis, laikė tokią apsigynimo liniją: kairiuoju sparnu ji rėmėsi krantine, eidama pro Aulaukio dvarą, Luisenhofą, pro Sendvario ir Rumpiškės dvarą, pietuose pasiekė Gedimino dvarą. Sukilėlių štabas buvo Gindulių kaime, rytuose nuo Klaipėdos.

Sausio m. 15 d. 3 val. ryto sukilėliai užėmė Sendvarį (Althof) prie Klaipėdos ir paėmė į nelaisvę prancūzų leitenantą Soulier, penkis kareivius, 17 policijos valdininkų bei vokiečių savanorių ir devynis kulkosvaidžius. Penktą valandą ryto gynėjai jau įžengė į miestą ir, freištatininkams atsitraukus, iš pietų užėmė Danugos (Akmenės, Dangės) upės liniją. Apie pietus prancūzai pasitraukė į prefektūrą, kur dar įvyko atskirų susirėmimų. Čia žuvo ir keli savanoriai. Savanoriai, norėję nuleisti prie prefektūros plevėsuojančią prancūzų vėliava, susidūrė su prancūzų sargyba, kuri neleido to padaryti. Buvo susišaudymų. Galiausiai vienas sukilėlių įmetė rankinę granatą ir užmušė kelis prancūzų kareivius. Čia žuvo ir keli sukilėliai. Už užmuštus prancūzus Lietuvos vyriausybei vėliau teko sumokėti aukštą atlyginimą žuvusiu šeimoms.

Visa laiką ėjo sukilėlių parlamentarai pas prancūzų komisarą Petisnė. Jis, negaudamas jokios paramos iš savo vyriausybės, galiausiai sutiko su įvykusiu faktu, kad sukilėliai yra paėmę miesta ir jame šeimininkaus. Reikia dar pažymėti, kad diena prieš tai senoji direktorija Neringa apleido Klaipėdą. Buvęs direktorijos narys E. Simonaitis dabar sudarė naują direktoriją, į kurią priėmė nariais Reizgį ir dar vieną asmenį, kurio pavardę užmiršau.

Po šių įvykių prancūzų atstovas Kaune Padovani sausio 17 d. pranešė Galvanauskui, kad Lietuvos vyriausybės pareiga esanti atstatyti tvarką Klaipėdos krašte; taip pat, kad būtų atstatyta didžiųjų valstybių autoritetas Klaipėdos krašte ir kad bus siunčiama į Klaipėdą speciali komisija sudaryti naują direktoriją.

Gelbėjimo Komitetas, motyvuodamas, kad santarvininkai neskuba spręsti Klaipėdos klausimo pageidaujama forma, jau sausio 19 d. susirinko Šilutėje nepaprasto posėdžio. Jame buvo priimta deklaracija dėl Klaipėdos prijungimo prie Lietuvos. Ji buvo pasirašyta Martyno Jankaus ir visų Gelbėjimo Komiteto narių bei 60 kitų asmenų, daugiausia ūkininkų. Jų vardus galima rasti Volsonoko išleistoje, knygoje.
parašytoje, Ryto Bendrovės Klaipėdoje 1832

Neilgai buvo lemta valdyti Simonaičio sukilėlių direktorijai. Atvykusi alijantų komisija stengėsi atstatyti demokratinę padėtį. Jau 1923 m. vasario 15 d. buvo sudaryta Viktoro Gailiaus direktorija, pirmoji parlamentarinė. Viktoras Gailius buvo atšauktas iš diplomatinės tarnybos (buvo atstovu Estijoje, anksčiau charge d'Affaires Berlyne iki pasiuntinio V. Sidzikausko paskyrimo pasiuntiniu Vokietijai). Jo drektorja laikėsi pilnus dvejus metus.

LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR ŠEIMOS METAI

PLB III Seimas, vykęs 1968 m. rugp. 30 d. — rugsėjo 1 d. New Yorke nutarė 1969 metus skirti lietuvių švietimo ir lietuviškos šeimos reikalų kėlimui, nagrinėjimui, stiprinimui. Tatai vykdydama, PLB valdyba ir paskelbė 1969 metus **lietuvių švietimo ir šeimos metais.** Planavimo darbus pavedė PLB Švietimo Tarybai.

Rašte spaudai tarp kitko sakoma:

"Tautinė šeima ir sava lietuviška mokykla svetur atsidūrusiems lietuviams turi išskirtiną reikšmę: iš tokių šeimų kyla būsimieji mūsų bendruomenės nariai bei vadai, o mokykla jų darbą pratęsia bei papildo tautinio švietimo ir auklėjimo vaisiais. Tėvams ir mokytojams daugiausia esam dėkingi už tai, kad šiandien esam sąmoningi savo tautos vaikai ir vieningos savo bendruomenės nariai. Laikomės jų padėtais dvasiniais, moraliniais ir tautiniais pagrindais.

Tačiau tiek tautinė mūsų šeima, tiek tautinė mūsų mokykla svetur susiduria su ypatingais sunkumais ir pavojais. Todėl abi reikalingos dėmesio, supratimo ir paramos. Šitai suprasdamas, PLB III Seimas .... nutarė 1969 paskelbti **lietuvių švietimo ir šeimos metais."**

"Vykdydama šį seimo nutarimą, PLB valdyba visų kraštų lietuvių bendruomenes, organizacijas, parapijas, spaudą, radiją ir paskirus lietuvius prašo:

1. kreipti šiais metais išskirtinį dėmesį į lietuviškos šeimos ir lietuviško švietimo reikalus;
2. kelti bei ryškinti jų tikslus ir uždavinius;
3. sudaryti sąlygas jų darbui susipratusį, valingą ir veiklų lietuvį jaunuolį ugdant."

VIENOS BIBLIOTEKOS LIKIMAS

Pernai "Europos Lietuvis", pasinaudodamas Paryžiaus lietuvių biuleteniu, išspausdino senos lietuvių draugijos Paryžiuje "Želmens" istoriją; ten buvo pastebėta, kad draugijos bilioteka nežinia kur dingusi. Dr. Gerutis, atsiliepdamas, "Prancūzijos Lietuvių Žinių" biuleteniui atsiuntė laišką, kuriame rašoma:

"Galiu Tamstai ir kitiems Prancūzijos lietuviams pranešti džiugią žinią, kad "Želmens" bibliotekos dalį turiu savo archyve. Ją radau Juozo Gabrio-Paršaičio archyvuose, kuriuos įsigijau po velionies našlės mirties.

J. Gabrio našlė mirė vieniša. Ji mirė staiga ir nepaliko testamento. Palikimo apsaugos ėmėsi šveicarų teismas. Atsitiktinai sužinojau, kad teismo įgaliotinis ruošiasi parduoti Gabrio paliktus leidinius popieriaus fabrikui. Šokausi gelbėti, ką galėjau, ir nupirkau tai, kas man greitomis leidinius peržiūrėjus (o jie buvo didžiausioje netvarkoje), atrodė vertinga. Gabrys saugojo palėpėse leidinius, kurie buvo išleisti pirmojo pasaulinio karo metu "Union des nationalites" ar lietuvių informacijos biuro Lausanne. Kai kurių leidinių buvo šimtais egzempliorių, tad dėl vietos stokos atrinkau po kelis egzempliorius. Ant leidinių gulėjo mažiausia 30 metų senumo dulkių sluoksnis, tad, landydamas po palėpes, atrodžiau kaip anglių kasyklų darbininkas. Tarp leidinių užtikau ir "Želmens" bibliotekos knygas)ar bent jų dalį(.

Deja, vis dar neturėjau laiko rinkinio patikrinti. Bet turiu sudėjęs į krūvą visus leidinius, sudariusius biblioteką. Jų tarpe yra daugiausia spaudos draudimo laikų leidinių, jų tarpe "Aušros", "Varpo" ir kitų komplektų. Ant leidinių užspausti antspaudai Paryžiaus Lietuvių Draugystė "Želmuo" arba Lietuvių Susivienijimas Paryžiuje. Matomai, seniausias antspaudas skamba taip: "Lietuviška Draugystė "Želmu" Paryže" (1886).

Šiuo tarpu dar negaliu tiksliai pasakyti, kiek leidinių pagal bibliotekos sąrašą turiu savo archyve. J. Gabrys, 1915 m. atsikėlęs iš Paryžiaus į Lausanne miestą, "Želmens" biblioteką arba bent jos dalį atsivežė į Šveicariją. Deja, velionies archyvus po jo mirties užtikau didžiausioje netvarkoje, tad nėra garantijos, kad viskas, ką jis atsivežšė iš Prancūzijos, yra išlikę. (Dar Gabrienei sant gyvai, pavyko išgauti Gabrio rankraštį — jo menmuarus. tai keturi tomai, kurie apima laikotarpį nuo 1911 metų, kai Garys Paryžiuje įsteigė lietuvių informacijos biurą, iki 1919 metų).

Beje, "Želmens" bibliotekoje užtiktais kai kuriais leidiniais šiuo metu naudojasi jaunas šveicarų mokslininkas dr. J. Locher, dėstąs baltų ir slavų kalbas bei literatūrą Neuchatel (Šveicarijoje)universitete. Jis rašo habilitacijos darbą apie žodžio "tauta" reikšmę baltų kalbose ir, beieškodamas savo darbui šaltinių, naudojasi ir mano turima lituanistine biblioteka, taigi ir "Želmens" rinkiniais.

"VILNIAUS VIZIJA" ARBA DRAUGIŠKUMO GESTAS

(žiūr. paveikslą šio numerio 21 puslapyje)

Dail. M. Ivanauskas šių metų pradžioje padovanojo didžiam lietuvių tautos draugui kardinolui Antonio Samorė paveikslą Vilniaus vizija (4x4 pėdų dydžio), atliktą liepsnos tapybos technika. Siųsdamas, antroje paveikslo pusėje dailininkas pridėjo dedikaciją lotyniškai, kuri lietuviškai taip būtų: Eminencijai kardinolui Antonio Samorė, Pagarbai ir padėkai pareikšti už globojimą žmonių, kurie gyvena ne savo tėvynėje, šį paveikslą Vilniaus vizija dovanoju. Mūsų visų didžiausias troškimas yra Nepriklausomos Baltijos valstybės: Lietuva, Latvija ir Estija. Padėkite atstatyti tų valstybių suverenumą..."

Atsakydamas lietuviškai, padėkos laiške kardinolas tarp kitko rašo: "...didžiai sujaudintas gavęs Jūsų puikų meno kūrinį "Visio urbis Vilnius", skirtą man padėkos ženklan už prielankumą lietuvių tautai. Gaila, kad tiek mažai galiu jai pasitarnauti, nors labai norėčiau padaryti daugiau. Pažinau gerai Lietuvą ir lietuvius per 6 mano buvojimo metus Jūsų gražioje Tėvynėje. Gautieji įspūdžiai, kurie liudija apie lietuvių religingumą, kilnumą, meilę Bažnyčiai ir Tėvynei, niekados neišdils iš mano širdies. Nors nesu lietuvis, bet dvasioje jaučiuosi esąs truputį ir lietuvių kardinolas, kuriems meldžiu Visagalį laimingesnės, šviesesnės ateities..."

Aleksys Dičpetris

UŽ MĖLYNŲ MARIŲ

Už mėlynų marių mergaitės dainuoja,
Ir skamba už mėlynų marių varpai —
Ir mano ramybę ir ilgesį mano
Už mėlynų marių vilioja varpai.

Pro tekančią saulę, pro žydinčius sodus
Kažkas praplasnoja viešaisiais keliais —
Gal skubina mano jaunystė brangioji,
Pavasaris skrenda už marių svečiuos.

Į ramiąją mano pakalnę atklydai
Tu, tolimo krašto nelauktas svety —
Ir mano ramybę ir ilgesį mano
Už mėlynų marių nusinešei tu.

Vai, neštum, nuneštum ir manąją buitį
Už mėlynų marių, skubioji banga,
Kur leidžiantis saulei laivai nuliūliuoja —
Už mėlynų marių, kur skamba varpai.

Apie poeto Aleksandro Dičpetrio mirtį mūsų spaudoje tepasirodė labai šykščios žinios: gimė (1906 spalio 18 d.), mokėsi ir studijavo, mokė, atvyko į Angliją (1947), dirbo Škotijoj, atsikvietė iš Vokietijos ir šeimą, įsikūrė Bradforde, įsijungė į bendruomeninę veiklą, skaitė paskaitas, rašinėjo korespondencijas, sunegalavo, mirė (1968 lapkričio 30 d.).

Viename nekrologe dar pridėta: "Mėgo lietuviškąją poeziją... Rašinėjo ir proza..."

Kad "mėgo poeziją" taip būtų galima parašyti apie tūkstančius nepriklausomoj Lietuvos išaugusių jaunuolių. Bet Aleksys Dičpetris buvo poetas. Pradėjęs "Pavasary" ir "Žaigždutėje" (čia pasirašydavo Alys Dičpetris), vėliau spausdinosi daugiausia "Ateity", "Naujojo Romuvoj", "Akademike" ir kt. Studijuodamas susidarė vardą ir apie 1929—1930 metus buvo vienas iš kylančių jaunųjų poetų, 1930 m. išleidęs pirmą (ir, deja, vienintelį) poezijos rinkinį "Dalios karoliai".

Savo kūryboj D. buvo didžiai romantiškas, su lietuviškojo simbolizmo (ypač Putino) įtaka. Griežtai laikėsi klasikinės eiliavimo formos ir čia pasiekė nemažo tobulumo. Ieškojo naujų rimų; jis pirmas pavartojo rimą negriš jos – vyšnios, kurį vėliau pasiskolino S. Neris eilėraštyje "Mūsų dienos — kaip šventė..."

Kaip dešiniosios krypties rašytojas, A. Dičpetris buvo vienas iš tų, kuriuos labiausiai puolė komunistuojantis "Trečias Frontas", vietoj kritikavus poeziją, šaipantis iš jo pavardės, lyg tai ką bendro turėtų su poezijos kriterijais... Gal iš dalies dėl to poetas pasitraukė į šalį ir nebesirodė spaudoje, visą savo gyvenimą ir darbą pašvęsdamas mokymui ir auklėjimui.

Jo literatūrinis palikimas dėl stokos medžiagos tuo tarpu lieka neįvertintas.

Čia spausdiname eilėraštį, paėmę iš poezijos antologijos, atiduodami išėjusiam paskutinę pagarbą.

Literatūros istorijos puslapis būtų vaizdesnis, jei Dičpetrio kolegos ir mokiniai parašytų atsiminimų,

Jėgų ir priemonių

MOBILIZACIJA KOVAI UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Los Angelės mieste surengtų politinių studijų savaitgalio lietuviškoms problemoms spręsti išvados

Lietuvių Fronto Bičiulių Los Angeles sambūris 1969 metų sausio 25 ir 26 dienmis Statler Milton viešbutyje suorganizavo politinių studijų savaitgalį, kuriame buvo nagrinėta bendrinė tema "Jėgų ir priemonių mobilizacija kovai už Lietuvos laisvę."

Pagrindinius pranešimus padarė prof. *Stasys Žymantas* — "Matykime ir veikime iš naujo"; "Lietuvių Dienų" redaktorius poetas *Bernardas Brazdžionis* — "Kūrėjo vaidmuo kovoje už Lietuvos laisvę". Laisvinimo veiksnių struktūros klausimu simpoziume kalbėjo trys prelegentai, atkreipdami dėmesį į tris aspektus: dr. *Petras Pamataitis* kalbėjo laisvinimo veiksnių struktūros klausimu; dr. *Jonas Žmuidzinas* pasisakė jaunimo į laisvės kovą įjungimo reikalais ir svetimųjų talkos mobilizavimą aptarė *Leonardas Valiukas*, Rezoliucijoms Remti komiteto pirmininkas.

Šios temos užėmė beveik visos pirmosios studijų dienos laiką.

Pranešimų autoriai buvo rimtai pasiruošę ir dalykus, kuriuos jie nagrinėjo, pažvelgė keleriopu kampu, duodami klausimo vispusišką supratimą ir požiūrį bei savo studijos išvadas. Studijų dalyviai - pranešimų klausytojai turėjo plačią teisę iškelti savo sumanymus, su nagrinėtojo požiūriu nesutikti, jam prieštarauti ar papildyti bei paryškinti. Diskusijoms buvo skirta pakankamai laiko ir jose pasireiškė gausus skaičius, konstruktyviai prisidėdamas prie temos praplatinimo ir pagilinimo.

Plačiąja prasme "Laisvojo lietuvio pareigas" kovos už laisvę kontekste nagrinėjo savo išsamioje studijoje prof. dr. *Antanas Klimas* iš Rochesterio. Tai buvo baigiamojo posėdžio kalba, visų studijų viršūnė. Prelegentas į dalyką pažvelgė labai originaliai, realiai pasiūlydamas eilę darbų ir veiklos sparnų tose srityse, kur pavergtas lietuvis yra visai surakintas, o laisvasis turi laisvas rankas, prieinamos šaltinius ir — tėvynės likimo įpareigojimą, nuo kurio neatleidžiamas nė vienas tautos sūnus.

Studijų susumavimą patiekė *J. Kojelis*. Iš pareikštų minčių referatuose ir diskusijose, pasak po, galimos padaryti šios išvados:

● Lietuvių išeivija turi gausius intelektualinių ir moralinių jėgų resursus kovai už Lietuvos laisvę vesti. Šių jėgų veiksmingumą esame pajėgūs paremti lietuvių visuomenėje sutelktais finansiniais ištekliais.

● Lietuvai praradus nepriklausomybę, Lietuvoje ir užsieniuose, o ypač Jungtinėse Amerikos Valstybėse, buvo sukurtos kovai už laisvę centrinės organizacijos. Rusų okupacijos pogrindyje Lietuvių Aktyvistų Frontas, vokiečių pogrindyje — Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kovojančios lietuvių tautos vieningai buvo remiami. JAV-se visų patriotiškų grupių susitarimu įkurta Amerikos Lietuvių Taryba. Anuo metu šios institucijos atsakė į laiko reikalavimus ir atliko reikšmingus darbus kovoje už Lietuvos laisvę.

Daugiau negu šimtmečio ketvirtis atnešė didelių pasikeitimų pačioje pavergtoje lietuvių tautoje, užsienio lietuvių diferenciacijoje ir sąlygose, kuriose kova už laisvę turi reikštis.

Institucijos visada linkusios sustingti formose ir veiklos metoduose. Neimlios laiko reikalavimams liko ir užsienio lietuvių laisvės kovai vadovaujančios viršūnės. Intelektualinis, kūrybinis ir finansinis lietuvių visuomenės potencialas nepakankamai panaudojamas laisvės kovai vesti.

Pasaulyje ir JAV-se vykstą pasikeitimai mums stato reikalavimus permąstyti strategiją, patikrinti artimesnius ir tolimesnius kovos tikslus ir pradėti veikti iš naujo. *Vliko ir Alto persitvarkymas stiprėjimo linkme — svarbus ir neatidėliotinas reikalas.* Reformų tolimesnis delsimas nuostolingas Lietuvos laisvės kovai.

Rūpestį laisvinimo institucijas reformomis stiprinti sąmoninga visuomenė atskiria nuo priešo pastangų jas griauti.

● Demokratišku charakteriu ir prigimtimi į laiko reikalavimus atsako Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Lietuvių Charta ir visuomenės valia Lietuvių Bendruomenę įpareigoja rūpintis, kad laisvinimo institucijos normaliai funkcionuotų. Įvykus sukrikimams, Lietuvių Bendruomenė imasi energingos iniciatyvos kliuviniams pašalinti, o reikalui iškilus, pati tiesioginiai imasi laisvinimo uždavinių vykdymo.

● Artimiausioje ateityje laisvinimo institucijos turėtų koncentruotis į šių konkrečių tikslų vykdymą:

Politinių studijų referentai, ir vadovai: (iš kairės): V. Pažiūra, dr. Zigmas Brinkis, J. Kojelis, dr. J. Žmuidzinas, dr. P. Pamataitis, Stasys Žymantas, A. Kulnys, LFB pirm., dr. J. Bielskis, dr. A, Klimas, Bern. Brazdžionis; dr. J. Kakarieka, svečias iš Čilės, L. Valiukas.

Politinių studijų rengėjai: B. Graužinis, dr. Z. Brinkis, dr. A. Klimas, A. Kulnys, LFB pirm., V. Pažiūra, B. Čiurlionis, J. Kojelis.

Foto L: Kantas

Participants in a political studies' weekend that was organized by the Friends of the Lithuanian Front and held on January 25th and 26th at the Statler Hilton in Los Angeles.

---

a. Aktyviai siekti, kad Jungtinės Amerikos Valstybės ir kitų laisvojo pasaulio kraštų vyriausybės iš "Baltijos valstybių okupacijos nepripažinimo" politikos pereitų į nepriklausomybės reikalavimo politiką. Šiam tikslui siekti gerai galėtų pasitarnauti JAV kongreso pravestoji HCR 416 rezoliucija.

b. Baltuosiuose Rūmuose suorganizuoti oficialaus Nepriklausomos Lietuvos respublikos atstovo priėmimą.

c. Išsirūpinti lietuvių skyrių Free Europe radijo programose.

● Nuo kovos už laisvę pareigos neatleidžiamas nė vienas sąmoningas lietuvis net ir kūrybinės laisvės pretekstu. Tiesa, kūryba negali būti pajungta bet kokiems, kad ir kilniems tikslams, bet kūrybiniai laimėjimai gali ir turi būti panaudoti kovai už Lietuvos laisvę.

Į kūrybinių laimėjimų kategoriją įjungtini ir mūsų mokslininkų atsiekimai. Laisvųjų lietuvių kūrybinei dvasiai kelti, kūrybiniams laimėjimams ir kūrėjams pasauliui pristatyti įkurtina Lietuvių mokslo ir meno draugija.

● Didelės ir neišnaudotos jėgos glūdi jaunojoje lietuvių intelektualų kartoje. Racionalūs planai ir pastangos galėtų juos pilniau įjungti į aktyviąją laisvės kovą.

● Kovai už Lietuvos laisvę turime daug draugų laisvajame pasaulyje. Yra būdų ir priemonių juos laimėti ir jų talką integruoti į savų tikslų siekimą.

Sektiną pavyzdį svetimųjų talkos organizavime duoda Rezoliucijoms Ramti Komitetas.

● Tautinio susiklausymo ribose ieškoti kelių į pavergtą tautą ir joje palaikyti laisvės viltis. Daugeliu atvejų išvadas apie tautos nuotaikas darome iš sąlyčių su Vilniaus lietuviais. Provincija ir kaimu iki šiol metodiškiau mūsuose nebuvo domimasi.

● Sėkmingam finansinių išteklių mobilizavimui laisvinimo institucijos visuomenei turėtų pasiūlyti konkrečius veiklos planus. Klaidingas kelias — pirma organizuoti finansus, o veiklos sritį užpildyti pažadais, kurie labai dažnai neištesėjami.

Tokios trumpai formuluotos studijų savaitgalio išvadinės mintys. Rengėjai yra pažadėję paskaitas ir pranešimus paskelbti spaudoje, taip pat pridedant charakteringesnius diskusijų dalyvių pasisakymus, kurie paryškintų ir pagrįstų studijose iškeltas mintis.

Visa medžiaga ketinama išspausdinti sekančiame "Į Laisvę" numeryje.

V. KAVALIŪNAS

Fatalistas

Grįžęs iš darbo, radau savo buvusio klasės draugo Juzėno laišką. Ką jis man galėtų rašyti? — galvojau, atplėšdamas voką.

Jame tik keli trumpi sakiniai:

Mielas Zigmai, manau, kad tu neužmiršai mūsų susitarimo. Būtinai atvažiuok ateinantį šeštadienį ar sekmadienį. Turiu su tavim pasikalbėti. Autobusų stotyje pasitiksiu. — Tavo Jonas.

Pradžioje nežinojau, apie kokį susitarimą jis kalba. Tik pagaliau prisiminiau, kad, baigdami gimnaziją, buvome susitarę — jis, Petras ir aš — nevesti nepasitarę. "Kad neužeitume ant kokios Scilės ir Charibdės", kalbėjo jis tada.

Po daugelio metų man tai atrodė vaikiška, ir aš tą susitarimą buvau visiškai pamiršęs. Juoba, kad Petras, niekam nei žodžio nesakęs, seniai buvo vedęs vieno miestelio pašto tarnautoją ir augino bene pustuzinį vaikų.

— Matai, Zigmai, ką padarė tas , atsiprašant, kiaulė? — kalbėjo tada Juzėnas. — Buvom susitarę, o jis niekam nei žodžio. Tegu. Pažiūrėsim, kaip jis gyvens.

Greičiausiai ir aš būčiau padaręs taip, kaip padarė Petras, jei tik būtų pasitaikiusi proga. Visiškai kitoks buvo Juzėnas. Jam duotas žodis — viskas.

— Žodis, vyrai, ne lazda. Jo, atrėmęs į kelį, nesulaužysi, — dažnai sakydavo jis.

Įdėjęs laišką į voką, neabejojau, kad Juzėnas žada vesti ir nori pasitarti. Kitą dieną, pažiūrėjęs į autobusų tvarkaraštį, parašiau jam atvirlaiškį, kad atvažiuoju šeštadienį ir kad nesirūpintų pasitikimu — jo namus surasiu ir vienas.

Autobusui įvažiuojant į stotį, pamačiau ir Juzėną. Pažinau jį iš pypkės laikymo būdo. trim kairės rankos pirštais laikė jos galvutę ir atidžiai žiūrėjo į autobuso langus.

— Sveikas, Zigmai! — nuoširdžiai džiaugdamasis, pasveikino jis mane.

— Sveikas, sveikas, Jonai! Tai vis dėlto nepasitikėjai mano orientacija ir atvykai pasitikti?

— Kam tau ieškot, — tarė Juzėnas. Ir apsidairęs: — Paimsime taksiuką.

— Ar toli? Gal galime pėsti?

— Kelios minutės.

— Tai einam. Geriau pamatysime tavo miestą, — pasiūliau aš.

— Koks čia tau miestas. Geras kaimas. Bet kam pėstiem, jeigu galime važiuot? Einam! — Ir, paėmęs iš manęs lagaminėlį, rankos mostu davė ženklą taksi vairuotojui privažiuoti.

Po kelių minučių sustojome prie gražaus mūrinio namelio.

— Čia! — sako jis man, o šoferiui: — Kiek?

— Nuosavas? — paklausiau, lipdamas iš automobilio.

—Kur tau! — nustebo mano klausimu ir, padavęs šoferiui dolerį, mostelėjo ranka, kad grąžos nereikia.

Verandoje Juzėnas išsiėmė iš kišeniaus gniužulą raktų, atrakino duris ir, plačiai jas atvėręs, tarė:

— Prašau. Dabar, Zigmai, tu mano svečias. Daugiau nei svečias. Draugas geriausias, po velnių! — ir apkabinęs pabučiavo.

— Gražiai tu, Jonai, čia įsitaisęs.

—Neblogai. Numesk švarką. Va, čia vonia. Gali nusiprausti. Jauskis, sakau, kaip namie. Čia muilas ir rankšluostis. Aš tuoj grįšiu, ir eisim užkąsti, — kalbėjo Juzėnas, palikdamas mane vieną.

— Ar šeimininkų nėra? — paklausiau, jam grįžus iš kito kambario.

— O kam jų reikia? Aš čia šeimininkas. Einam! — ir jis praskleidė užuolaidas, skiriančias saloną nuo valgamojo.

Stalas buvo apkrautas įvairiais šaltais užkandžiais, ir visa tvarkingai ir skoningai sudėta.

— Sėskis ir valgom. Išalkai.

— Tai ką tu dabar, Jonai, čia sugalvojai? Balius ar ką jau? Kokia proga?

— Tu, Zigmai, ta proga. Atvažiavai — ir balius. Gal pirmiausia taip sau po stikliuką — dėl apetito, — kalba Juzėnas, atkimšdamas butelį.

— Ar tik mudu dviese? — paklausiau.

— O ko mums daugiau reikia?

— Čia tiek visko pridėta, — tariau, dairydamasis ir laukdamas, kada atsidarys durys ir įeis kokia moteriška.

—Na, iki dugno. Už gimnazijos laikus, — tarė Juzėnas, užsiversdamas stikliuką. — Kaip sau nori, Zigmai, gražios buvo dienos, nors ant manęs buvo užsėdusi ta ragana Hartmanienė su vokiečių kalba.

— Gražios, bet, sakyk, Jonai, tu nuo manęs kažką vis slepi?

— Nieko neslepiu. Ką aš nuo savo geriausio draugo galėčiau slėpti? Imk, dėkis, valgyk. Žinok, kad esi pas Juzėną.

— Prie valgio ragint tai jau manęs nereikia, — tariau, prisimindamas jo tėvą, kuris, kuris, vaišindamas savo svečius, sakydavo:

— Valgykit, gerkit, sveteliai. Juzėno ūkis didelis — nesubankrotysit, nebijokit.

Ir visi Jono judesiai, laikysena, kalbėjimo būdas priminė tą nuoširdų, kalbų, vaišingą ir nevengiantį pasigirti ūkininką. Ir jis, kaip ir jo tėvas, vis ragino valgyti, pilstė stikliukus, pats gėrė ir mane vertė neatsilikti.

Ir kuo toliau, tuo jis darsi vis atviresnis ir nuoširdesnis. Tačiau jaučiau kažkokį liūdesio virpėjimą jo žodžiuose. — Kažką, kas, man atrodė, buvo įvykę ar turėjo įvykti jo gyvenime.

Baigiant vakarieniauti, ėmė kiek temti, ir Juzėnas tarė:

— Einam į saloną. Ten bus patogiau ir šviesiau — didesni langai. Matai, kol nesutemsta, nedegu šviesos. Mėgstu sutemas. Sėskis čia, fotely. Bus patogiau.

Salone dar buvo šviesu ir gana jauku. Visa — sienos, baldai, kilimai — suderinta. Prie fotelio — kaštoninės spalvos knygų spintelė. Juzėnas, pastebėjęs, kad žiūriu į knygų nugarėles, tarė:

— Neskaitau.

— Laiko neturi? — paklausiau.

— Ne tai, Zigmai. Laiko tai dar būtų, tik, matai... — nebaigė jis.

— Seniau, man rodos, labai mėgai skaityti?

— Mėgau. Per naktis sėdėjau ir skaičiau. Ir kas, manai, iš to? Skaitai ir gyveni kitų mintimis ir kitų sukurtame pasauly.

— O kam gyvent kitų pasauly? Reikia savo susikurti.

— Savo? — tarė jis, pasikeldamas nuo sofos ir pasiimdamas nuo židinio pypkę. — Ir tu manai, kad žmogus gali susikurti savo pasaulį? Tokį, kokio jis nori? Iliuzija, Zigmai. Pasaka. Visa pareina nuo aplinkybių, nuo situacijų. Ir dar velnias žino nuo ko — nuo likimo, sakyčiau.

— O kaip su laisva valia? Ar tu jos nepripažįsti?

— Nepripažįstu, — tarė jis tvirtai, trindamas peleninėje degtuką. — Nėra jokios laisvos valios. Tu tik manai, kad ją turi, o tikrumoje viskas pareina nuo ko kita. Kartais nuo mažiausių smulkmenų, tiesiog nuo menkniekių, nuo kvailų dalykų.

Man atrodė, kad Juzėno kalbumą sužadino per vakarienę išgerti stikliukai. Tačiau pastebėjau, kad jo laikoma rankoj pypkė dreba ir kairys veidas prie lūpų kampo nervingai trukčioja. Atrodė, kad jis nori kašką pasakyti, bet vis neranda, kaip pradėti.

Valandėlę abu tylėjome. Juzėnas žiūrėjo pro didelį, išeinantį į verandą langą. Paskui staiga atsisuko į mane ir kažkaip graudžiai šypsodamasis tarė:

— Zigmai, ar tu atsimeni tą mūsų trijų — tavo, Petro ir mano — susitarimą?

—Labai gerai, — tariau aš.

— Petras pasielgė nekorektiškai. Tada pykau. Dabar kitaip atrodo — vedė tokią kiek paritus, tiek pastačius, tai ir tylėjo. Žinojo, kad nepritarsime. Na, bet tai jo reikalas. Aš taip negalėjau. Ir parašiau tą laiškutį. Tu, manau, supratai, kodėl aš tave kviečiu?

—Nujaučiau. Ypač atvykęs čia, į tavo butą.

— Viskas, kaip matai, nauja. Visi kambariai. Paskui uždegsiu šviesą ir viską parodysiu, — tarė Juzėnas su pasitenkinimu.

— Tai sakyk pagaliau — gal jau galiu sveikinti?

— Palauk. Neskubėk, — ir vėl jis nutilo. Paskui patraukė keletą dūmų ir tarė:

— Šiandien turėjo būti mūsų vestuvės...

— Su kuo?

— Su Loreta, — tarė jis dusliu užkimusiu balsu.

Aš tylėjau.

— Ir matai... — vėl pradėjo jis.

— Atidėjote?

— Ne. Viskas baigta — jos niekad neįvyks. Ir dėl menkniekio. Dėl kvailo dalyko.

— Susipykote?

—Ne, Zigmai. Tau tai atrodys kvaila, ir tu juoksiesi. Matai, tu netiki likimu, — kalbėjo Juzėnas, lyg ir klausdamas: — Ar ne tiesa?

— Atvirai kalbant — ne.

— O aš tikiu. Matai, mes skiriamės.

— Sakai, nesusipykote — tai kas atsitiko?

— Tik atvažiavęs iš Europos, apsigyvenau pas vieną ūkininką. Jis mane atsiėmė. Išeisim pasivaikščioti, tai aš tau jį parodysiu — visai netoli. Visą vasarą dirbau pas jį. Paskui perėjau į cukraus fabriką — mes jam cukrinius runkelius pristatydavom. Kartą šeimininkė "nueik, sako, į vaistinę ir parneši man tablečių." Ten aš ir susipažinau su Loreta, vaistininko dukteria. Ji dirbo prie kasos.

Pradžioj mergaitė, kaip mergaitė. Užeidavau į vaistinę, pakalbėdavom, pajuokaudavom, ir tiek. Paskui, žinai, pradėjo ji man patikti. Išeidavom pasivaikščioti, nueidavom į kiną ar kur nors pašokti. Po kelių mėnesių — tai buvo per Tris Karalius — susižiedavom ir nustatėm vestuvių datą.

Juzėnas stabtelėjo pasakojęs. Paskui sušvitusiu ir pakeltu balsu:

— Jos turėjo būti šiandien. Zigmai, šiandien tu būtum šokęs Juzėno vestuvėse!

— Bet sakyk, kodėl jos neįvyko?

— Dėl menkniekio. Dėl kvailų kvailiausio dalyko. Tik tu nesijuok — dėl gervių.

— Dėl gervių? Nesuprantu...

— Sakau tau: dėl gervių. Matai, vieną šeštadienį nuvykau pas tą ūkininką padėti. Iš laukų vežėm cukrinius runkelius. Ir kažkoks

velnias iššovė. Iš pelkių pakilo baisiausias būrys gervių. O vienas arklys buvo ką tik pravažinėtas, tai ir metėsi nuo kelio į griovį. Atsidūriau ligoninėje. Kai atsigavau ir pramerkiau akis, pamačiau — prie manęs stovi gailestingoji seselė. Ji vis matavo mano kraujo spaudimą ir kalbėjo, kad manęs atėjęs kažkas lankyti ir laukia svečių kambary.

— Tur būt, Loreta?

— Ne. Iš tikrųjų niekas nelaukė. Tik ji norėjo sužadinti mano dėmesį, kad greičiau atsigaučiau. Nežinau, matyt, taip reikia. Loreta atėjo tik vakare, per lankymo valandas. Ji buvo labai susijaudinusi, nors stengėsi to neparodyti. Pastebėjau, kai, gėles merkdama, nusigręžė — ji atnešė rožių, — kad ji verkia. Jos pečiai trukčiojo. Ji lankė mane kasdien. Tik paskui viskas staiga nutrūko.

— Kodėl?

— Kodėl? Matai, ta gailestingoji seselė — Angelita, kai pradėjau sveikti, vesdavo mane koridorium pasivaikščioti. Pradžioje pereidavome kokį kartą koridorium, ir tiek. Paskui, žinai, aš tų pasivaikščiojimų pradėjau laukte laukti. O koridoriaus gale buvo toks saulės kambarys — solariumas. Jis beveik visada būdavo tuščias, tai nuvesdavo ji mane tenai ir pasodindavo. Kartais ir pati atsisėsdavo ir kiek pabūdavo.

Jaučiau, kad ir aš jai patinku. Tokių dalykų nepaslėpsi. Likęs vienas, dėstydavau aš spalvotų kartono gabaliukų paveikslą ir laukdavau, kada ji vėl ateis ir, paėmus už parankės, nuves mane į kambarį. Vėliau ateidavo ji į ligoninę ir po darbo valandų (Ji gyveno viename ligoninės pastate drauge su kitomis praktiką atliekančiomis seselėmis). Tada ji labiausiai man patikdavo: būdavo su tamsiai mėlyna arba bordo suknele.

— O ką Loreta?

— Palauk, palauk! Prieisime. Vieną kartą, žinai, nueiname į tą solariumą. Ji tą dieną nedirbo. Sėdime ir dėstome tą paveikslą. Laikas bėga nepastebimai. Sutemė, o mes šviesos vis nedegame. Staiga į kambarį įeina Loreta. Tik apsisuko ir vėl išėjo. Ji viską suprato. Matai, jau ir prieš tai aš buvau su ja šaltas ir nekalbus. Pykdavau, kad ji ateina.

— Ar ji ką sakė?

— Nieko, tik labai sumišo ir išbalo. Bent man taip tamsoje atrodė. Gėlės, kurias ji atnešė, buvo numestos ant radiatoriaus prie solariumo durų.

— Ar ji paskui kada atėjo?

— Niekad. Nuo to laiko daugiau aš jos nemačiau.

— O ką tu darei?

— Nieko. Pradžioje buvo kiek nesmagu, o paskui pradėjau viską apmiršti. Nuo ryto iki vakaro galvodavau tik apie Angeliką.

Juzėnas valandėlę tylėjo. Paskui, pakeitęs toną, tarė:

— Žinai, Zigmai, daug mergaičių man patiko. Ne vienai patikau ir aš. Bet nieko gyvenime taip nemylėjau kaip Angeliką. Tik visą laiką kažkoks nujautimas ir baimė, kad ta mūsų draugystė laikina, kad viskas išsisklaidys ir išnyks kaip pasaka ar sapnas.

— Reikėjo pasipiršt. O gal ir pasipiršai?

— Tiesiogiai — ne. Tik kartais pusiau juokaudamas klausdavau, kada mes vesimės.

— O ką ji sakydavo?

— Negalime — mes giminės. — Matai, ji buvo davusi man kraujo transfuzijai.

— Gal ji ir manė, kad tu tik juokauji? Jei būtum rimtai, tai gal būt būtų kitaip išėję?

— Nežinau. Gal čia ir buvo didžiausia mano klaida? Pagaliau, kai vieną vakarą nuėjome į solariumą, ji man pasakė, kad ryt ar poryt mane iš ligoninės išrašys. "Nenoriu, sakau. Aš išeisiu ir tu, Angelita, mane pamiršai." "Ne, sako. Apkabino, bučiuoja ir vis kartoja: Hindi kita makakalimutan, hindi kita makakalimutan..."

— Ką tai reiškia?

—Nežinai? Va, skaityk! Čia jos pačios ranka įrašyta, — tarė Juzėnas, paduodamas man atverstą užrašų knygutę. — Gal šviesos reikia?

— Perskaitysiu, — tariau, atsisukęs į lango pusę. — dar pakankamai šviesu.

Paskutiniame užrašų knygutės puslapy gražiomis, smulkiomis raidėmis buvo įrašyta: *Hindi kita makakalimutan,* o kitoje eilutėje vertimas: *I'll never forget you.*

—Parvažiavau namo. Čia, į šitą butą, — pasakoja Juzėnas toliau, įsidėjęs užrašų knygutę į kišenių. — Kitą dieną skambinu į ligoninę. Sakau, noriu pasikalbėti su panele Da la Cruz — Angelitos pavardė. Jos nėra, sako. Maniau, gal kur prie operacijų. Žinai, ligoninėje vieni gimdo, kiti miršta. Kitą, žiūrėk, atveža suvažinėtą, ir lopyk tu jį visą. Visokių reikalų...

Skambinu kitą dieną. Ir vėl tas pats: nėra, sako. Jau man neramu. Trečios dienos vakarą neiškentęs pats nueinu į ligoninę. Klausiu budinčią seselę. Kur, sakau, panelė De la Cruz? Noriu pasikalbėti su ja. Nėra, sako ji, išvažiavo. Kur? — klausiu. — Namo... Girdi, pasibaigė jos stažo laikas, ir išvažiavo.

Man taip, žinai, pasidarė neramu — toks tas jos kraštas atrodo laukinis, kad išėjau iš ligoninės ir kojų nepavelku.

— O iš kokio ji krašto?

— Nežinai? Filipinuose. Prie Rio Grande de Papanga upės. Tas paveikslas, kurį mes dėstėme, buvo jos gimtojo krašto vaizdas. Ji, sakė, ir gyvena arti tos vietos.

— Ar ji išvykdama nepaliko tau jokio laiškučio?

— Ne, nieko! Nieko! — pakratė galvą Juzėnas.

— Ir vėliau neparašė?

— Anei žodžio. Gal, sakau, kokia nelaimė atsitiko — žuvo kur ar ką.

— O gal turėjo sužadėtinį, grįžo ir ištekėjo? — tariau aš.

— Ne, Zigmai! Jokiu būdu. To aš negaliu prileisti.

— Žinai, Jonai, būk realus ir neatmesk ir tokios galimybės.

Juzėnas pažiūrėjo į mane keistu žvilgsniu ir tęsė toliau:

— Pasikankinės kokias dvi savaites, nutariau nueit į vaistinę. Maniau, susitiksiu Loretą, išsikalbėsime, išsiaiškinsime, atsiprašysiu. Nutaikęs, kada nieko nėra, nueinu. Loretos nematyt. Einu prie jos tėvo ir, manau, paklausiu. Jis, galvą nuleidęs, pasilenkęs prie stalo, kažką rašo ir skaičiuoja. Ir, žinai, Zigmai, jis mane tokiu tonu paklausė: "Kuo galiu patarnauti?" kad aš tik paprašiau aspirino ir kuo greičiausiai išėjau.

— Tai su Loreta ir nepasimatei?

— Jos ten nebebuvo. Iš kitų vėliau sužinojau, kad ji įstojo į vienuolyną. Ten, kur buvo baigusi gimnaziją. Išeisime pasivaikščioti, tai aš tau jį parodysiu.

Lauke temo. Juzėnas žiūrėjo pro langą, tylėjo ir dešinės rankos pirštais skambino suktinį medinėje fotelio rankų atramoje. Paskui paklausė:

— Gal uždegam šviesą? Ar nori pasivaikščioti?

— Einam, — tariau atsistodamas.

Juzėnas užrakino buto duris, stumtelėjęs petim patikrino, ir mudu išėjome.

Plytomis grįsta miesto pakraščio gatvė buvo visiškai tuščia. Kairėje pusėje buvo girdėti iš netoli esančių pelkių tekanti upė, dešinėje — parkas, tylus, susikaupęs, nušviestas virš medžių viršūnių pakilusio mėnulio.

Nuėję kokią pusantros mylios, pasukome į dešinę ir priėjome prie aukštos mūrinės sienos. Už jos virš senų, vešlių medžių iškilęs didelio, kiek panašaus į pilį namo siluetas. Siauru šaligtavių priėjome prie vartų, apšviestų gatvės lempos.

— Skaityk! — tarė Juzėnas, galva rodydamas į jų arką.

— *Timor Domini initium sapientiae,* — perskaičiau garsiai.

— Supranti- — paklausė jis.

— Dievo baimė yra išminties pradžia. Ar ne?

— Dar neužmiršai. Spaudė mus Jončys su ta lotynų kalba, bet, matai, ir išmokė, — tarė Juzėnas. O paskui, daug tyliau: — Tame name — ji.

— Kas ji? — paklausiau.

— Loreta. Ar aš tau nesakiau, kad ji vienuolyne?

— Tai čia tas vienuolynas?

— Čia. Einam — dar kas pamatys.

Kai nuėjom kiek toliau, Juzėnas tarė:

— Ir žinai, Zigmai, galvoju apie Loreta, noriu ją sutikti, atsiprašyti, bet visą laiką matau Angelitą. Man atrodo, kad ir čia, įėjęs į šį namą, rasčiau ne Loretą, o ją.

— Ar ji graži? — paklausiau.

— Gal kiek per maža. Bet tai kas? — skubiai atsakė Juzėnas ir sustojęs įtemptai pradėjo klausytis. — Girdi?

— Kas?

— Gervės!

— Ruduo, tai ir traukia kur šilčiau, — tariau aš.

Juzėnas, mušdamas pypkės galvute į elektros laidų stulpą, iškratė pelenus ir, žiūrėdamas į viršų, tarė:

— Ir kurių paibalių čia joms reikia?

— Kodėl?

— Jos sugriovė mano gyvenimą. Jei ne jos, šiandien tu būtum dalyvavęs mano vestuvėse.

— Ar tu, Jonai, tikrai manai, kad jos kaltos? — paklausiau.

— O kas, kad ne jos? Viskas buvo suruošta, suplanuota, padaryta. Ir lėkė visai pažeme. Lyg joms vietos nebūtų buvę. Iš tų pelkių, — parodė Juzėnas ranka į mėnulio nušviestą užmiesčio laukų erdvę.

Kitos dienos pavakare Juzėnas, mane išlydėdamas, kalbėjo:

— Gerai, Zigmai, kad atvažiavai. Aš taip norėjau pasitart, pasišnekėt ir parašiau. Žinojau, kad tu ne Petras ir savo duotą žodį išlaikysi.

— Ir man buvo smagu prisiminti senas dienas. O jos buvo gražios, — tariau aš, eidamas prie autobuso, kurio motoras pradėjo ūžti.

— Palauk, Zigmai, — sulaikė jis mane. — Dar vienas klausimas: sakyk, ar tu tikrai manai, kad Angelita galėjo ištekėti?

— O kodėl manai, kad negalėjo?

— Bet, Zigmai, tie jos žodžiai: *Hindi kita makakalimutan?..*

Aš patraukiau pečiais ir įlindau į autobusą, kuris netrukus pradjo judėti. Juzėnas stovėjo toje pačioje vietoje, kur mane buvo sutikęs, ir geraširdiškai šypsojosi. Ir sunku buvo žinoti, ar jis džiaugiasi, ar kenčia.

Publika šiltai palydi teatro festivalio vaidintojus.

The audience applauds the performers at the Chicago Theatrical Festival.

Pirmasis Teatro Festivalis

Lietuviškasis teatras turi seną ir gražią tradiciją. Caristinės okupacijos laikais kiek priblėsęs, jis tautinio atgimimo metu vėl gaivino lietuvių dvasią ir kėlė laisvės aspiracijas, jeigu nebe didžiuose miestuose ir puošniose salėse, tai kaimo daržinėse, kurios tapo savotiškais lietuviškų susibaudėlių židiniais. Nepriklausomos Lietuvos teatras išaugo į plačią kultūrinę dirvą, klestinčią savos dramaturgijos ir scenos meno laimėjimais. "Skaidriomis akimirkomis karts nuo karto sušvėtėdamas savo spektakliais, lietuviškasis teatras gaivino išeivijos pilkąsias dienas, gyvino veiklą ir visuomet buvo vienu iš tvirtų lietuvybės išlaikymo ramsčių." (B. Nainys, T. Festivalio leidiny).

Išeivijos teatras JAV-se tikrai naujomis prošvaistėmis sušvito ypač po II-jo pasaul. karo, kai su daugeliu lietuvių čia atvyko ir nemaža dalis lietuviško teatro aktorių, kaip Henrikas Kačinskas, Stasys Pilka, paminint tik porą mūsų scenos didžiųjų šulų. Beveik kiekvienoje didesnėje kolonijoje susidarė dramos bei scenos mėgėjų sambūriai, kurie, vadovaujami vyresniųjų aktorių, pastatė daugelį savos ir verstinės dramaturgijos veikalų, vykdė gastroles iš vienos kolonijos į kitą, prisiaugino naujų vaidintojų, režisierių. Jau kiek seniau kilusi teatro festivalio mintis pagaliau pernai metais, Kultūros Fondui vadovaujant energingam dramų rašytojui Anatolijui Kairiu, mintis tapo kūnu — Pirmuoju lietuviško Teatro Festivaliu, įvykusiu Padėkos dienos savaitgalyje, Čikagoje, kur buvo galima tikėtis daugiausia lietuviškos publikos. Taip ir buvo. Visus spektaklius aplankė per 4,000 žiūrovų.

Festivaly dalyvavo šeši teatro mėgėjų sambūriai. Jeigu galėjo nuvykti iš tokios tolybės, kaip Los Angelės sambūris nuo Ramiojo vandyno, labai gaila, kad nebuvo artimesniųjų vietovių, kaip Bostono, New Yorko ir kitų. Gali būti, kad kai kurios "išgąsdino" pirmoji pastatyta sąlyga, — kad veikalas būtų statomas pirmą kartą. Praktika parodė, kad tik pusė dalyvių tatai įvykdė: Los Angeles, Hamiltono ir Chicagos Jaunimo teatras. Kai kurie dalyvavo su labai jau nusenusiais dalykais, ir iš to teatro augimui vargu kokia kibirkštėlė bus išskilus. Tačiau summa summarum pirmas žingsnis reikia laikyti pavykusiu. Paskirtos atrinktų teatrų bei vaidintojų dovanos bus graži paskata ir jiems patiems ir kitiems, kurie šį kartą nedrįso išeiti į viešas rungtynes ir paliko savo kolonijų užkulisiuose.

Sekančiuose puslapiuose LD redakcija pristato beveik visus teatrus, dalyvavusius festivalyje (išskyrus Chicagos Šaulių teatrą, kuris neatsiliepė), nesileisdama į meninį vertinimą. Norime, kad būtų užfiksuotas pats faktas ir atiduoda kiekvienam, kas ką laimėjo festivalyje. Sveikiname laimėjusius ir tikime, kad jie neužsnūs "ant laurų", bet ir toliau puoselės pasirinktąją sritį ir įneš naujų laimėjimų į mūsų išeivijos teatro istoriją.

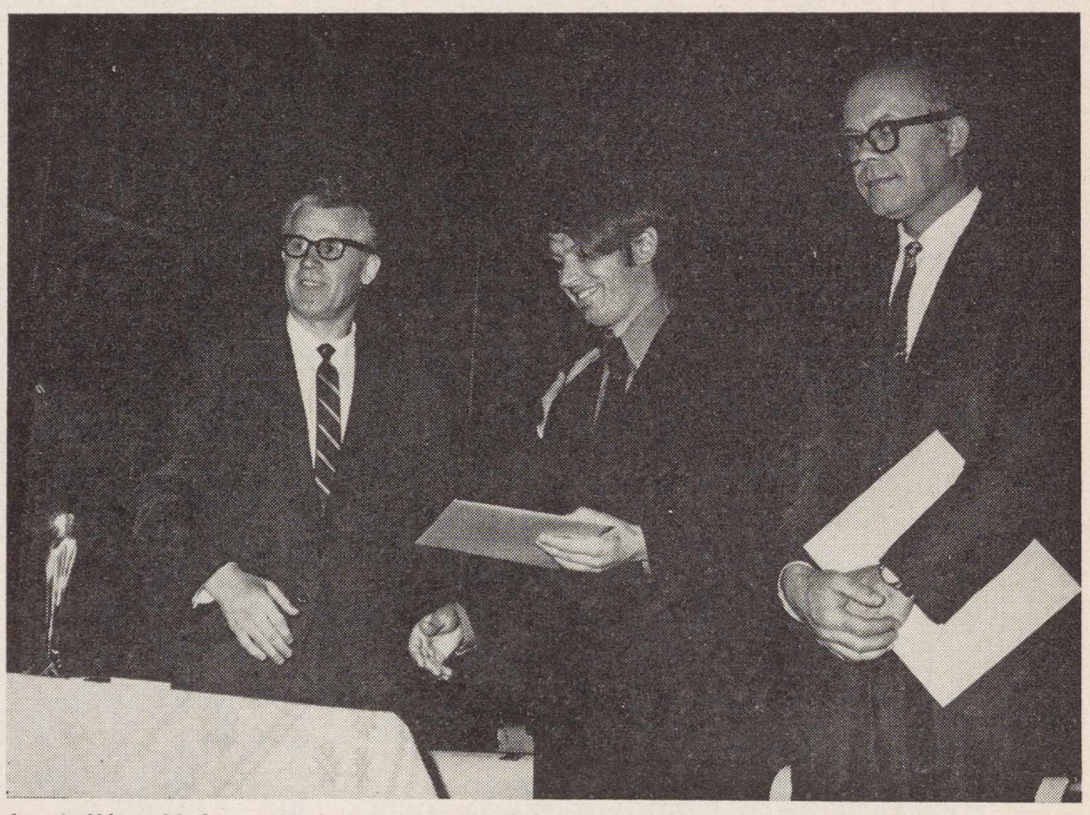

Anatolijus Kairys, Kultūros Fondo pirm., Teatro Festivalio vykdytojas, apdovanoja "Viva poezija" — draminės mozaikos statytojus: Darių Lapinską ir Leoną Barauską.

Poezijos mozaikoje buvo: Putino Prometėjus, J. Meko Pavieniai žodžiai, A. Škėmos Nakties tyla ir A. Kairio Diplomuotas siuvėjas.

A. Kairys, initiator of the Festival, presenting awards to the producers of "Viva Poesia".

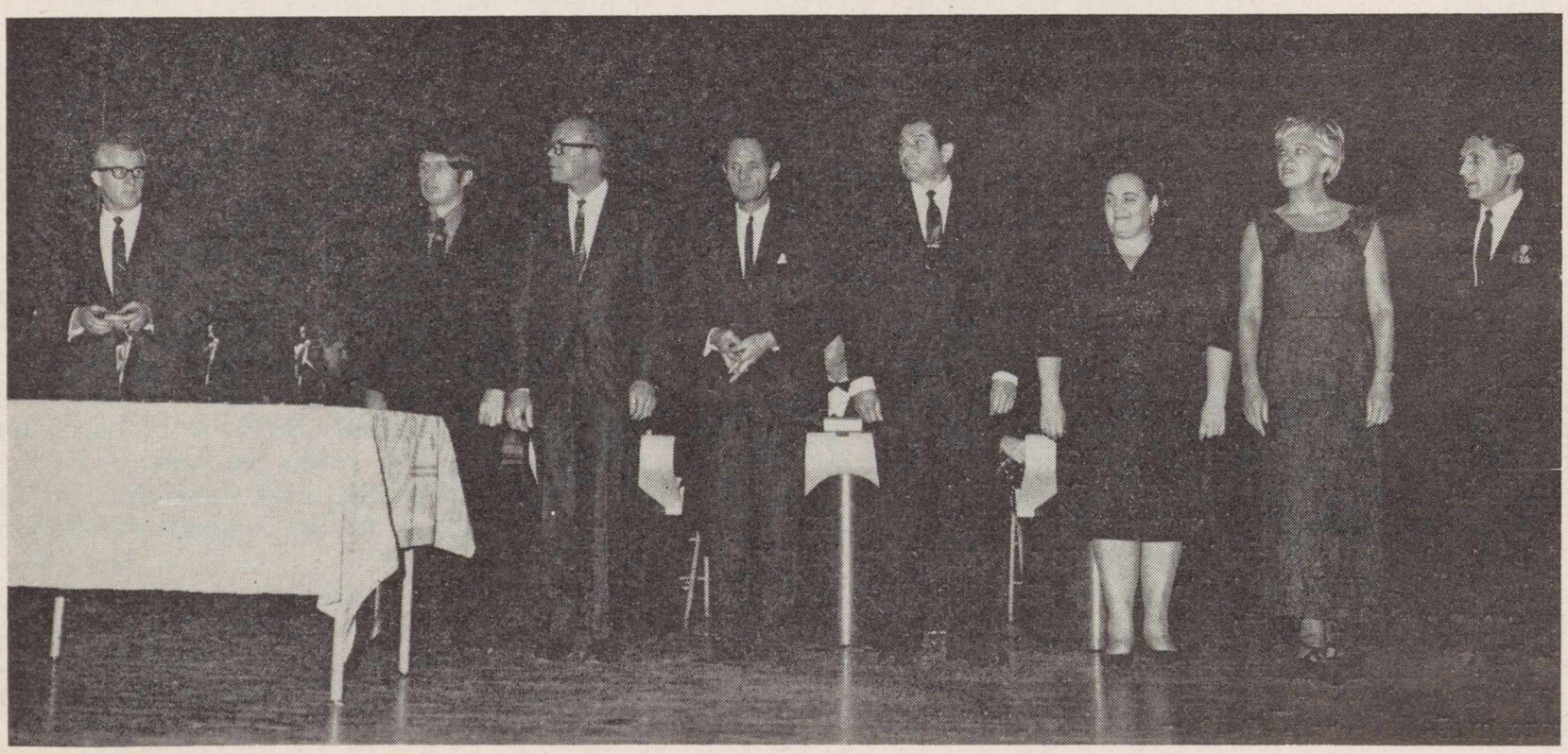

Teatro Festivaly dalyvavusių teatrų režisieriai ir vadovai.

Directors of productions at the Theatrical Festival.

Foto Petras Maleta

LOS ANGELES DRAMOS SAMBŪRIS

Festivalyje už pastatymą laimėjo iškiliausio teatro žymenį.

The Los Angeles Drama Company, acclaimed the leading theatre in a festival of American-Lithuanian dramatic groups.

Dalila Mackialienė, Los Angeles Dramos Sambūrio vadovė ir režisierė nuo 1962 metų.

D. Mackialienė surežisavo ir pastatė Rūko, Alanto, Kairio, Gliaudos, Landsbergio, Alės Rūtos veikalus — kaip matome, visi lietuvių autorių originalūs veikalai.

Ji nestato "atnaujinimų", mėgsta ieškoti naujų kelių, originalių išraiškų, bandyti, rasti, laimėti.

Director D. Mackialienė.

JIS (M. Prišmantas): Na, ir dasigyvenom. Nėra lašo vandens sužeistam partizanui paduoti.

Scenoje JIS (M. Prišmantas) ir JI (V. Jatulienė).

Foto L. Kantas

VIENASUŽVISUS (E. Janulaitis): Mūsų namai sugriauti, mūsų viltys sunaikintos, prakaitas išdžiovintas, mūsų duona suvalgyta.

Scenoje (iš kairės): **Sekretorė** — I. Mažeikaitė, **Vienasužvisus** — E. Janulaitis, **Deputatė** — D. Barauskaitė.

ŠVIESA, KURI UŽSIDEGĖ

Anatolijaus Kairio **Trijų veiksmų tragedijetė**

Režisuoja: Dalila Mackialienė. Scenovaizdis: Algis Žaliūnas.

Scenos technika: Balys Mackiala, Vladas Gilys.

Vaidina: Erdvilis Janulaitis, Manfredas Prišmantas, Viltis Jatulienė, Vincas Dovydaitis, Vladas Gilys, Juozas Pupius, Ilmara Mažeikaitė, Danutė Barauskaitė, Vytautas Vidugiris.

VIENASUŽVISUS (E. Janulaitis): Tai ne gyvenimas. Tai plaukia juodas laivas dvokiančia upe. Dėkui. Ne. Pakarkite mane geriau.

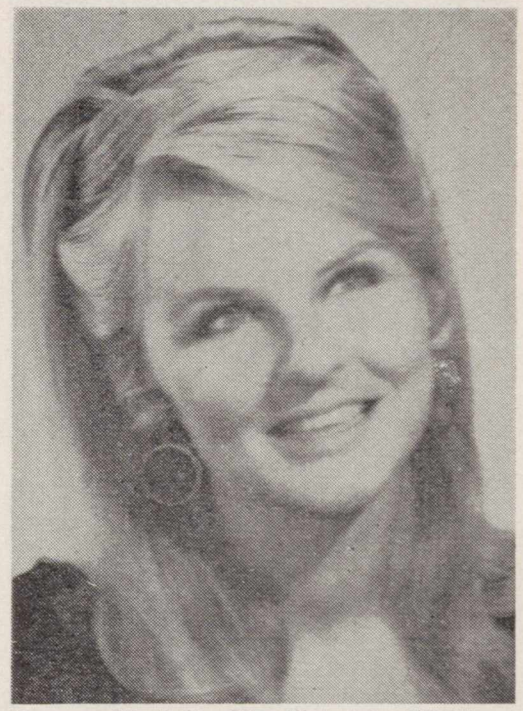

Ilmara Mažeikaitė, išrinkta iškiliausia pastatymo aktore.

Two prize-winning principal actors.

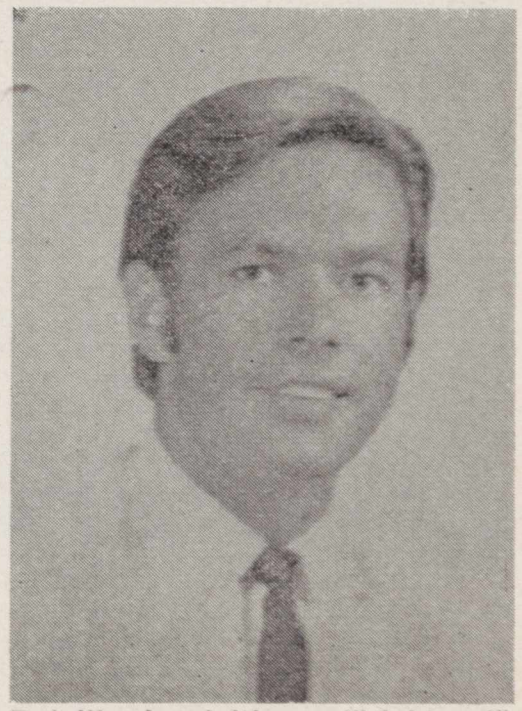

Erdvilis Janulaitis — išrinktas iškiliausiu pastatymo aktorium.

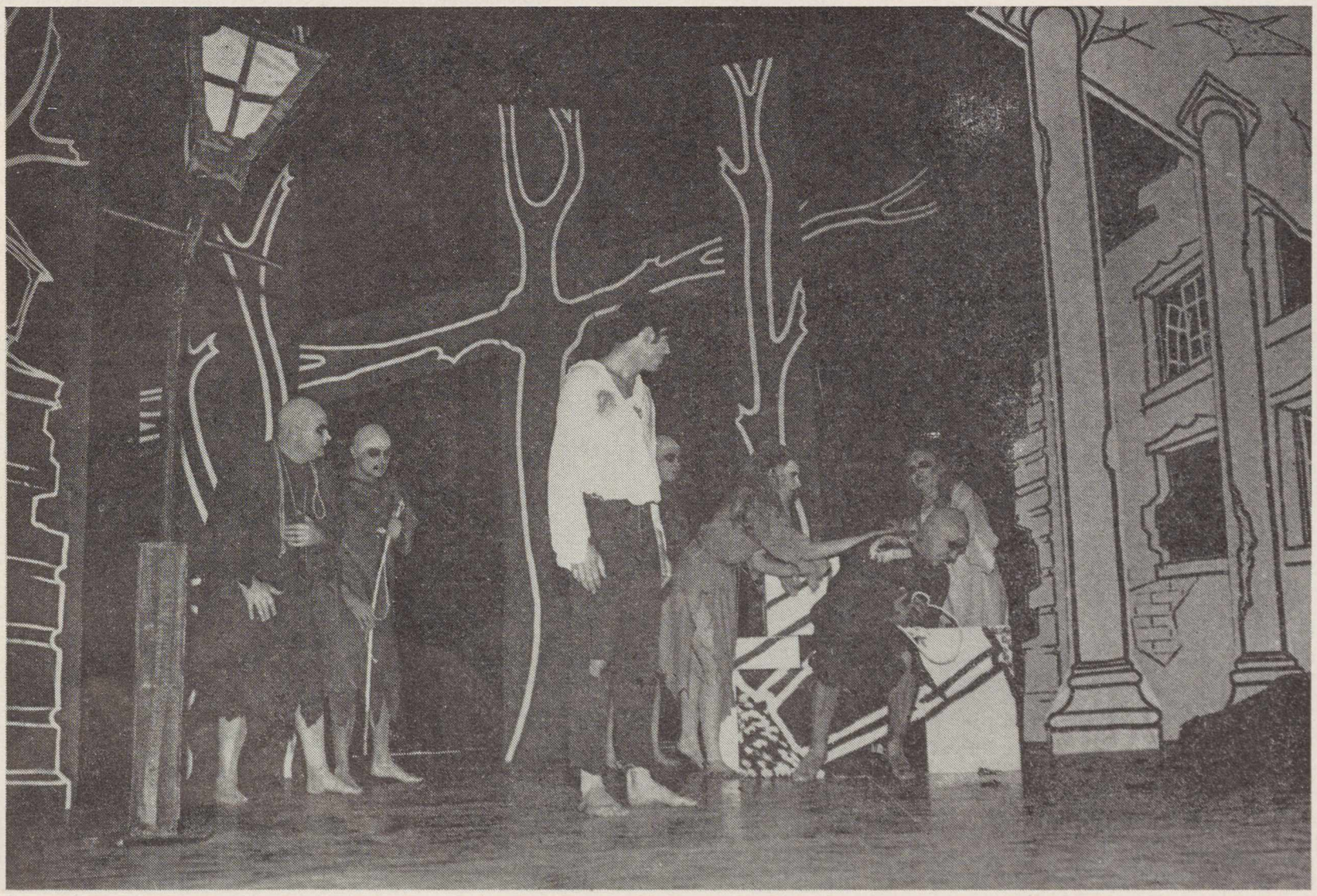

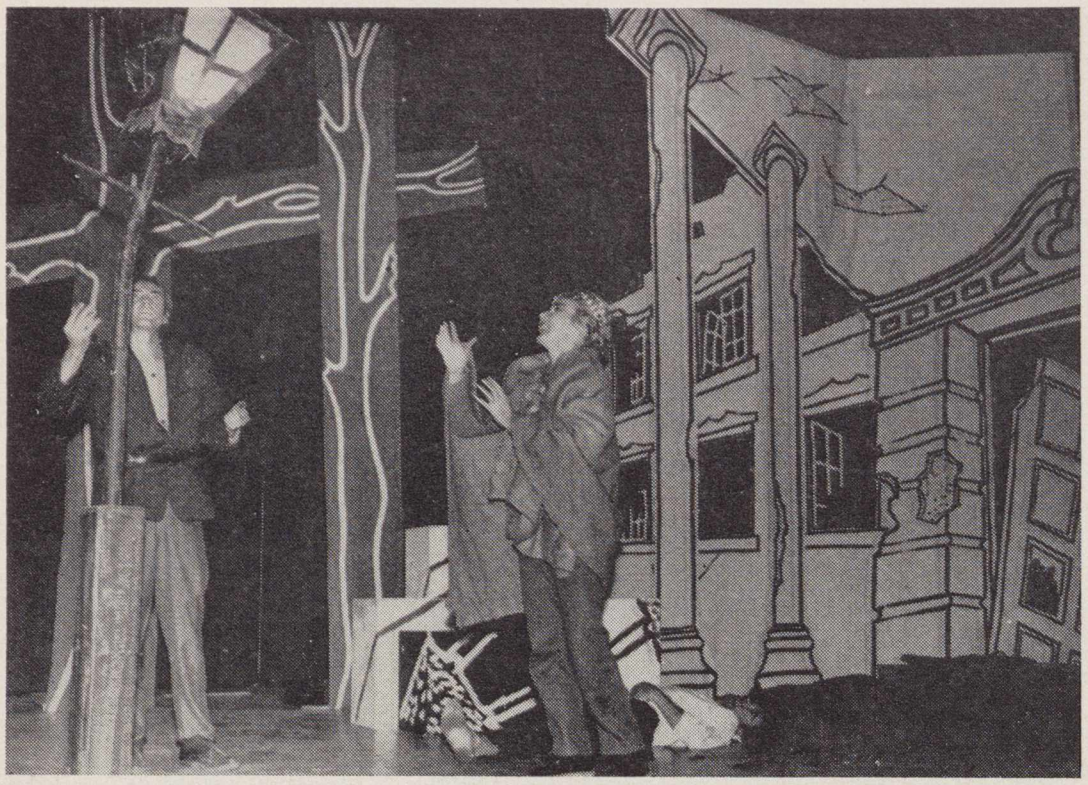

Ji (Viltis Jatulienė): žiūrėk, švyturys dega!
JIS (M. Prišmantas): Švyturys neužsidegė pats. Jį turėjo kas nors uždegti.

Foto L. Kantas

A. Žaliūnas, "Šviesa, kuri užsidegė" veikalo dekoracijų dailininkas.

Los Angeles pastatymas laimėjo geriausių dekoracijų dovaną.

A. Žaliūnas prize winner for sets of the Los Angeles production The Light That Went On.

Scenes of the settings, p. p. 11-12.

Awarding of prizes (below).

Foto L. Kantas

Po vaidinimo Los Angelėse sausio 11 d. B. Brazdžionis, LB tarybos narys, ir E. Dovydaitienė, Dramos sambūrio narė, įteikia žymenis ir dovanas režisierei D. Mackialienei, dekoratoriui A. Žaliūnui ir vaidintojams.

Iš kairės: E. Dovydaitienė, Bern. Brazdžionis, V. Vidugiris, Vladas Gilys, D. Barauskaitė, V. Dovydaitis, D. Mackialienė, A, Žliūnas, I. Mažeikaitė, Juozas Pupius, Viltis Jatulienė, E. Janulaitis, Manfredas Prišmantas.

KETURI KELIAUNINKAI

Antano Rūko penkių veiksmų vaidinimas

Premjera įvyko Clevelande 1968 m. sausio 27 d., skirta Vaidilos 15 metų ir Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 50 metų sukaktims atžymėti.

Režisorius: **Petras Maželis.** Dekoracijos, choreografija ir kostiumų eskizai — **Petro Maželio.**

Vaidina: Egidijus Marcinkevičius, Arūnas Čiuberkis, živilė Kliorytė, Ramūnas Švarcas, Petras Balčiūnas, Zigmas Peckus, Paulius Alšėnas, Petras Matulevičius, Mindaugas Leknickas, Mindaugas Gatautis, Violeta Žilionytė, Rūta Jokubaitytė, Ignas Gatautis, Aldona Zorskienė, Gražina Plečkaitienė, Viktutė Lenkauskaitė, paršiukai: Lidija ir Danutė Balčiūnaitės, Kristina Kuprevičūtė, Sigutė Lenkauskaitė, Rūta Maželytė, šokėjos: Dalia ir Asta Bložytės, Rūta Skrinskaitė.

PAS KNYGYNINKĄ

— "Ar toji Svajonių šalis tikrai yra?"
Iš kairės: Arūnas Čiuberkis, živilė Kliorytė, Petras Balčiūnas, Egidijus Marcinkevičius.

Visos foto A. Gulbinsko

INDĖNŲ ŽEMĖ

Erelio galva: "Sakalo Akie! Pasislėpk už tos uolos. Leisk jiems apsi daryti. Svarbiausia — sužinok, ko jie ieško, ko jie nori, kokie jų tikslai."
Iš kairės: Zigmas Peckus, Mindaugas Leknickas, Mindaugas Gatautis.

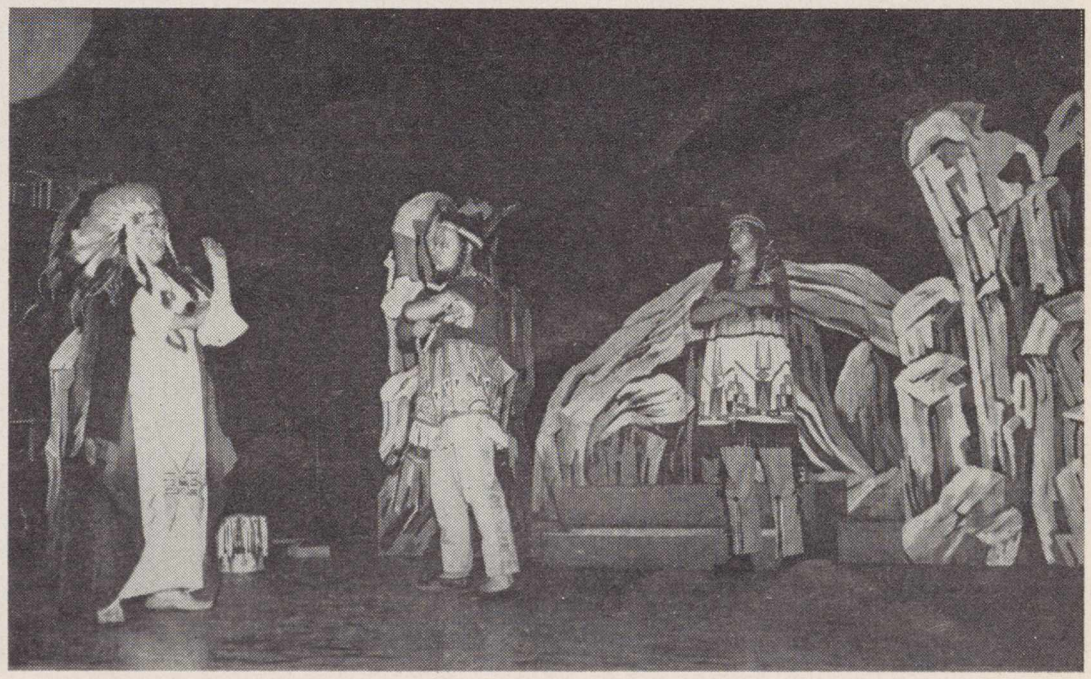

Pages 12 — 13:
Setting scenes from a play, Four Wanderers.

Right, bottom:

Petras Maželis, stage director of of "Vaidila", as well as founder of the Cleveland Lithuanian Theatre and its artistic leader throughout the 20 years.

SVAJONIŲ ŠALYJE

"Teskambės giesmė per amžius po Svajonių šalį,
Amžina Didybė laisvės niekad mirt negali!"
Iš kairės: Paulius Alšėnas, Ramūnas Švarcas, Rūta Skrinskaitė, Asta Bložytė, Dalia Bložytė, Viktutė Lenkauskaitė, Gražina Plečkaitienė.

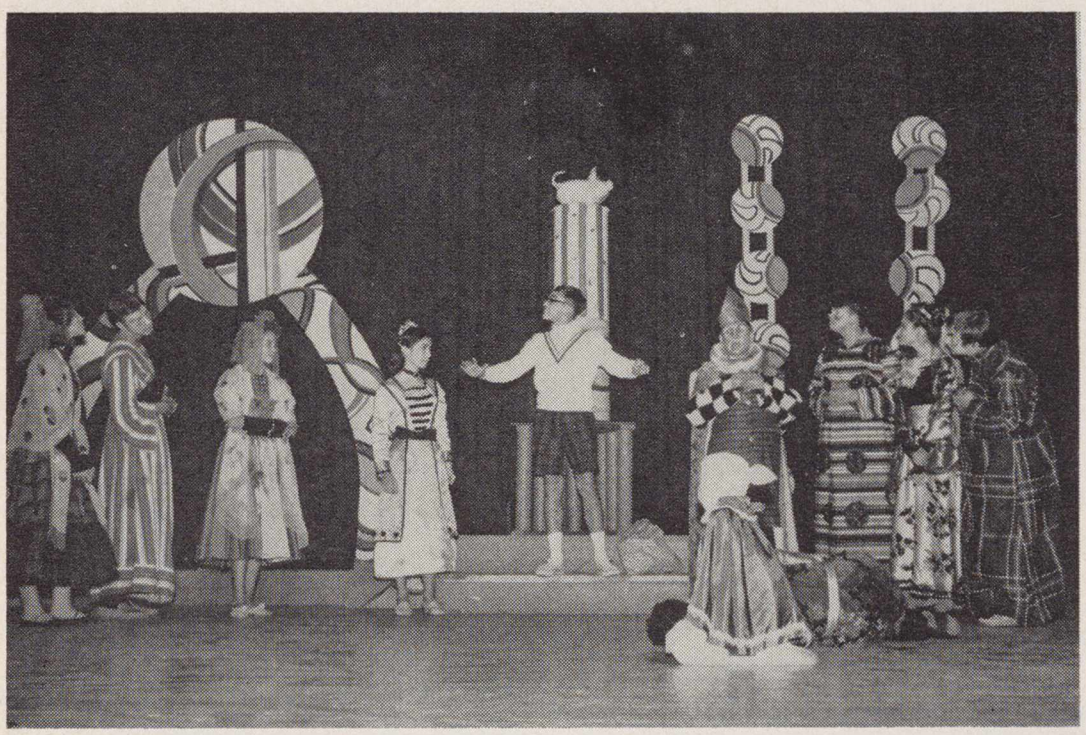

BESOČIŲ ŽEMĖ

Arvis: "...tik paklausykite: Kiaulių karalaitė. Tame varde tūno sukaupti riebūs kumpiai, didžiulės dešros, raitytos kiaulių uodegos..."
Iš kairės: Asta Bložytė, Paulius Alšėnas, Dalia Bložytė, Rūta Jakūbaitytė, Ramūnas Švarcas, Petras Maželis, Mindaugas Gatautis, Rūta Skrinskaitė, Petras Matulevičius.

Rūta Jokubaitytė išrinkta iškiliausia pastatymo aktore;

Ramūnas Švarcas išrinktas pastatymo iškiliausiu aktorium.

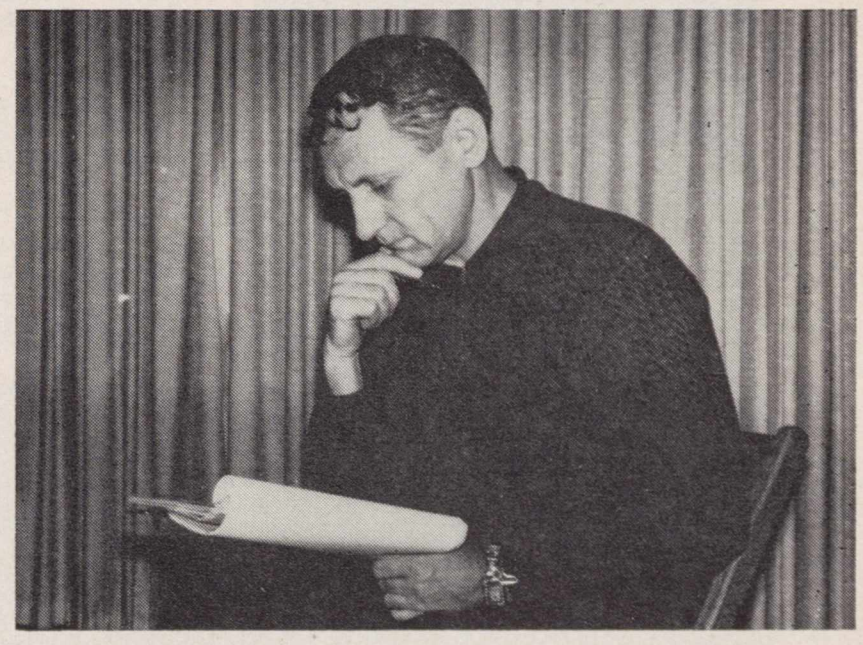

Petras Maželis, Clevelando Lietuvių Vaidilos teatro režisierius.

Vaidilos teatro įkūrėjas, meno vadovas per visą dvidešimtmetį ir režisierius.

"Keturių keliauninkų" dekoracijos, choreografija ir kostiumų eskizai — P. Maželio.

Šiais metais P. Maželis pakviestas režisuoti Čikagos Lietuvių Operos statomą naują premjerą — J. Gaidelio operą "Daną".

Besočių žemės turtas — paršiukai:

Lidija Balčiūnaitė, Danutė Balčiūnaitė, Kristina Kuprevičiūtė, Sigutė Lenkauskaitė, Rūta Maželytė.

HAMILTONO LIETUVIŲ DRAMOS GRUPĖ

AUKURAS

MINDAUGO MIRTIS

VINCO KRĖVĖS
Keturių veiksmų istorinė drama

Režisuoja: **Elena Dauguvietytė-Kudabienė.** Dekoracijos **Algio Trumpicko.**

Vaidina: Albinas Stasevičius, Jonas Jokūbynas, Ina Kudabaitė, Irena Žilvytytė, Kazys Bungarda, Alina Ēilvytienė, Balys Juodelė, Jonas Petraitistis, Arūnas Stošius, Arūnas Jonikas, Alfonsas Stanevičius, Edm. Dervaitis, Antanas Elvikis, Jonas Enskaitis, Antanas Mingėla, Algis Chromanskis, Tomas Kudaba, Mikas Panavas, Algis Žilvytis, Algirdas Meškauskas, Kazys Mikšys, Audrius Stonkus, Antanas Kaušpėdas, Apolonija Racevičienė, Danguolė Prunskytė, Danutė Kudabaitė, Dalė Jonikaitė.

Drabužių eskizai: Stasys Ilgūnas; drabužių paruošimas: Halina Ričkienė, Anelė Bungardienė, P. Petraitienė, O. Mikšytė ir Aldona Markov.

Už festivaly dalyvavusių teatrų įdomiausius kostiumus žymenį laimėjo Hamiltono "Aukuras".

Baldai: A. Kaušpėdas ir K. Mikšys. Butaforija: Antanas ir Aldona Volungės. Garsai: Albinas Lajukas. Kanklių muzika: Aldona Matulienė. Šviesos: Henrikas Švažas. Scenos priežiūra: Algis Ričkus.

Elena Dauguvietytė - Kudabienė, "Aukuro" vadovė ir režisierė nuo 1950 metų.

Pirmasis grupės veikalas buvo "Vincas Kudirka" (su gastrolėmis kitur vaidintas 7 kartus).

Vėliau statė Putino, Grušo, Alanto, Binkio veikalus, bet labiausiai išgarsėjo istoriniais pastatymais, kurių J. Griniaus Gulbės giesmė ir V. Krėvės Mindaugo mirtis.

Elena Dauguvietytė - Kudabienė, leader and director of Aukuras since 1950.

The Lithuanian dramatic troupe of Hamilton is winner of the Festival's award for costumes in the historic drama THE DEATH OF KING MINDAUGAS.

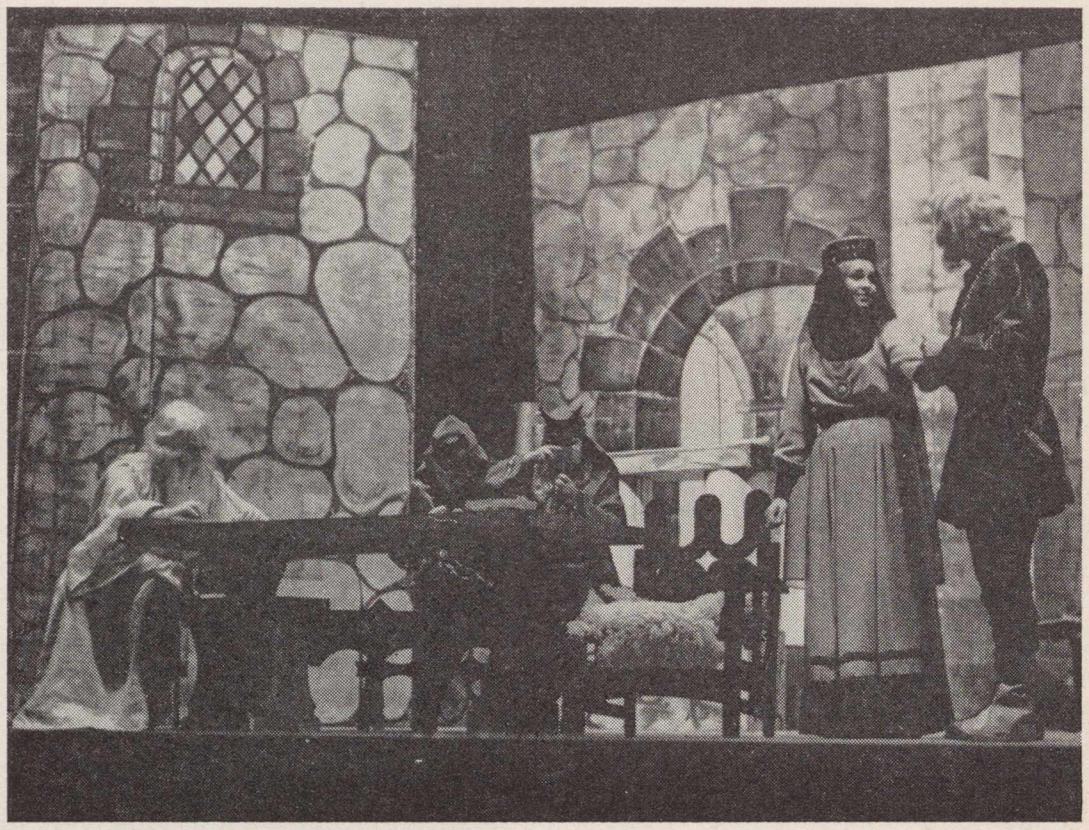

I VEIKSMAS

"Berneli, ką tu dabar čia kalbi? Aš gi ne mergelė, o vyro žmona."

Iš kairės: Aidžius — Kazys Mikšys, Repekis — Irena Žilvytytė, Ruklys — Ina Kudabaitė, Aldona — Alina Žilvytienė, Skirmantas — Alfonsas Stanevičius.

I, II ir III veiksmų foto — V. Noreika

II VEIKSMAS

"O jūs, mergelės, greičiau čia apsivalykite, kad su šiukšlėmis neužkluptų jūsų svetimos šalies žmonės."

Iš kairės: Ramunė — Dalė Jonikaitė, Danutė — Danguolė Prunskytė, Rimgailė — Elena Rickienė, Danguolė — Danutė Kudabaitė.

Danutė Kudabaitė išrinkta iškiliausia pastatymo aktore.

Dalis "Aukuro" grupės narių susirinkę praėjusį pavasarį svarstyti ateities planų; aptarta "Mindaugo mirties" statymas.

Foto A. Juraitis

Members of AUKURAS gathered early last spring to inaugurate their plans for the production of THE DEATH OF KING MINDAUGAS.

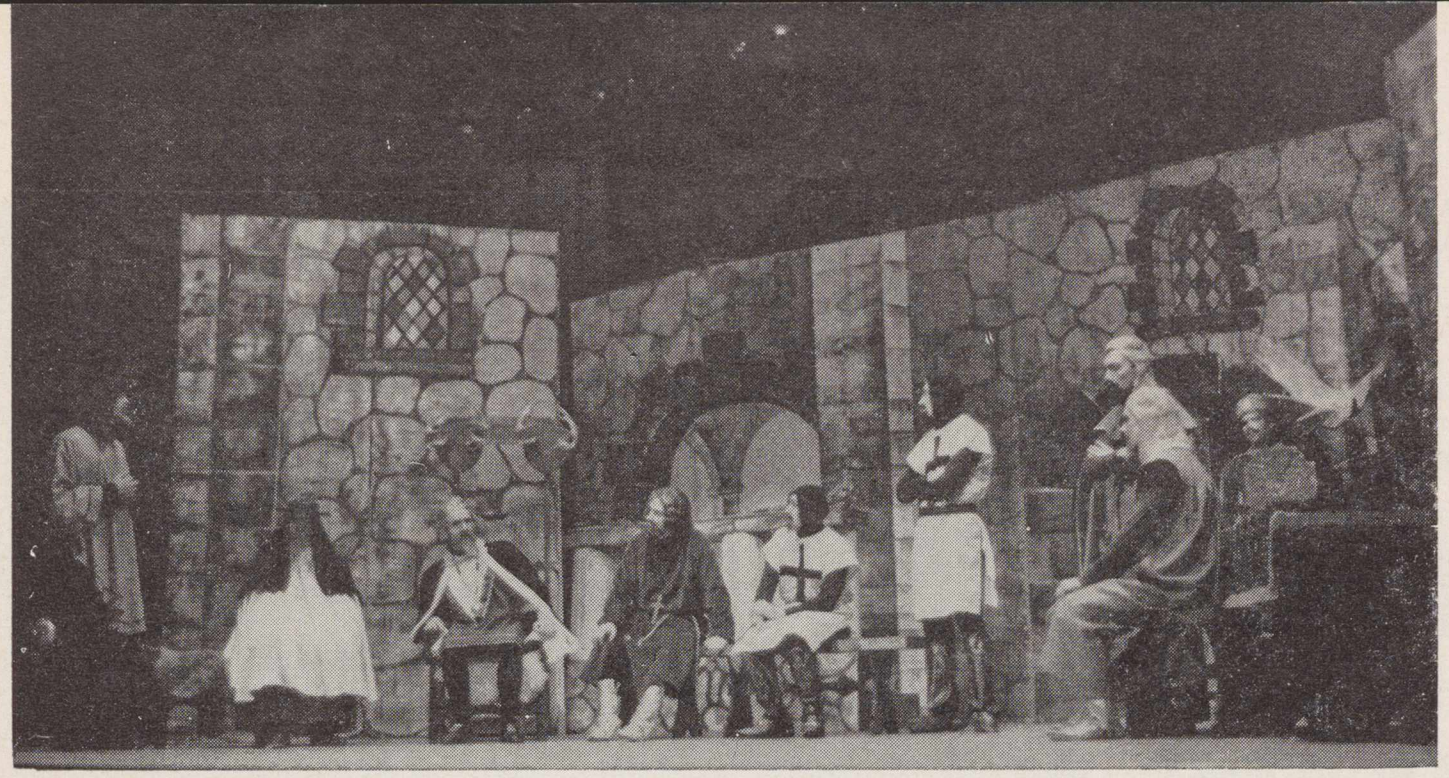

III VEIKSMAS

Foto V. Noreika

"Dievui padėkokime, kad vėl grąžintų mūsų kraštams taiką ir ramybę."
Iš kairės: Tėvas Adolfas — Algis Žilvytis, Vyskupas Kristijonas — Algirdas Meškauskas, Mindaugas — Albinas Stasevičius, Magistras — Edmundas Darvaitis, Konradas — Antanas Mingėla, Henrikas — Algis Chromanskis, Robertas —Jonas Enskaitis, Fridrikas — Antanas Elvikis, Kareivis — Kazys Deksnys.

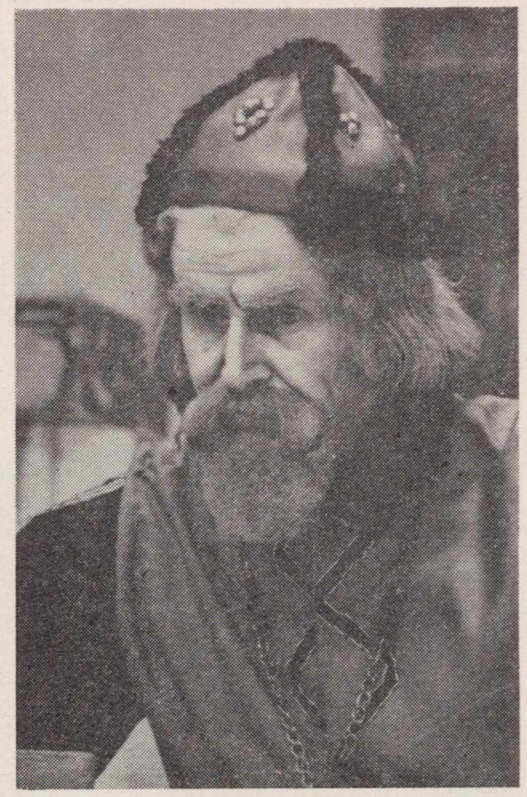

Albinas Stasevičius — Mindaugo vaidmenyje. Išskirtas iškiliausiu aktorium "Mindaugo mirties" pastatyme. Foto Dabkus

A. Stasevičius in the title role of King Mindaugas was acclaimed as best performer of the production.

PAGES 14 and 15:

Scenes from acts I, II, III and IV of THE DEATH OF KING MINDAUGAS.

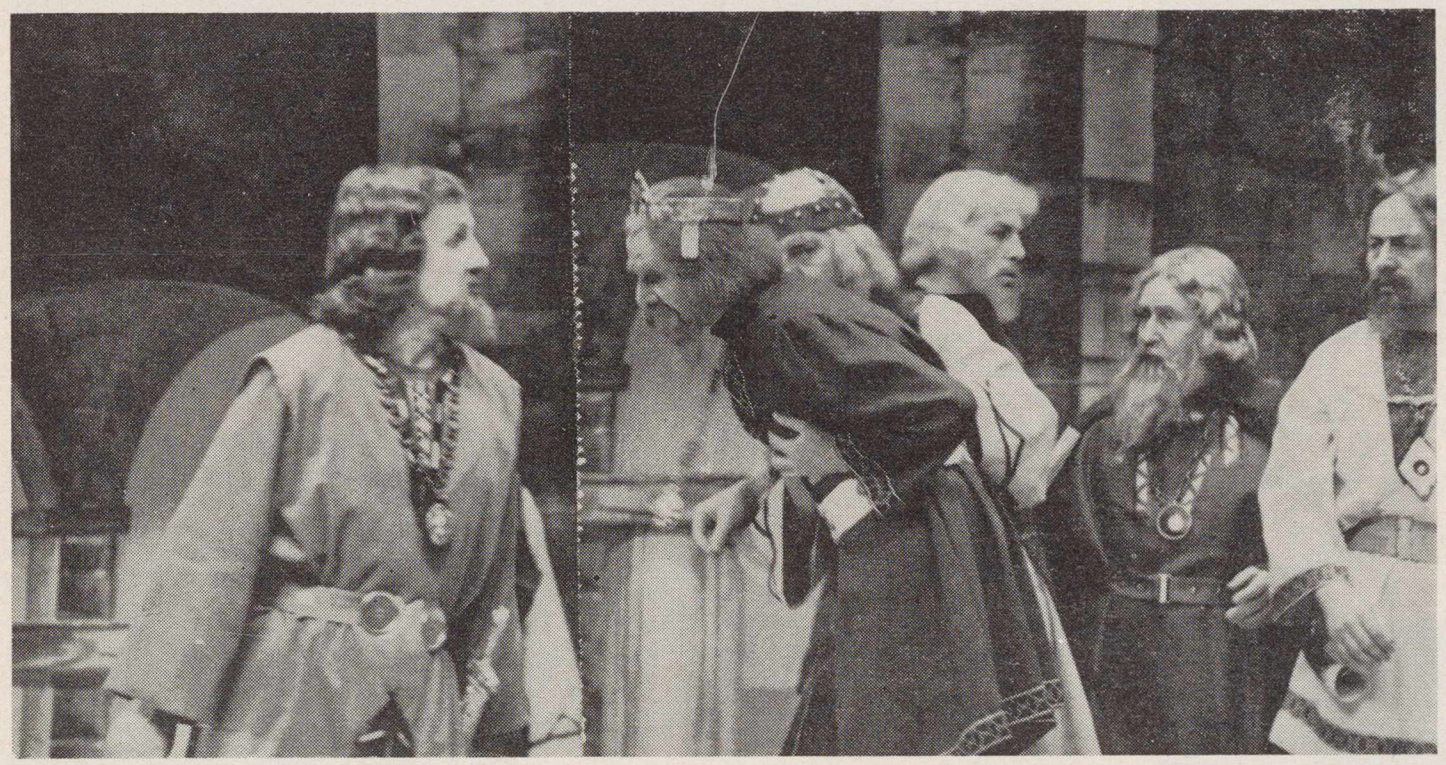

IV VEIKSMAS

Foto V. Noreika

Mindaugas: "Sužeidė mane..."
Iš kairės: Daukantas — Kazys Bungarda, Mindaugas — Albinas Stasevičius, Remeika — Antanas Kaušpėdas, Skirmantas — Alfonsas Stanevičius, Vaidotas — Jonas Petraitis, Treniota — Balys Juodelė.

Visi "Mindaugo mirties" vaidintojai po pastatymo Čikagos Teatro Festivalyje.

Foto A. Gulbinskas

All performers during the final curtain call at the close of their appearance at the Chicago Theatrical Festival.

PINIGĖLIAI

Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės

Trijų veiksmų komedija

Režisuoja Z. Arlauskaitė-Mikšienė. Rež. pavaduotoja: Danutė Jankienė.

Vaidina: Danutė Jankienė, Vincas Žebertavičius, Karolis Balys, Irena Laurus-Laurinavičienė, Marijus Sajauskas, Valentina Hotraitė, Genė Palaikienė, Paulina Heiningienė, Algis Glatkauskas, Birutė Marčiukaitytė, Henrikas Dūda.

Grimas: Vytautas Ogilvis. Reikalų vedėjas: Vincas Žebertavičius.

Marijus Sajauskas — Karaitis, automobilių firmos savininkas:
— Tiek pinigų! Jeigu neišblaškytų, jeigu į vienas rankas, tai juk visą Lietuvą galima būtų užpilti automobiliais. Tiek naudos savo kraštui padaryti.

Genė Palaikienė — Birutės Karaitytės vaidmenyje:
— Jeigu jis pasakytų į Alaską — į Alaską! Į dykumą — į dykumą!
Valentina Hotraitė — Karaitienė:
— Sakiau, kad dėl uogienės ir džiovintų grybų nebuvo ko važiuoti.

Marijus Sajauskas išrinktas pastatymo iškiliausiu aktorium.

III veiksmas. TESTAMENTO SKAITYMAS
".... Dr, Mikšui skiriu 10,000 litų be jokių sąlygų už tai, kad galėdamas kuriais nors sumetimais nunuodyti mane greitai, nuodijo palengva ir tuo būdu leido patirti mano artimųjų prisirišimą...."
Prie stalo: Karolis Balys vaidina Motiejų Surinskį, Henrikas Dūda — Dr. Mikšas, Irena Laurus — Magdelena Laukaitytė, Algis Gladkauskas — Mamertas Raudonauskis, Birutė Marčiukaitytė — Kazimiera Raudonauskienė, Paulina Heiningienė — Mamerto motina Raudonauskienė.

"Pinigėlių" vaidintojai po pastatymo Čikagoje — Teatro Festivalyje.
Vaidino: D. Jankienė – Normantienė (sėdi vež. kėdėje), V. Žebertavičius, stovi šalia, Karolis Balys, Irena Laurus, M. Sajauskas, V. Hotraitė, G. Palaikienė, P. Heiningienė, A. Glatkauskas, B. Marčiukaitytė, H, Dūda,
Režis. pavaduotoja — D. Jankienė, rež. padėjėjas — A. Pesys, grimuotojas — V. Ogilvis, reikalų ved. — V. Žebertavičius.

DETROITO DRAMOS MĖGĖJŲ SAMBŪRIS

I-je eilėje: Rimas Sukauskas, Algirdas Pesys; II-je eilėje: Danutė Jankienė, Irna Laurus-Laurinavičienė, Stepas Iljasevičius, režisierė Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė, rašytojas Vyt. Alantas; III-je eilėje: Karolis Balys, Stasys Garliauskas, Valentina Hotraitė, Marijus Sajauskas, Rita Garliauskaitė, Kazys Gricius, Birutė Marčiukaitytė, Vincas Žebertavičius.

The group of Detroit Drama Amateurs (above).

Their debut at the Chicago Theatrical Festival was with the famous Lith. classical comedy MONEY,MONEY..., by Čiurlionienė.
Scenes from acts II and III (left).

Actors V. žebertavičius and Irena Laurus.

Actors and producers after their performance at the Chicago Festival.

Vincas Žebertavičius ir Irena Laurus- Laurinavičienė.

Foto A. Gulbinskas

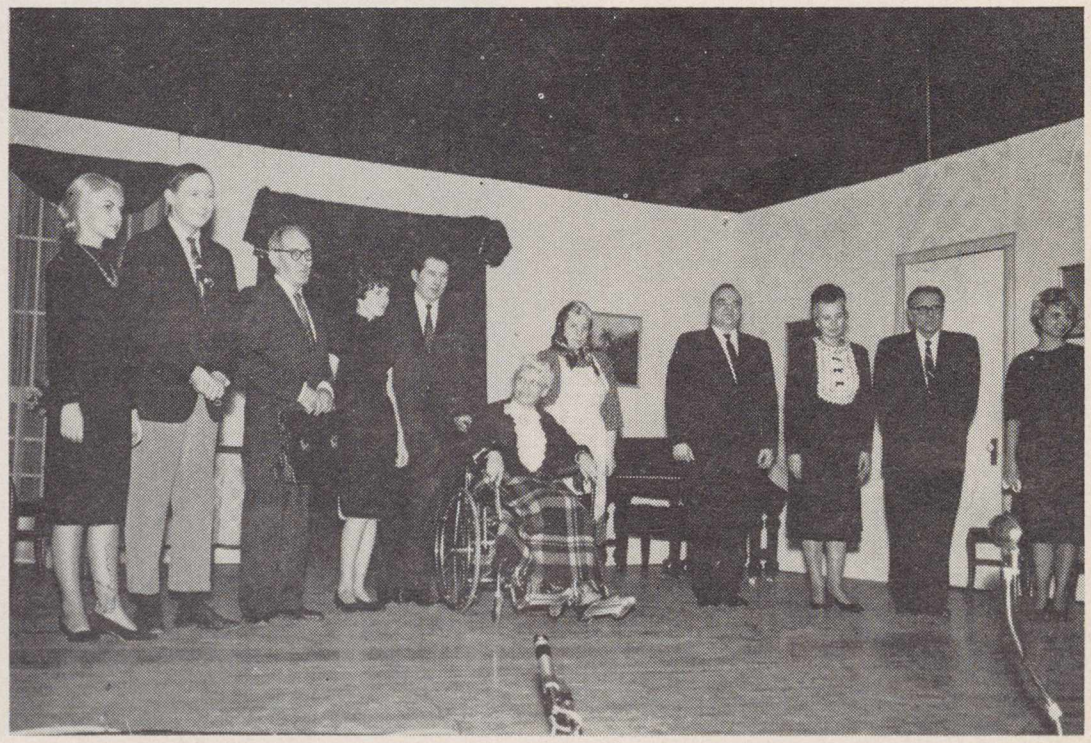

Zuzana Arlauskaitė–Mikšienė, Detroito Dramos Mėgėjų Sambūrio režisierė.

Z. Mikšienė — lietuviškam teatrui daug nusipelniusi aktorė ir režisierė, kuri doetroitiškiam mėgėjams ne tik režisavo, bet ir buvo vadovė, grimuotoja, o dažnai patiekdavo ir eskizus dekoracijoms. Jos vadovaujamas sambūris nuo 1949 m. pastatė 43 veikalus. Iš lietuvių autorių daugiausia statyta V. Alanto dramų.

Z. Mikšienė, stage director of the Detroit Drama Amateur Group.

Danutė Jankienė Marcelės Normantienės vaidmenyje; Teatro Festivalyje atžymėta kaip iškiliausia Detroite "Pinigėlių" pastatymo aktorė.

D. Jankienė of Detroit, pronounced best actress in the role of Normantienė in "Money, Money".

M. Sajauskas (scene I, left) was acclaimed as best male performer of the production.

Iškiliausiais Festivalio aktoriais išrinkti:

DANUTĖ JANKIENĖ ir

ALBINAS STASEVIČIUS.

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Pranas Skardžius, **Lietuvių kalbos kirčiavimas.** Išleido Pedagoginis Lituanistikos Institutas Chicagoje. Mecenatas Kultūros Fondas., 1968. 120 psl. Did. formato, įrišta kietais viršeliais. Kaina $5.00.

Leidėjo adresas: 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636.

Socialistinis realizmas. Redagavo Domas Velička, Pedagoginio Instituto lietuvių literatūros lektorius. Išleido Ped. Lituanistikos Institutas (Mecenatas A. Mackaus Knygų Leidimo Fondas), Chicago, 1968. 60 p. Kaina $2.00

Vitalija Bogutaitė, **Lietus ir laikas.** Eilėraščiai. 60 psl. Viršelį piešė V. Krištolaitytė. Išleido "Ateitis" 1969. Spaudė T. Pranciškonų sp., 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Kaina $2.00

Tai antras autorės rinkinys; pirmas — Veidrodis jūros dugne — pasirodė 1960.

Louis Evely, **Visi mes broliai.** Mąstymų rinkinys su kun.St. Ylos įvadu. Sulietuvino N. P. Marijos Seserys Putname. (Prancūziškai originalas: Fraternite et evangile). Spaudė Immaculata Press, 1968. 104 psl.

A. PAVASARIO PLOKŠTELĖ

Los Angeles lietuvių kolonijoje klesti įvairūs menai, kurių tarpe dainavimas užima žymią vietą. Vienas iš šio meno kultyvuotojų yra tenoras **Antanas Pavasaris.** Neseniai jis nebe tik losangeliečiams, bet ir platesnei visuomenei prisistatė su savo dainų ir arijų plokštele, kurioje įdainuota 11 dalykų.

Pirmoje pl. pusėje randame daugiausia lietuviškas dainas: Budriūno Šauksmą ir Tykiai, tykiai, Metrikienės Nemunėlį, Mano tėvynę ir Dainos, muzika ir gėlės, Štarkos Tuščius paliktus namus, Čerienės Lietuvos laukus (ir Čaikovskio ariją iš Oniegino). II-je pusėje girdime vien tik arijas: Cilea, Leoncavallo, Donizetti, Pucini, Bizet ir Halevy sukurtų veikalų.

Iš šios debiutinės plokštelės matyti, kad solistui geriausiai sekasi dainuoti arijas. Jo balsas aukštuose registruose primena žymius italų dainininkus, o jo balsas pianissimo pasažuose skamba lyriškai ir švelniai. Beveik visos šios dalies arijos įdainuotos pasigėrėtinai. Tačiau gal geriausiai nusisekusios yra arija iš L'Elisir d'amore (Donizetti) ir arija iš Pescatori di perle (Bizet) Manome, kad ši pirmoji A. Pavasario plokštelė turės pasisekimo. (J.)

— Sausio 27 — vasario 15 dienomis Toronte, Pisture Loan galerijoje, įvyksta dail. **Jurgio Račkaus** darbų paroda. Jis nuo 1964 metų pradėjo naudoti savo dailės darbams anodizuotą aluminių; pernai jis ta sritim domėdamasis lankėsi ir dirbo Belgijoje, stebėdamas belgų atsiekimus aluminio technologijoj ir jo galimybes dailėje.

— Vasario 8—9 d. Toronte, "Tėviškės žiburių" spaudos baliaus proga, įvyksta **Pr. Baltuonio** skulptūros darbų paroda. Pr. Baltuonio darbai tuo įdomūs, kad jis naudoja medžio šaknis, natūraliai visaip išsišakojusias įvairiomis figūromis; dailininkas jas tik išryškina, medį nudailina. Jis ruošia jau kelintą savo parodą.

AR TURITE ŠIUOS
"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS?

Nerima Narutė

RELIKVIJOS

Lyriniai natiurmortai
Viršelio aplanką piešė P. Jurkus
Kaina $2.00

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

Poezijos rinkinys
A. Korsakaitės viršelis ir vinietės
Kaina $2.50

VYSKUPAS IR VELNIAS

Ignas Šeinius

Apysakos

Viršelį piešė A. Korsakaitė
Pomirtinis vieno žymiausių senosios kartos rašytojų-beletristų leidinys. Su Juozo Lingio žodžiu apie autorių ir jo kūrybą.
Kaina $3.00

Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Gaunama pas platintojus ir leidykloje. Kaina $150.

Aleksandras Radžius

PAUKŠČIŲ TAKAS

Eilėraščiai
Viršelio aplankas Pauliaus Jurkaus
Kaina $1.50

Gen. St. Raštikis

KOVOSE DĖL LIETUVOS

Buvusio Lietuvos Kariuomenės vado atsiminimai. I tomas: Gyvenimo audrose (vaikystė ir jaunystė); Kariuomenės vadovybėje. 704 psl.

II tomas: Okupantų priespaudoje; Sudužusio laivo keliais (Vokietijoje ir JAV). 688 psl.

Abu tomai gausiai iliustruoti retomis fotografijomis.

Pirmas tomas išparduotas; II tomo nedidelis egz. skaičius dar yra likęs. Kietais viršeliais — $7.00, minkštais — $6.50.

Šios ir daugelis kitų knygų
gaunama
"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLOJ
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cait.
90029

Gražina Tulauskaitė

Vakarė banga

Lyrika

128 psl., kaina $2.00
Aksominiais viršeliais

G Tulauskaitė yra Nepr. Lietuvoj išaugusi ir subrendusi poetė. Iki šiol ji yra išleidusi 4 rinkinius. 1957 m. už rinkinį "Rugsėjo žvaigždės" ji laimėjo LRD premiją.

Pasiekusi gražių formos laimėjimų, ir šiame rinkinyje, nesileisdama į eksperimentus, ji išsitenka daugiausia tradiciniame ketureiiyje; Su pagaunančiu atvirumu ji daugelyje eilėraščių atveria moteriškos širdies džiaugsmą ir liūdesį, praeinančias akimirkas ir išliekantį žmogiškosios būties turinį, gyvenimo trapumą ir amžinybės ilgesį.

Išleido
LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal.
90029

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW
Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills & Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California
EXbruck 4-9144
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

Daugiausia pasidarbavę rengiant parodą (iš kairės): J. Baublys, S. Kaunelienė, A. Musteikis; ir bibliotekos atstovė D. Monty.
Foto J Gaižutis

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS PARODA DETROITE

Detroito kultūriniame centre buriasi visa eilė svarbių institucijų, kaip Wayne State universitetas, Meno institutas, vaikų muziejus, Detroito istorinis muziejus. Šioje miesto dalyje kultūrinė veikla itin gyva ir nuolat besireiškianti. Miestą lankąs turistas būtinai užklys bent vienon iš tų įstaigų. Čia pat studijuojąs jaunimas dažnai randa laiko ir noro aplankyti čia ruošiamas parodas, pasirodymus. Centrinėje bibliotekoje nuolat didelis judėjimas, visada pilna lankytojų.

Tų rūmų viršutinis aukštas paskirtas įvairioms parodoms, kurios čia vyksta, galima sakyti, apskritus metus. Vieta tinkama, gerai žinoma, bibliotekai nesunkiai prieinamos viešosios informacijos priemonės, kaip spauda, radijas, televizija.

Štai, toje vietoje nuo 1968 m. lapkričio mėn. pradžios beveik iki pat

Tokiame stambiame JAV ir Kanados pasienio didmiesty, kaip Detroite, lietuviai bene pirmą kartą tikrai sėkmingai "išplaukė į plačiuosius vandenis" ir liet. kultūros bent dalinius aspektus pristatė platiems amerikiečių sluoksniams.

Įdomūs svetimųjų atsiliepimai liudija, kad mūsiškių pastangos neliko be dėmesio ir buvo tinkamai įvertintos. (A. Gimantas).

Lithuanians share in the activities of the Detroit Cultural Center with a well-receivd display of national arts and crafts (Nov.-Dec 1968).

A group of leading organizers (top right).

Lithuanian delicacies for refreshment during opening ceremonies (middle, left), TV filming of the exhibition (low, left).

Parodos atidarymo metu vaišių stalas su lietuviškais skanumynais — beržo šaka, ežiu, spurgomis ir kt.
Foto J. Gaižutis

Kalėdų lietuviai turėjo savo tautodailės parodą. Visoje eilėje vitrinų ir stendų buvo išstatyta virš 300 įvairių lietuviškų eksponatų. Tinkamas apšvietimas, paaiškinamieji užrašai, paruoštas informacinis leidinukas, lankytojui teikė neblogą progą bent kiek pažinti lietuvių tautą, jos kultūrą, bent kiek susipažinti su jos istorija bei siekimais.

Sustodavo svetimieji, kuriems paroda buvo skirta, vieni ilgiau, kiti trumpiau, bet lankytojų srautas buvo beveik nuolatinis. Prie lietuviškų eksponatų matėm įvairių tautų ir rasių atstovus, studentus, mokinius ir šiaip asmenis. Neperkrautos vitrinos, su skoniu ir saiku išdėlioti eksponatai traukė dėmesį. Gėrėjosi praeivis gintaro gaminiais, medžio drožiniais, lietuviškais audiniais, juostomis, knygomis, archeologinėmis iškasenomis, liudijančiomis senąją lietuvių kultūrą. Į parodą lietuviai kvietė ir vedė savo darboviečių bendradarbius, viršininkus ir supažindino juos akivaizdžiai su Lietuva.

Paroda filmuojama televizijos programai. Foto J. Gaižutis

KALĖDŲ EGLUTĖ VASARIO 16-SIOS GIMNAZIJOJ

Gruodžio 21 d. Vasario 16 gimnazijoje Vokietijoje įvyko Kalėdų eglutės iškilmės: buvo vaidinimas, dainavo gimn. choras, deklamuota eilėraščių ir. grotas instrumentalinis duetas. Paruošė mokyt. E. Tamošaitienė. Kalbėjo gimn, direktorius Vincas Natkus.

Christmas program at February 16th Gymnasium, W. Germany.

Scenos vaizdelio "Šviesa tamsybėse" vaidintojai. Vidury sėdi: kap. kun. J. Riaubūnas, dir. V. Natkus, ev.tikybos mok. Pr. Skėrys, Dešinėj gale tarp dviejų mokinių mokyt. E. Tamošaitienė.
Performers of a sketch Light in the Darkness.

Gimnazijos choras dainuoja, vadovaujamas mok. Kazio Motgabio, kuriam gruodžio 22 d. suėjo 70 metų.
Chorus led by K. Motgabis, celebrating his 70th birthday on Dec. 22

Garbės prezidiumas: dr. Aldona Šlepetytė-Janace, latvė H. Ozolinš, V. Sidzikauskas, dr. Preminger, prel. Balkūnas, V. Leskaitienė — LMKF pirm., kalba Mrs. W. Magee, Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, M, Galdikienė, Lietuvos kons. A Simutis, A. Vakselis.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS DU DEŠIMTMEČIAI

Praėjusi metų lapkr. 30 ir 31 d. Waldorf Astoria viešbuty New Yorke buvo susirinkusios LMKF narės Lietuvos nepriklausomybės 50 metų bei Federacijos veiklos 20 metų sukaktis paminėti.

Federacijos pirmininkė V. Leskaitienė atidarė suvažiavimą ir vadovavo iškilmingam posėdžiui. Suvažiavimą pradedant prel. Balkūnas sukalbėjo angliškai ir lietuviškai invokacijas. Tylos minute pagerbta a. a. Ligija Bieliukienė, buvusi viena iš Federacijos steigėjų ir daug įnašo palikusi organizacijos veikloje.

LMFK pirm. V. Leskaitienė priminė organizacijos įsisteigimą, jos tikslus, siekimus ir darbo vaisus per 20 metų veikimą. Pagrindinė kalbėtoja buvo Visuotinės Moterų Federacijos pirm. Washingtone Mrs. Walter Varney Magee. Ji gražiai nupiešė pasaulinę moterų organizaciją, nurodydama jos svarbą ir darbus. Ji mielai prisiminė ir lietuves moteris, nes daug kartų yra girdėjusi jų problemas bei gražų veikimą GFWC tarptautiniuose suvažiavimuose, o ir lietuvių tautiniais drabužiais ji visuomet žavisi. Tais gražiais tautiniais drabužiais pasipuošusios lietuvaitės Noreikaitė ir Stanulytė LMKF vardu kalbėtojai padovanojo gintarą.

Šventėje dalyvavo Lietuvos atstovas Washingtone J. Kajeckas, žodžiu pasveikinęs suvažiavimą. Taip pat žodžiu sveikino Lietuvos Laisvės Komiteto ir Lietuvių Delegacijos Pavergtųjų Tautų Seime pirm. V. Sidzikauskas, gen. konsulas A. Simutis, LB New Yorko apyg pirm. A. Vakselis, Pasaulio Liet. Katalikių Moterų S-gos vardu dr. A. Šlepetytė–Janace ir Baltijos Moterų Tarybos pirm. latvė Ozolins.

Liet. Moterų Klubų Federacijos narės su pirm. V. Leskaitiene.

Members of the Federation of Lithuanian Women's Clubs.

Baigus iškilmingą posėdį, sekė bendri pietūs. Jų metu nuoširdžiai pasveikino suvažiavimą dr. Marion Mill Preminger, Gabono valstybės garbės gen. konsulas.

Toje pačioje salėje suvažiavimo dalyviai turėjo progos apžiūrėti lietuvių moterų dalininkių parodą, kurią suruošė dail. A. Merker ir M. žukauskienė. Parodoje savo kūrinius išstatė: R. Ingelevičienė, O. Paškevičienė, A. Kašubienė, A. Merker, L. židonytė, B. Gedvilienė, M. žukauskienė ir E. Kulber.

Pietų metu programą pravedė LMKF Washingtone klubo pirm. E. Mažeikienė. Ji supažindino dalyvius su atskirų klubų pirmininkėmis bei viešniomis iš tolimesnių vietovių. Elena Jurgėlaitė iš Washingtono, akomp. A. Mrozinskui, padainavo keletą dainų bei arijų.

Raštu sveikinimus perskaitė Laima Šileikytė. Šiltai nuteikė klausytojus Mrs. Lyndon J. Johnson sveikinimas, kuriame ji pasisakė gerai žinanti lietuvių veiklą ir priminė, kad ir jos dukters vyras esąs lietuvių kilmės. Dar sveikino Mrs. H. Humphrey, Mrs. Nelson Rockefeller, Mrs. Spyro Agnew, sen. J. Javits ir kt.

Kitą dieną vyko LMKF darbo posėdžiai. Buvo daromi klubų pirmininkių bei atstovių pranešimai ir renkama nauja valdyba. Išrinkta: V. Čečetienė, A. Kazickienė, M. Kregždienė, V. Leskaitienė, M. Noreikienė, V. šileikienė, M. Ulėnienė, J. Vytuvienė, G. žilionienė. (P. I.)

Grupė LMKF suvažiavime. Iš kairės: E. Kulber, latvė H. Ozolinš, LMKF pirm. V. Leskaitienė, Mrs. W. Magee, Lietuvos Atstovas J, Kajeckas, solistė E. Jurgėlaitė, Women for Freedom atstovė Mrs. M. Duchnik.
Foto L. Tamošaitis

THE TWO DECADES of the Federation of Lithuanian Women's Clubs commemoration, attended by eminent guests: head table (top) — Mrs. W. V. Magee, President of World Federation, speaking.

Group of convention guests at Waldorf Astoria (New York), with Lith. Federation President Mrs. V. Leskaitis and Washington Legation hed, Hon. J. Kajeckas (left).

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Sausis 1969

— Nuo šių metų pradžios "Lietuvių Dienų" anglų k. redaktorium pakviestas **Alfonsas Milukas,** iš New Yorko jau atvyko ir įsijungė į darbą. — A. M., gimęs JAV-se, augo, mokėsi ir dirbo Nepriklausomoj Lietuvoj. Užeinant sovietams nepasitraukęs, brangiai užmokėjo — buvo suimtas ir ištremtas. Po tremtinio skaudži metų, grįžo į Lietuvą ir 1965 m. atvyko į JAV.

— Sausio 26 d. žymiam politikui ir Vliko valdybos nariui **Pranui Vainauskui** suėjo 70 metų. Sukaktuvininkas visą savo gyvenimą yra skyręs Lietuvai ir krikščioniškajai demokratijai. Jaunystėje P. Vainauskas buvo nepriklausomybės kovų savanoris, vėliau žemės ūkio ministerijos pareigūnas, Laikinosios vyriausybės ministeris, ilgametis LKDS pirmininkas, Leono XIII-jo Fondo pirmininkas, Vidurio Europos Krikščionių Demokratų S-gos iždininkas, šiuo metu LKDS Tarybos vicepirmininkas (kdi)

— Neseniai atšventęs savo amžiaus 70 metų sukaktį ir išėjęs į pensiją kaip gydytojas, **dr. Domas Jasaitis** gyviau įsijungia į politinę ir spaudos veiklą. LKDS ck kviečiamas dr. Jasaitis pradėjo redaguoti "Tėvynės Sargą" ir atstovauja LKDS-gą Vliko taryboje. Sukaktuvinis "T. S." numeris i spaudos išeina vasario mėnesyje.

Dr. Jasaitis taip pat organizuoja redakcinę komisiją "Krikščioniškosios demokratijos Lietuvoje" kelių tomų istorijai. Redaktorius kreipiasi į lietuvių visuomenę talkos: atsiųsti jam medžiagos, liečiančios krikš. demokratijos veiklą, asmenis knygų, žurnalų bei laikraščių iškarpų foto nuotraukų; taip pat kviečiami atsiliepti galintieji prisidėti atsiminimais. Redaktoriaus adresas: Dr. D. Jasaitis, 220 North Seventh Ave., Mount Vernon, N.Y. 10550 (kdi)

— Neseniai įvykusiame tarptautiniame Europos Katalikių Moterų suvažiavime Ženevoje lietuves atstovavo **Birutė Venskuvienė** iš Paryžiaus. B. Venskuvienė yra diplomuota žurnalistė, ELTOS prancūziškosios laidos redaktorė, eilės tarptautinių moterų organizacijų vadovybių narė. Tarptautinėje veikloje ji yra viena iš labiausiai iškilusių lietuvių moterų. (Kdi)

BRUNO'S BAKERY

Bread, Pies, Pastries Always Fresh

Br. Macianskis, Owner

3339 S. Lituanica Ave., Chicago, Ill.

Phone CL 4-6376

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION

Chicago, Illnois 60629
6643 So. Maplewood Avenue
Tel. 778-2858 (A. c. 312)

Lietuvių Fondas paskyrė $28,000 pelno lituanistikai paremti

Pernai metų lapkr. mėn. 30 d. Lietuvių Fondo taryba savo posėdyje apsvarstė eilę klausimų.

Investavimų komisijai padarius pranešimą apie investuoto kapitalo padėtį ir numatomą už 1968 metus gauti pelną, paskyrė $28,000 pelno paskirstyti įvairioms liet. institucijoms, jų užsimotus darbus paremti. Šią rekordinę sumą buvo galima paskirti tik Lietuvių Fondo kapitalui jubiliejiniais metais padidėjus daugiau kaip $100.000, gerai pasisekus suruoštai Chicagoje (lapkr. 17 d.) vakarienei, davusiai $30,000 naujų įnašų ir sėmingai investuoto kapitalo duodamu pelnu.

Pelno skirstymo komisijos pranešimu prašymų paramai gauti suma prašoka $70,000, tad iš turimo pelno bus galima patenkinti maždaug trečdalis. Kad turėtume daugiau lėšų lit. paramai, reikia, kad sparčiau Fondas augtų. Tatai, žinoma, priklauso nebe vien nuo fondo vadovybės pastangų, bet ypač nuo visuomenės, kiek ji fondą rems, ugdys ir kaip greitai padės prieiti užsibrėžtą tikslą. Reikia, kad fondui skirtų įnašus ne vien "milijonieriai", bet kiekvienas dirbąs lietuvis, kuriam lietuvybė rūpi ne vien žodžiais.

Sudarytas informacijos komisijos branduolys, vėliau numatomas papildyti liet. spaudos darbuotojų atstovais. Komisijos uždavinys palaikyti glaudesnį ryšį su plačiąja lietuvių visuomene, informuoti ją apie fondo atliekamus darbus ir skleisti fondo idėją, kad daugiau lietuvių įsijungtų į fondo narius.

Metinis Lietuvių Fondo narių suvažiavimas šaukiamas 1969 m. kovo 22-3 dienomis Chicagoje.

— Jubiliejinių metų proga Lietuvių Fondo išleistas medalis gali būti teikiamas ne tik saviesiems, bet ir svetimiesiems, parodžiusiems palankumo Lietuvos reikalams. Medaliui dabar parūpinta graži dėžutė-futliaras ir paaišinamasis tekstas angliškai.

Lietuvių Fondas šių metų pradžioj išleido ir visiems nariams išsiuntinėjo fondo nario ženklelį, kuris galima nešioti prie švarko atlapo. Ženklely — LF simbolis: žibintas, nupieštas dail. A. Kurausko. (Už ženklelį LF prašo vieno dolerio ir pašto išlaidoms padengti).

— Baigiant rengti šį LD nr. spaudai mus pasiekė žinia, kad sausio 23 d. mirė Juozas Bačiūnas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas. Reiškiame užuojautą žmonai, netekusiai brangaus vyro, ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, netekusiai vieno geriausių vadų ir veikėjų bei mecenatų.

Plačiau — kitame LD numeryje.

Bon Air Motelis

1727 No. Western Ave.

Hollywood, Calif. 90027

Telef. HO 4-4154

Savininkai:

Ignas ir Viktorija Gurčinai

Vėsinami kambariai; kiekv. kambary nemokamai TV ir telefonas; yra kambarių su virtuvėmis; kieme šildomas maudymosi baseinas. Patogus susisiekimas autobusais ir automobiliais.

— **Algis Butavičius,** Australijos lietuviams ir australiečiams gerai žinomas režisierius, Canberros Teatre gruodžio mėn. 7, 10, 11 ir 12 dienomis pastatė angliškai kontraversinį, avangardinį scenos veikalą "Vietrock'ą" parašytą amerikiečio Megan Terry. Tema: Vietnamas, turinys ir idėjos: anti-karas.

A. Butavičius ką tik grįžęs iš teatro sudijų Europoje, kur, gavęs "Churchil Fellowship", lankėsi Anglijos, Vakarų Vokietijos, Graikijos, Italijos teatrus, studijavo jų pastatymus. Be to, lankėsi Varšuvoj, Minske ir Vilniuj. Vilniuje stebėjo Diurrenmato "Vizito" pastatymą.

Dabar A. Butavičius rūpinasi su valdžios parama įsteigti Canberroj Australian National Theatre.

— **Lietuvių Dailės Institutas** auksiniam Lietuvos nepriklausomybės atgavimo jubiliejui atžymėti š. m. vasario mėn. 15—23 dienomis Čiurlionio galerijoj, Chicagoj, ruošia sukaktuvinę dailės parodą. Numatoma išstatyti gyvųjų ir mirusių narių darbų, sukurtų įvairia medžiaga bei technika.

PAMINKLINĖS LENTOS VYDŪNUI

Melbourne, Australijoje, rašytojo Vydūno šimtmečiui atžymėti Benediktas Zabiela Lituanikos sodyboje, vėliavų aikštelėje įruošė paminklinę lentą su užrašu: **Vilius Storasta-Vydūnas 1886–1953. Augdami spręskime gyvenimo uždavinį, savo gyvenimo ir visos tautos.**

Paminklinę lentą atidengė Vydūno mokinys ir pasekėjas A. Krausas, dalyvavo gausus rašytojo gerbėjų būrelis ir ALB pareigūnai.

Spalio 19 d. Jonaičiuose, Vydūno gimtinėje, taip pat įvyko atminimo lentos atidengimo ceremonijos. Ją atidengė "Keturių Vėjų" grupės poetas Salys Šemerys, dabar gyvenąs Klaipėdoje, Vydūno biografas ir tyrinėtojas. Lenta prie sienos namo, kuriame rašytojas gimė.

—Toronto latvių jaunimo dramos grupė, režisuojant H. Mikelsonui, sausio mėnesy stato K. Binkio pjesę "Atžalyną". Vėliau veikalas bus statomas Montrealyje, Hamiltone ir Londone.

Lietuvių Foto Archyvo spalvotų skaidrių konkurso rezultatai

Konkurso temos buvo šios — gamtovaizdis, portretas, eksperimentas ir abstraktas. Daugiausia atsista gamtovaizdžių ir eksperimento grupėms. Jury komisiją sudarė: dailininkai — Z. Sodeikienė, V. Virkau, A. Kurauskas, fotografas A. Kazys, SJ ir Aig. Grigaitis.

Paskirtos trys premijos:

I — K Daugėlai už "Spalvos".

II — J. Maleiškai už "Karvės raudonoj pievoj".

III — G. Valiūnienei už "Ruduo".

Aštuoni atrinkti kaip atžymėtini darbai:

K. Daugėla — "Ruduo";

J. Kasakaitis — "Povo plunksna".

J. Šablauskas — "Krikštolo rutulyje;

D. Tijūnėlis — "Gamtovaizdis";

A. Valiūnas — 1) Svajonės, 2) Gamtos abstraktas ir 3) Atoslūgis;

G Valiūnienė — "Ruduo tvenkinyje".

Daug tų darbų atspaudė "Laiškai Lietuviams" sausio nr.

— Romoj leidžiama Elta–Press pateikė italų spaudai buv. Italijos ambasadoriaus Maskvoj Luca Pietromarchi kalbą, pasakytą Libreria Romana (Romos bibliotekoj), pristatant italų kalba išleistą pulk. J. Petruičio knygą "Kaip jie mus sušaudė".

Remdamasis knygoj vaizduojamais, o taip pat ir 50 metų Maskvos politikos, ypač santykiuose su Lietuva, pavyzdžiais, ambasadorius nurodė į tą Sovietijos medalio pusę, kurią, pasak jo, rūpestingiau turėtų pažinti ypač "oegzistencininkai" ir "dialogininkai".

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE INSURANCE

Jei reikia apdrausti namus, automobilį, gyvybę ir pn., pirkti ar parduoti nuosavybę, Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
JANUARY 1969

A VISION OF VILNIUS

This picture, 4 foot by 4, was created by the artist M. Ivanauskas in his flame technique and is presented to the Lithuanians' friend, cardinal Antonio Samore in Rome.

Cardinal A. Samore has resided for six years in Independent Lithuania as Envoy of the Holy Sea.

(For further information see Lithuanian text on page6.).

VILNIAUS VIZIJA —

M. Ivanausko liepsnos tapybos paveikslas, kurį dailininkas padovanojo kardinolui A. Samorei Romoje.

(Daugiau — žiūr. 6 psl.).

Here are the facts

Facts About Soviet Colonialism

The current Interparliamentary Conference met on September 3 — 15, 1968, in Lima, Peru. The main item on the agenda was Colonialism, Neocolonialism, and New Forms of Racial, Religious, Political and Economic Discrimination. These issues are not only of universal interest, they are also of specific importance to the countries of Central and Eastern Europe, including Lithuania.

The Federation of Lithuanian Women's Clubs, which numbers among its members former women-deputies to the democratic Parliaments of Lithuania, followed with interest the preceedings of the Conference.

The President of the Lithuanian Federation, Mrs. Vincė Leskaitis, has presented the Conference with a MEMORANDUM, as follows:

I.

The item dealing with Colonialism presents an excellent opportunity for raising the long-overdue question of the expanding Soviet colonialism which, contrary to the vanishing Western colonialism, has been held tabu until now. A glaring example of Soviet colonialism are the Baltic countries of Lithuania, Latvia and Estonia. Here are the facts about the Soviet colonialism.

1. CONQUEST BY FORCE. In 1940 the Soviet armed forces, in connivance with Nazi-Germany, invaded and occupied the three small peaceful countries of Lithuania, Latvia and Estonia, with whom the Soviet Union had non-aggression and peace treaties.

2. ALIEN DOMINATION. Having occupied Lithuania, Moscow holds it by terror and force. It rules Lithuania and the other two Baltic States in the manner of a true colonial master, usurping the authority of making all important decisions and by imposing its political will upon the population. Foreign affairs, defense, state security, the police, means of transportation and communications, currency and foreign trade are completely subordinated to the Kremlin.

3. COLONIZATION & RUSSIFICATION. The colonization of Lithuania began with mass

Continued on next page

THE LITHUANIANS AND THEIR PERSONAL NAMES

By **Simon J. V. Narus**

/Continued from the last year December issue

Boyars of Lithuania

Bodywill, Chodkiewicz, Dorengowski, Kojalowicz, Kolontay, Korsad, Kostrowski, Kotfic, Koziel II, Kroszynski, Kruniewicz, Limont, Mulmann, Murdelio, Odyniec, Posniak, Reas, Rakowski, Turlay, Umiastowski, Waskiewicz, etc.

The foregoing boyar names as spelled in "Armorial General" are from Polish records. For that reason only a few names coincide with standard Lithuanian spelling. The basic deviations can be seen by comparing the following Lithuanian and Polish letters:

Pol. cz, y, 1, sz, w, ch, rz,
Lith., č, 1, y, š, v, k, ž.

A comparison of boyar names from "Armorial General" and the Lithuanian rendering follows:

Amorial General	**Lithuanian**
Gastold	Goštautas
Juchnowicz	Juknevičius
Korybut	Kaributas
Maliszewski	Mališauskas
Naruszewicz	Naruševičius
Radziwill	Radvila
Sapieha	Sapiega

Goštautas, Kaributas, and Radvila are derived from ancient Lithuanian first names and Naruševičius likewise may have been derived from the first name Narušis.

An enlightening commentary of boyars' names and arms in "Poland Between East and West" is made by author Dr. Norman J. G. Pounds, professor and chairman, Dept. of Geography, Indiana University, which reads as follows: "Their exposure to a common danger and their subjection to a common king reduced only slowly the hostile feelings which Poles and Lithuanians had long felt for one another. Early in the fifteenth century the Polish szlachta incorporated the boyars of Lithuania, sharing with the latter their coats and arms, and a peculiar blood-brotherhood developed between the aristocracies of the two countries. Szlachta and boyar met with increasing freequency on hunting field and around the council table. ..... The aristocracies of the two countries intermarried and gradually merged, so that a century or two later only their names betrayed whether their origin was Lithuanian or Polish. ..... so that most of the leaders among Poles in the seventeenth and eighteenth centuries were in reality more Lithuanian than Polish." [7]

Some of the eminent Lithuanian families whose names are perpetuated in books like "Armorial General" have long died off. Yet, other families have been profilic and their seeds of posterity bloom the world over. Most offspring today, however, are unaware that their line had produced high state officials and dignitaries. Many if not most of these once lordly houses of Lithuania had toppled because of war, divisions of estates by family growth, and a lack of thrift and foresight.

The fact that boyars had adopted Polish as their native tongue was in no way an astounding twist in history. First of all the Lithuanian language was limited to speaking and thinking. It had not at that time been blessed with an alphabet. Next, boyars of necessity were linguists; they were educated in non-Lithuanian schools, the official language of the Lithuanian state was the Ruthenian language of White Russians. Further and perhaps the severest dose of paralysis to the mother tongue came from the acquisition of estates by the boyars in predominantly Slavic speaking areas, far from their native land, where they and their heirs more often than not were shut off from the main stream of Lithuanian dialogue for centuries. This fact becomes encompassing when one bears in mind that the former Lithuanian empire lands are now inhabited by more than 70,000,000 Slavic speaking people. The predicament of the boyars can in a way be likened to current language trends in the U.S. where so very many first generation Americans not only cannot read or write in their father's native tongue but can't even pronounce simple words or phrases. *)

Conspicuous as a beacon on a dark night was the pride of the assimilated boyars for their Lithuanian origin. They made it a point to accentuate the difference in their status and it became customary for them to assert "I am a Pole of Lithuanian extraction". A typical example of that class was Michael K. Oginski (1765-1833), a talented composer of polonaises and other musical works. He spent most of his youth on his father's estates in Poland and was seeped in the culture of the Polish szlachta (gentry) but he remained mindful of his Lithuanian origin and adhered to the custom of the boyars in identity. In his memoirs he reaffirms his Lithuanian roots and Lithuanian family background. He writes of his acquaintance with the Lithuanian language and somewhat apologetivally admits that he could not speak it very well.

In the spring of 1967, The New York Times featured a full page article on the Radziwills of Communist Poland. Here again it was interesting to note the qualifying statement of tradition, the Radziwills are of Lithuanian origin.

Noticeably missing in the "Armorial General" list of boyars are the Lithuanian patronymic suffixes **—aitis** and **—onis.** In their stead and just as apparant is the old eastern Slavic (Ruthenian) patronymic suffix **—ovich,** son of, which appears on one-quarter of the names.

Generally among Lithuanians **—ovich** is the leading suffix. It appears on the names of slightly more than 10% of the populace.

The fact that the Lithuanian boyars had adopted the Ruthenian suffix is no more momentuous than the fact that the cultural classes of western Europe during the Renaissance customarily Latinized their names. **Ovich** (or **avich**), **evich** as Lithuanians spell the suffix identifies a particular class of Lithuanians during a particular period in Lithuanian feudal history.

Noticeably unlike the boyars' list, the list of szlachta in "Armorial General" is nearly void of the suffix **—ovich.** Less than two percent use the eastern termination. This suggests, since there were less than ten names in more than 500, that the use of **—ovich** was not a part of the Polish - western Slavic tradition and that the preponderance of names with the eastern suffix found in the Polish community today represents the male lines of Lithuanians or White Russians that were Polonized.

---

*) **Editor's Note:** The author is extremely categorical in his pronouncements on matters unsubstantiated by research evidence. It is only his personal opinion that he is giving and one drawn from his own individual surroundings where presumably Lithuanian Communities are meagre, where there exist no Lithuanistic Schools, and so on. The Editor is not always in agreement with several other statements of the author, too, and reserves his right to give his opinion on them at a later date; also to allow space to others to expound their differing views.

SOVIET COLONIALISM...

Continued from page 21

arrests and mass deportations, in the course of which some 400,000 persons, including women and children, were deported from Lithuania alone to the remote or Arctic regions of the Soviet Union. Russian colons under various guises are constantly imported to Lithuania, while Lithuanians, mostly young people, are shipped out of the country. The Russian language and Russian colons are favored. Russification is carried on a large scale through schools, organizations and mass media. In their own country, Lithuanians are relegated to the status of second class citizens.

4. ECONOMIC EXPLOITATION. All private property in Lithuania, including small savings accounts, small houses and farms, was seized by the occupying power without any remuneration whatsoever. Farmers resisting the expropriation of land which their forefathers and they had tilled for ages, were en masse deported to Siberia. Collectivized agriculture proved to be a costly experiment and a tragic failure, and once free and proud farmers fare today little better than serfs. The entire economy of the occupied country is planned and directed for the beneft of the occupying power and with total disregard of the needs of the country and its population. Produced goods are siphoned out of the country. Trade unions serve the interests of the state-employer and not of the working people who, subsequently, get substandard wages. All this resulted in the pauperization of Lithuania and in hampering of all economic and cultural progress.

5. POLITICAL FREEDOM STRANGLED. There was no Western colonial regime under which the annihilation of the expression of the political will of the people was as complete as under the Soviet colonial rule. There is only one political party in Soviet-occupied Lithuania — the Communist Party. There are no elections or parliament as the free world understands them. The Communist Party compiles a single liss of candidates, and there is no choice whatsoever. All organizations, except the Communist ones, were abolished and remain so. Severe censorship permits no books or periodicals other than those serving the Communist Party.

6. NO RELIGIOUS FREEDOM. Church and faithful of all denominations are persecuted. Religious pčractices and churchgoing result in disrimination in career and school. Priniing of religious books and publications is prohibited.

II.

In view of these unquestionably colonial malpractices of the Soviet Union, the very idea of its belonging to the Interparliamentary

Continued on page 24

Strengthening the idea that **—ovich** came into Polish by the route of assimilation of Lithuanians and White Russians rather than by Polish design or adoption are the many Polish duplicates of Lithuanian and White Russian names. The following matched list is of surnames used by families in the New Britain area that identify as being of Lithuanian or Polish extraction.

Andriuškevičius	Andruszkiewicz
Bacevičius	Bacewicz
Butkevičius	Butkiewicz
Gudavičius	Gudewicz
Guzevičius	Guziewicz
Jakimavičius	Jachimowicz
Janulevičius	Januliewicz
Januškevičius	Januszkiewicz
Jurevičius	Jurewicz
Jurkevičius	Jurkewicz
Karasevičius	Karasiewicz
Kozakevičius	Kozakiewicz
Krupavičius	Krupowicz
Leškevičius	Laszkowicz
Markevičius	Markiewicz
Mickevičius	Mickiewicz
Misevičius	Misiewicz
Monkevičius	Monkiewicz
Naruševičius	Narusewicz
Osipavičius	Osipowicz
Paškevičius	Paskiewicz
Petravičius	Pietrowicz
Protasevičius	Protasiewicz
Radzevičius	Radziewicz
Raskevičius	Raszkiewicz
Rulevičius	Rulewicz
Sinkevičius	Sinkiewicz
Stankevičius	Stankiewicz
Starevičius	Starewicz
Stasiulevičius	Stasiulewicz
Taraševičius	Tarasiewicz
Tomaševičius	Tomasiewicz
Tyškevičius	Tyskiewicz
Urbanavičius	Urbanowicz
Vaitkevičius	Waitkiewicz
Vaškevičius	Waskiewicz
Zdanavičius	Zdanowicz
Zdankevičius	Zdankiewicz

The forces for union of Lithuania and Poland during a span of 180 years made eight attempts to unite the two states into a single commonwealth. Finally, in 1569 the union-minded boyars and szlachta had rallied enough support to see the measure pass through congress. The union was more in theory than in practice, however, since both states maintained seperate armies, each had its own commander-in-chief, hetman, and each had its own treasury.

An immediate result of the merger was the ceding of the Ukraine and a palatine bordering Poland east of Warsaw to Polish administration. This transfer relieved the overextended Lithuanian forces and provided the Poles with a firm reason for defending these eastern empire lands.

With the union the use of Ruthenian waned and Polish rose in strength and size. Just as contact with Germans brought western manners to Lithuania closer ties with Poles, introduced Polish dialogue, customs, and new forms to Lithuanian surnames.

The suffix **—ski** which appears on one-third of Polish names made its way into Lithuanian onomastics to a depth of nearly one percent. **—Ski,** or **—skis,** as the termination appears on Lithuanian names, generally places the name in the possessive case.

The Polish word pan meaning lord, master, gentleman, and also mister when suffixed with the possessive **—ski, panski,** becomes "yours" (or "his") .For example: panski kapelusz — his hat, or hat which belongs to mister...

Mlynarz, the Polish name for "Miller", when fixed with **—ski,** Mlynarski, likewise becomes possessive "Miller's".

It is difficult to pinpoint the origin of the suffix **—ov.** Anyway, when it is combined with **-ski, -ovski,** or **—auskas** as it is spelled by Lithuanians, its useage accounts for six percent of Lithuanian surnames.

In the feudal commonwealth or the congress kingdom as some call it, **—ov** was used as an inflection to denote an estate or manor. It was a place name much like a name for a ranch in Texas. Baranov in a sense would be like saying Ram Ranch. Going a step further and adding the possessive suffix **—ski** to the place name, Baranowski, or as it woul be spelled in Lithuanian, Baranauskas, the name means the Lord of Ram Ranch. Several examples follow.

Dambrauskas: The Lord of Jews-harp Manor
Lenkauskas: " " " Polander "
Turauskas: " " " Auroch "
Petrauskas: " " " Peter "

Besides borrowing the suffixes **—ski, —ewski** or **—owski** many Lithuanian surnames in their entirety were borrowed or changed into Polish.

According to an article in "Mažoji Lietuviškoji Enciklopedija" [8] Lithuanian surnames originated from two types: ordinary names and nicknames. The ordinary name surname, the article stated, arose from the following:

1. Originated from ancient Lithuanian single stem names like Girdys, Ginčius, Klausas, Kintas, Medys, Tylius, and Vaidas.

2. Originated from ancient Lithuanian double stem like Alminas, Ašmantas, Bukantas, Dirmantas, Daugirdas, Jokantas, Kymantas, Norvaišas, Rimgaila, Sauginas, Tarvydas, Visgirdas, and Žygaudas.

3. Surnames made from single root or double root Lithuanian names with a Baltic or Slavic patronymic suffix. Examples with Baltic suffixes: Aug-**ūnas,** Budr-**-aitis,** Gaidel **-ionis,** Gail **-aitis,** Kent **-ūnas.** Examples with a Slavic suffix: Daugird-**avičius,** Gud-**avičius,** Kenst-**avičius,** Star-**evičius.**

4. Adopted from Christian names of Greek, Hebrew, and Latin origin including foreign variants. Examples: Adamkevičius, Adomėnas, Adomonis, Adukas, Adulis, Alekna, Aleksa, Aleksandravičius, Alešius, Antanaitis, Augustinavičius, Borisevičius, Dovydaitis, Jakubonis, Janušauskas, Juozevičius, Jurgaitis, Jurys, Jurkavičius, Jurkūnas, Jurkus, Kristopaitis, Leonavičius, Lukaševičius, Markaitis, Markevičius, Marcinkevičius, Mykolaitis, Petkūnas, Petraitis, Petryla, Petronis, Povilaitis, Povilonis, Pranckevičius, Šimaitis, Simonavičius, Simokaitis, Stankevičius, Stankus, Stasaitis, Urbanavičius, Urbonas, Vilimavičius...

(To be continued)

LEONARDAS ANDRIEKUS

AMBER

I cannot weep
I cannot wail,
My spirit is empty like a dried-up inlet.

Weep for me
Wail for me,
Little Baltic Amber
Cast out by the sea in darkness.

Now only God —
With wind, wave, fishermen asleep —
Can hear you.
The sea does not love you
The earth does not love me,
Mourn, mourn, little amber,
For the fate that is ours.

L. Andriekus, AMENS IN AMBER. Versions from the Lithuanian by Demie Jonaitis. Published by Manyland Books. 1968. Price: $4.

SCANDIKUR is an unusual HERBAL MEDICINE, composed of nature's finest herbs, selected according to the prescription of the famed swedish physician, Dr. Urban Hjaerne, who — like many other doctors — always believed that Nature offers in abundance an inexhaustible variety of wonderful herbs good enough to help humanity.

This herbal medicine can easily be self-prepared by anyone. An assortment of the finest organically grown medicinal herbs — carefully selected over many other plants and herbs—to be soaked in good spirits (Brandy or Whisky) for several days. After filtering this Elixir, only one spoonful taken daily ends all ordinary stomach distress, constipation, the feeling of fullness and bloating, queasiness, which are causing restless nights, headaches and other serious discomforts that make you feel irritable, sluggish and uncomfortable. Middle life and later years bring often a slow-down in the intestinal system, which makes you feel much older than you are.

Here is nature's perfect answer to help you feel like getting up and doing things. SCANDICUR will help you to enjoy life again. SCANDICUR contains none of the modern day narcotics or harmful drugs and has therefore no harmful side effects

But facts speak louder than words. We know you will thank us for encouraging you to try SCANDIKUR.

OUR GUARANTEE: SCANDIKUR must produce gratifying results or your money back without any questions asked.

For a trial, order SCANDIKUR package at $2.00. Write for free information —

PHARCO—SALES, Dept. T-1
P. O. Box 717—A,
Detroit, Mich. 48232

1. Fortress of Viipuri (Wiborg), Finland, seizel by Soviet Russia during the war of 1939—1940. — Suomių Viipuri pilis, rusų atplėšta nuo Suomijos kartu su didele teritorijos dalimi 1939—40 m. karo metu.

2. Field Marshall Gustaf Mannerheim of Finland, who heroically defended his country against the invading Soviets . — Feldmaršalas G. Mannerheim didvyriškai gynęs savo šalį nuo besiveržiančių sovietų.

3. One of last postage stamps issued by free Lithuania — woman releasing a dove of peace. — Vienas iš paskutinių laisvosios Lietuvos pašto ženklų — moteris leidžia taikos balandį.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. Bernotas

Part C–II

After the Russians had established their military bases in Lithuania (in the other two Baltic states also), everything went smoothly for the first couple months: their personnel conducted themselves properly; they did not mix into the internal affairs of the country; and, when necessary, they gladly cooperated with the Lithuanian authorities. But the situation was suspicious and the free world expected some changes as a result of the unusual military bases. Even Soviet Minister for Foreign Affairs, V. A. Molotov, speaking on October 31, 1939, during the session of the Supreme Soviet Council, found it necessary to reply to the foreign suspicions. He declared: "The newly signed treaties with the Baltic States of Estonia, Latvia and Lithuania do not mean, that the Soviet Union is meddling in their internal affairs, as some of the foreign countries would like to believe... We stand firm for the strict and honorable observance of these treaties and we herewith declare that all irresponsible talk about Sovietization of the Baltic States is useful only to our enemies and to various anti-Soviet provocateurs."

One of the reasons, why the Soviet Union was so mild with her Baltic neighbors might have been the fact that she was involved in a hard winter war with Finland, which refused to sign a similar "friendship" pact with Russia and also refused to withdraw her army from the frontier fortifications. Finland likewise refused to lease some of her territory to the Soviets. Soviet Russia concentrated her heavy armor along the Finnish frontiers and on November 30, 1939, advanced into Finnish territory, declaring that the Finns had fired upon the Russians and killed four of their soldiers. The Soviet war machine hammered at Mannerheim Line, flanking the Soviet frontier near Leningrad. The Finns fought heroically in defense of their country against the Soviet invaders, but, not receiving any significant help from abroad, after three and a half month of war and very heavy losses they put down their arms and were forced to sign a "peace" treaty on March 12, 1940. The Soviet Union seized from Finland the entire fortified zone with the town of Viipuri, a large part of Karelia, the Petsamo territory in the north and some islands in the Gulf of Finland, all together a territory of 16,170 sq. miles. The Soviet Union was expelled from the League of Nations for this aggressive act, but Finland lay devastated just the same.

Meanwhile, the war went on between Germany and the Western countries, and Germany occupied Belgium, the Netherlands and Luxemburg. Standing at the English Channel the Germans declared that their could not be any small or neutral countries in such a war. This could have been the sign for Russia to move on to other things after the Finnish conflict. The good relations between Soviet Russia and Lithuania degenrated. In Gaižiūnai and in Prienai, where the new barracks for the Soviet troops had been built, the workers, agitated by the Communists, went on strike, in an effort to show that Lithuania could not maintain internal order. At the same time the Soviets transferred a larger quantity of tanks and other war equipment from Naujoji Vilnia to Gaižiūnai, in central Lithuania.

Meanwhile several Soviet soldiers deserted their units and went into hiding in Lithuania. One man committed suicide. The Soviet Union made a major incident of this, accusing Lithuania of purposely provoking such incidents and severing relations between her and Russia. As a result, Russia severed relations with Lithuania. Lithuania denied any complicity with the deserters or other such incidents and proposed to organize a special fact-finding commission to investigate all such incidents, but Russia nevertheless showed no interest in such a commission.

(To be continued)

Only a limited supply available of

LITHUANIAN MAPS

Compiled by J. Andrius,

with the technical assistance of Professors A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

A multicolored map of Lithuania

Book map, in folder: $3.50

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

SOVIET COLONIALISM...

Continued from page 22

Union seems revolting. The Delegation of the USSR to the Interparliamentary Conferencies have always consisted and certainly will consist this year of members of the Supreme Soviet, which is a self-appointed body and not a freely elected one, Representing the totalitarian regime imposed upon the Russian people by a small Communist clique, they cannot by any democratic standards be allowed to participate in the Interparliamentary Union, which is the guardian of free democratic parliamentarism.

III.

The Federation of Lithuanian Women's Clubs kindly requests the Interparliamentary Conference in Lima to raise the question of Soviet colonialism in Lithuania, as well as Latvia and Estonia, and to condemn it.

Lithuanian, Latvian and Estonian peoples have the natural right to choose their own political system, to dispose of their own destinies, to enjoy the fruits of their labor as free members of the free community of nations. They are entitled to at least the same solicitude as some tribes recently liberated from colonial yoke. We firmly believe that the Conference in Lima will combat the growing Soviet colonialism with the same vigor as they are now doing with regard to the decreasing Western colonialism.

Respectfully submitted,

MRS VINCĖ E. LESKAITIS
President

"THE BALTIC STORY" AS STAGE SPECTACULAR

Th story of the Baltic States will be the subject of a stage spectacular, combining the talents of hundreds of actors, dancers and singers, — announces Lithuanian weekly "Tėviškės žiburiai" ? Nov. 1968. —Events leading to the subjugation of Lithuania, Latvia and Estonia by the Soviet Union, as well as the Baltic tragedy under Moscow's colonial rule, will be recreated.

Most of the action of **The Baltic Story,** to be written and directed by **John Havard,** will take place in a replica of a forum of the United Nations, where a representative of the Baltic States will confront the Soviet Union. The audience will be treated as Genral Assmbly of the U. N. and will be directly involved in the event. At the end, the President will put th issue to vote — whetеher the Soviet Union is "Guilty" or "Not Guilty" of the crime of the genocide as defined by the United Nations.

The premiere of **The Baltic Story** is scheduled for September 20, 1969, at the Northern Alberta Jubilee Auditorium in Edmonton, Alberta, Canada. Subsequent productions are planned for Calgary (September 27, 1969), Winnipeg (October 3, 1969), and Vancouver (October 23, 1969).

Early in 1970 **The Baltic Story** should be seen in Toronto and then in Chicago, coming to New York's Lincoln Center on the 30th anniversary of Soviet occupation of the Baltic States.

All those interested in the production may consult "The Baltic Story" Production Co., P. O. Box 1431, Edmonton, Alberta, Canada.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

5 1/4% UŽ TERMINUOTUS INDĖLIUS $7,500.00 ar daugiau

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

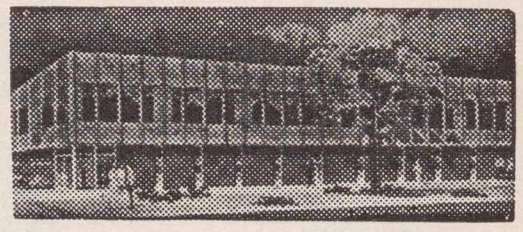

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656.6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply $5.50. Money Order, P. P., Send today — JIB LABORATORY

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Prelate **Paulius Marcinkus** has been appointed Secretary of the Commission for Management of Vatican Funds for religious and welfare affairs. On January 6th, Msgr. Marcinkus was consecrated by Pope Paul VI as Bishop.

● By instruction of L. B. Johnson during his last days in office in The White House, Washington, D.C., **Rev. Bruno G. Žvirblis, OP,** was sent a letter of thanks and best wishes for the reverend's chaplain-services at both the Pentagon and at the Army Post Chapel in Fort Lesley I. McNair, Washington, D.C.

The letter was accompanied by a beautiful 1968 Thanksgiving Day Proclamation.

● **Lilija Šukytė** has been given an excellent reception by the Washington press following her vocal recital at the National Gallery in the capital on December 16th, 1968.

● A rapidly rising singer, **Teresa Zylis-Gara (Teresė Žilytė),** has made her debut at New York's Meropolitan Opera on Dec. 17th. Her forthcoming Los Angeles debut is planned for this spring. She will appear in Don Giovanni at the Shrine Auditorium during the inaugural season of Music Center Opera Association of Los Angeles in conjungtion with the San Francisco Opera.

● Thirteen distinguished women November 9, 1968 received silver cups engraved "For Outstanding Achievement" as Times Women of the year. We are glad to learn that dr. **Maria Gimbutas** also was included in this honorable winner and awarded a silver cup during a ceremony in Harry Chandler Auditorium of The Times Building, Los Angeles.

Pursuant to the event the Lithuanian Club of Santa Monica held a dinner in honor of Dr. M. Gimbutas at the Miramar Hotel on Sunday, February 9th, attended by over 300 members of the Lithuanian community and by American guests. Addresses were made and congratulations proferred. Of an exceptional warmth were the words of praise directed to her by her professor colleagues of UCLA who showed Dr. M. Gimbutas as being the eminent scientist she is.

COMPOSER JULIUS GAIDELIS AND POET STASYS SANTVARAS, creators of Lithuanian opera "Dana".
Komp. J. Gaidelis ir poetas St. Santvaras, operos "Dana" kūrėjai.

● With the beginning of this year **Alfonsas Milukas,** of New York, has been invited to join our editorial staff as English Editor. He has arrived and entered upon his duties.

A. Milukas, a returnee to the United States in 1965, has passed a prolonged and eventful stay in Lithuania and the Arctic regions. He has now been traveling around the country lecturing on his experiences at American colleges and visiting Lithuanians and their institutions.

Dr. Marija Gimbutas, professor at UCLA, chosen by Los Angeles Times as one of the thirteen most prominent Women of Year.
Photo shows Dr. M. Gimbutas with her daughters Rasa and Živilė.
Dr. Marija Gimbutienė, UCLA profesorė, pernai metais "Los Angeles Times" laikraščio išrinkta viena tarp 13 žymiausių "metų moterų".
Su ja kartu dukros: Rasa, gimnazijos mokinė, Živilė, studentė.

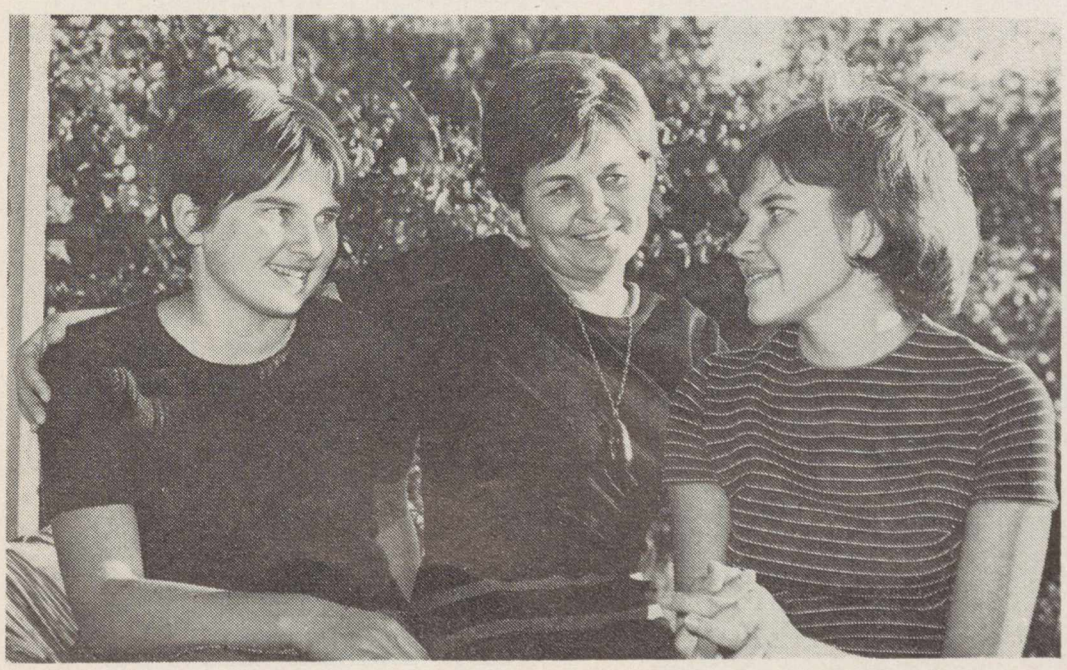

● The Chicago Lithuanian Opera is presenting a premiere on April 12th, the 3-act opera **Dana** for which J. Gaidelis has composed the music ant S. Santvaras written the libretto. (Both reside in Boston).

The premiere will be heard at the Maria High School Auditorium on Saturday, April 12th, with repeat-performances there on April 13th and 19th.

The conductor is A. Kučiūnas. Soloists are: D. Stankaitytė, R. Mastienė, S. Baras, Al Brazis, J. Vaznelis. Directed by P. Maželis; sets by A Kurauskas, and choreographer J. Puodžiūnas.

● A host of Lithuanians — scientists, researchers, inventors— have been appearing in recent years in publications, American and foreign, with articles on and descriptions of their achievements.

Technikos žodis (The Engineering Word), No. 5-6 of September-December, 1968, lists many of the names and gives detailed descriptions of their accomplishments.

Amongst the authors enumerated are: R. Viskanta of Purdue University, Indiana; E. Veleckis of Argonne National Laboratories in Illinois; Birutė Miniatas (co-author of a study in Journal of Inorganic Chemistry); P. Mitalas of Ottawa, Canada.

The patent recipients are: V. Andriulis, Alf. Velavičius, A. L. Nasvytis, John V. Vilutis, D. Šatas, B. Brizgys, M. Klygis, D. Poshkus, K. Sekmakas.

BOOKS & PERIODICALS

Five Posts in A Market Place. By Algirdas Landsbergis. Drama in 3 acts. Introduction by Robert Payne. 76 pages. Jacket design by P. Jurkus. Publisher: Manyland Books, 84-39 90th St., Woodhaven, N.Y., 11412. Price $4.00

"The first Lithuanian play to be published in English, Five Posts in a Market Place, is both an important venture in the drama of poetry and ideas as well as an original comment on the tangled concept of the "wars of liberation". This "tragedy of our time" (Robert Payne) views the guerilla and his warfare from several angles, including those of his strifeweary compatriots, but mainly from within, laying bare the minds, hearts and sinews of men and women burdened with "infernal duties" in extreme situation." (From the jacket).

Knygos ir autoriai

Treji metai su kariais Rytų pafrontėje

Veik trijų šimtų puslapių, suskirstytų į nedidelius skyrelius, knygą perskaičius, jos negali griežtai pavadinti nei autobiografija, nei dienoraščiu, gal ją tiksliau būtų priskirti prie atsiminimų - užrašų.

Pirmas šimtas puslapių gal būtų priskirtinas prie autobiografijos, nors pasigendama datų, o ir suminėtos kai kur ne visos yra tikslios, tat kaip medžiaga istorikui netiktų.

Nesismulkinant tenka knygoje pastebėti ir kitokių trūkumų, kai kuriuos faktus minint, tačiau šitie riktai yra suprantami ir pateisinami, kadangi Z. Ignonis žinias užrašė ne iš kokių užrašų - dokumentų, bet iš kitų žmonių pasakojimų, kurie vėl gal bus netiksliai ką nugirdę ar pastebėję.

Kiek man pasitaikė progų perskaityti ne vieną monografiją ir ne vieną atsiminimų knygą, jos visos buvo parašytos skirtingu stiliumi, kitoniška tvarka, dažnai labai stropiai siekiančias užsibrėžtų tikslų, tačiau Z. Ignonio knyga netelpa vienuose rėmuose. Joje yra ir biografijos žiupsnelis, ir ano laikotarpio (1940 - 1944) įvykių Lietuvoje kronika, kiek ji buvo pasiekusi tą pakraštį, kuriuo autoriaus gyvenimo slinktis nuo 1941 metų vidurvasario iki 1944 metų tartum kokia skaisti skraistė praslinko.

Visus tuos knygos nelygumus, į kuriuos buvau užmetęs vieną akį, skaitytojo akyse, ir dar kokio, o gi vidutinio išsilavinimo italo, šimteriopai išperka autoriaus nepaprastai gili ir šilta tėvynės meilė. Nes kur tik jis eina, kur pasisuka, visur sutinka karį lietuvį, išėjusį liudyti ir apginti bolševikų išniekinto jo tėvynės garbę, pradedant nuo Kauno geležinkelio stoties durų iki paties Minsko, kur buvo apsisprendęs ir nuvyko teikti kariams ir civiliams dvasinę paguodą.

Atsitiktinai Vilniuje susipažinęs su balgudžiu kunigu Hlakouskiu, pakvietusiu Z. Ignonį atvykti į Minską, kur karo frontams persiritus į Rytus, vietos kunigai arba buvo bolševikų sunaikinti, arba ištremti į nežinią, o šimtai tūkstančių gerų žmonių palikti be jokios dvasinės paramos ir paguodos. Jis, be to, žinojo, kad įvairiuose vokiečių sargybų daliniuose buvo lietuvių karių, kuriais kun. Zenonas ypatingai susirūpino, vykdamas į tenai savanoriškai kaip karo kapelionas.

1941 m. gruodžio 22 d. naktį Z. Ignonis pirmą kartą savo gyvenime pasiekė Minską, kur jo niekas nepasitiko, net ir kun. Hlakouskis. Šaltose Minsko stoties patalpose pralaukęs iki išaušiant mūsų kapelionas išėjo miestan susirasti katalikų bažnyčią, kas jam pavyko, sekant sutiktų žmonių nurodymus.

Kadangi kun. Z. Ignoniui kai kurie faktai apie buv. Lietuvos karius, išvykusius Minsko link pagalbiniais sargybiniais "Apsaugos batalijonų" vardu, buvo žinomi, tai vykdamas patalkininkauti baltgudžiams, tarėsi galėsiąs ir savo broliams -lietuviams kariams patarnauti. Kaune turėta žinių, kad jokių karo kapelionų tuose daliniuose nebūta. Savo sumanymus kun. Zenonas pasisakė buv. vyr. Lietuvos kariuomenės kapelionui kan. Meškauskui, kuris jo sumanymą parėmė ir per vidaus reikalams tarėjo įstaigą padėjo apsirūpinti asmens ir kelionės dokumentu, ir pats valdininkas stebėjosi, ką tas raštelis jam galėsiąs padėti, kad ir abiem kalbom, — lietuvių ir vokiečių, — parašytas.

Kai Z. Ignonis savo sumanymą papasakojo Vilniaus vyskupui M. Reiniui, pastarasis šiltai pritarė jo misijai, suteikdamas jam nepaprastus įgaliojimus "ad hoc", nes buvo karo metas, o ir veikimo sritis jau buvo nebe Lietuvos teritorijoje.

Niekieno napalydėtas į kelionę, kaip niekieno ir nesutiktas Minsko stotyje, nakties metu išlipus iš traukinio, kun. Zenonas šiaip taip susiraitęs ant stalo, kur pirmiau miegojo vienas apsaugos sargybinių, sulaukė auštančios dienos.

Vieno kito sutikto mieste žmogaus pasiklausinėdamas, priėjo iki Minsko katalikų Katedros, prie kurios viename nedidukamas priestate rado porą kambarėlių ir čia sustojo.

Dar stoty bebūdamas iš sargybinių lietuvių sužinojo adresą, kur buvo lietuviškos kuopos raštinė. Kadanki tai buvo Kalėdų išvakarėse, tai kun. Zenonas pasistengė apsilankyti lietuvių dalinio būstinėje ir pasitarti dėl pamaldų. Čia, su karininkais išsikalbėjęs, daug patyrė. Sužinojo, kodėl lietuvių pagalbiniai daliniai buvo smarkiai nusivylę dėl vokiečių įsipareigojimų bei pažadų netesėjimo. Susitarė dėl pamaldų lietuviams kariams.

Savo knygos 147 psl. kun. Ignonis aprašo apie savo atsilankymą Mogileve, kur dar carienės Kotrynos II laikais buvo įkurta katalikų diocezija, kuriai buvo priskirtos ir Vilniaus su Žemaičių vyskupijos. Apaštalavimui dirva čia jam buvo plati, tik, deja, to laiko vis pritrūkdavo.

Kai verti naujus knygos puslapius, vis randi ką nors gražaus ir kilnaus kun. Z. Ignonio asmenyje ir veikloje, o tą savo veiklą jis aprašinėja tokiu paprastu stiliumi, lyg tai jis atlikinėtų savo parapijos eilines pareigas. Tačiau skirtumas tarp kunigo pareigų, atliekamų pagal bažnytinį patvarkymą ir tų pareigų, kurias veik per ištisus trejus metus atliko kun. Z. Ignonis Rytų pafrontėje, visai savanoriškai, yra toks didelis, kad surasti kitą į jį panašų yra neįmanoma. Prisipažįstu, kad pirmą kartą gyvenime teko tokį dalyką skaityti.

Kad tie aukos, vargo ir rizikos treji metai aprašyti nuoširdžiu kuklumu, ir dargi ne lietuvių, bet italų kalba, reikia manyti, kad kun. Z. Ignoniui daugiausia rūpėjo ne tiek save parodyti, kiek praskleisti nors dalį geležinės uždangos, už kurios dar ir šiandien tebevargsta ne vien Minsko baltgudžiai, bet ir jo broliai lietuviai Lietuvoje, kurią tebetrypia barbariška komunistinė sloga su visomis savo pragariškomis niekšybėmis.

Šioje apžvalgoje smulkiai nenagrinėju kun. Ą. Ignonio šiurpių išgyvenimų, su kuriais jis beveik kasdien susidurdavo, lygiai taip pat jis nedangsto nė Hitlerio tamsiųjų sėbrų ir jų darbelių. Ir vieni ir kiti mūsų priešai, ir autorius nė vienam nesimpatizuoja. **Dr. P. Mačiulis**

"1942 m. kariami partizanai Kopylio miestelyje Kaip žmonės vienas kitą kankina ir žudo." Šis ir kiti parašai ir pastabos — kapeliono ranka rašyti. (žiūr. iliustraciją atskirai).

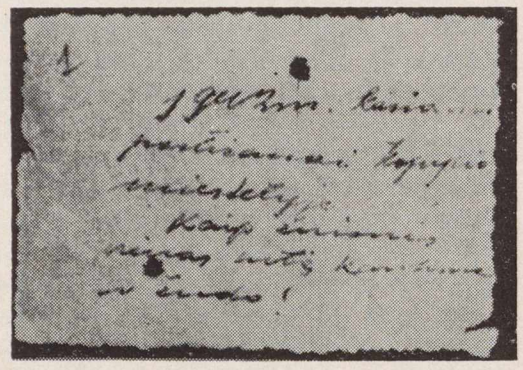

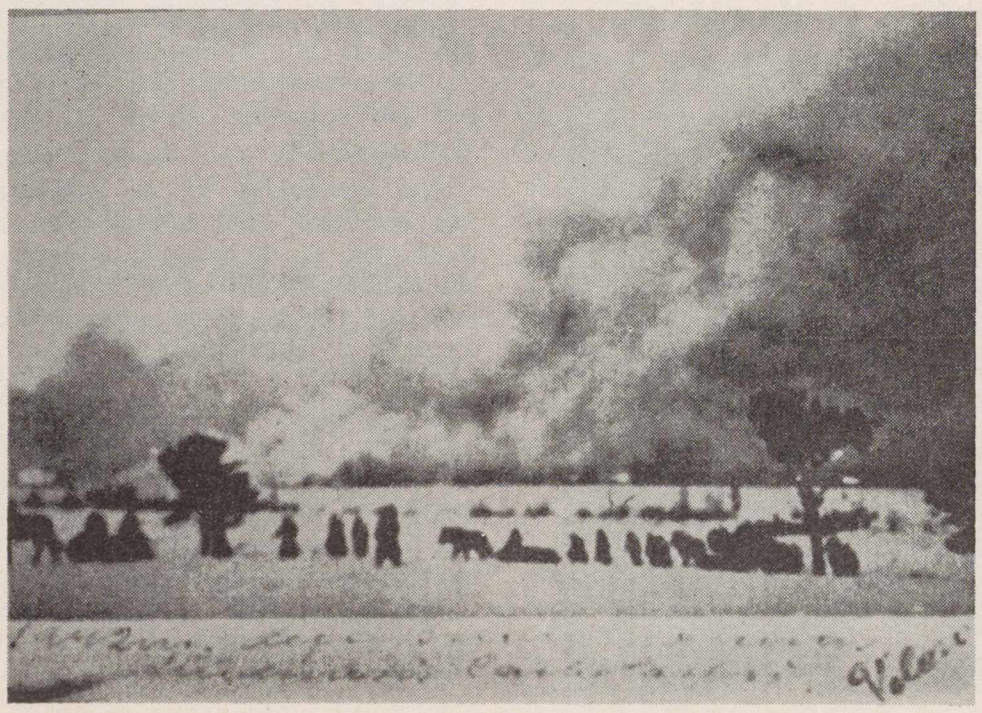

"1942 m dega Gudų kaimas, Volo sačy. Liūdnasis laikotarpis."

BUMERANGAS GRĮŽTA ATGAL

arba:

Nusikaltėlio tarnas kaltina nekaltą

Prel. Z. Ignatavičius pernai metais Romoje itališkai išleido savo išgyvenimų rytų fronte knygą — Z. Ignonis, **Sabaot, Dio degli eserciti** (Sabaotas, kareivijų Dievas). Joje be asmeninių kario kapeliono pergyvenimų, plačiai paliečiama dviejų nusikaltėlių — sovietinių komunistų ir vokiečių nacių — žiaurumai.

Italų spauda knygą sutiko labai palankiai. Sovietiniams komunistams tatai labai nepatiko. Kaip čia visa suniekinti ir apversti aukštyn kojom? Sovietiniai rašeivos netektų savo gerai apmokamo darbo, jei jie nerastų būdų baltą paversti juodu, o kunigą — blogesniu už velnią.

Be to, jų šmeižtai (pastebėkite!) visuomet paremti "dokumentais": fotografijomis, faksimilėmis; taigi, nė nemėgink prieštarauti. "Dokumentavo" ir kun. Z. Ign-čiaus šmeižtą, Suradę kun. Z. I, paliktą albumą, jie atrinko keletą labiausiai kunigo "nusikaltimus" rodančių nuotraukų ir paskelbė 1968 m. "Švyturio" nr. 21, labai mandrai pavadindami reportažą: "Radybų nereikalaujam, monsinjore". Dar pridėta, kad spausdinama "be autoriaus leidimo" ir kad "Prelatas Ignatavičius iliustruoja savo knygą".

Kas gi ten yra prelatą inkriminuojančio? Štai temos: laiko pamaldas kariams; valgo su kariais; sėdi lauke su kariais; kapelionas su visa lietuvių karių sargyba. Tiesa, yra pora foto, vaizduojančių nacių kariamus ar pakartus partizanus. Prierašuose kapelionas sovietų partizanų nevadina "banditais"; be to, prideda pastabas, už kurias pats kapelionas labai greitai galėjo būti nacių kartu su sovietais likviduotas, pav., "Kaip žmonės vienas kitą kankina ir žudo".

Nors komunistai yra nepralenkiami falsifikavimo meisteriai, bet kun. Ign. atveju jiems labai nepavyko. Nuotraukos rodo dviejų bestijų susidūrimo žiaurumus, o kunigo prierašai juos abu smerkia ir rodo autoriaus drąsų humanizmą.

Taigi, fanatiško "Švyturio" falsifikatoriaus mestas kunigui Ignatavičiui bumerangas grįžta į patį metėją, parodydamas sovietinio žurnalizmo "moralę": šmeižk, šmeižk — vis kas nors prilips.

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Tuo tarpu neveikia. Ieškoma kitos stoties.

Vedėjas **Bruno Gediminas.**
4023 W. 60th St., Los Angeles, Ca. 90043
Telefonas: AX 5-2260.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Girdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LIETUVIŲ RADIJO VALANDA

Sekmad. nuo 11 val. iki 12 val. dienos
AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL, Boston, Mass. 02155
Petras Vičšinis, vedėjas.
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa **Naujojoje Anglijoje,** veikianti nuo 1934 m. bal. m vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio 10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruskos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos is
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 — 9 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis.**
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Tel. 382-9268

MALONĖKITE TUOJ PRANEŠTI APIE
TRANSLIACIJŲ LAIKO,
ASMENŲ, ADRESŲ
IR KITUS
JŪSŲ RADIJO PROGRAMŲ
PAKEITIMUS.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštad. 3:00 — 4:00 p. p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kilo.
Pranešėjai: **Patricia Bandza,** tel. 278-3265;
Algis Zaparackas, telef. 549-1982.
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit, Mich. 48227
Telephone: 273-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Išlaiko radijo klubas.
Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642
Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; Kazys Gegelis — 535-6683; Rožė Ražauskienė — 278-1353; Stasys Garliauskas—TA 6-1385;
Antanas Janušis — VE 5-8317

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)
Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal. 24 d. girdima kiekvieną **sekmadienį**
nuo 2 val. iki 3 val. p. p.
WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adreass: Romas Kezys, 62-15 69 Place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos **vedėjai:**
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC 1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580 Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.; R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621); V. Žmuidzinas, ižd.; E. Karkliene, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: O. Adomaitiene, A. Dziakonas, St. Ilgūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Radijo valanda — Lietuvos atsiminimai

Stotis WWCO, banga 1240
Veikia sekmadieniais 9:35—10:30 A.M.
Vedėjas **Antanas Paliulis.**
Adresas: 65 Bank St., Waterbury, Conn.
Telef. 754-5141

Washington, D. C.

Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val. **Lietuvos laiku** 16, 19, 25 ir 31 m. bang. gomis.

Jos girdimos **žiemos laiku:**

Washington-New York — 10:30 ryto ir 12:00 dieną.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 7:30 ir 9:00 ryto.
(Vasaros laiku valanda vėliau)
Vakarų Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir 6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:00 dieną ir 2 v. p p.
Australijoj (Sidney, Melbourne) — 1:30 v. ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D.C.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 10—10:30 val. vak.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Radijo programa girdima
kiekvieną šeštadienį 3:30 — 4:30 v. pp
iš Oakville stoties CHWO —banga 1250.
Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius.**
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Tel. 534-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekvieną vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdzionis, "Draugas", J. Karvelis, "Marginiai" "Terra".
Cicero, Illinois — B. Štangenbergas.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas, V. Taraska.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa", St. Anthony's Parish Library.
Grand Rapids, Mish. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — V. Nenortas.
Kenosha, Wis. — B. Juška.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Omaha, Nebr. — Kun. L. Musteikis.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Aidas", "Romuva"
Woodmant, Conn. — Z. Šaulytė.
Worcester, Mass. — Pr. Pauliukonis.

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
W. Brunswick — A. Vingis.
St. Kilda — N. Butkūnas.
Mirren — J. Rupinskas.
Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

Toronto, Ont. — V. Ausrotas, A. Kuolas, P Misevičius, Time Cigar Store.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)
Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.
Winnipeg, Man. — Br. Bujokienė.

Venecueloje

Caracas — Kun. A. Perkumas.

Ar domiesi gyvenimu Los Angelėse ir visoje Kalifornijoje bei Amerikos Vakaruose?

Užsisakyk metams Los Angeles mieste A. Skiriaus leidžiamą vietos laikraštį

LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE

Prenumerata metams $3.00

Adr.: 4366 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029

Susipažinti siunčiame nemokamai.

Gražina Tulauskaitė –

VAKARĖ BANGA

Naujausias poezijos rinkinys

Išleido
Lietuvių Dienos

Kaina: $2.00

THE SEASONS

by

Kristijonas Donelaitis

1714-1780

Rendered from the Lithuanian into English verse by

Nadas Rastenis

Published *by* Lithuanian Days

Price: Hard cover $4.00, soft cover $3.00

Meškiukai mokosi skaityti, kad galėtų patys pasiskaityti

VYTĖS NEMUNĖLIO

knygą mažiesiems

dailiai spalvotais piešiniais
V. Stančikaitės iliustruotą

pasaką

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

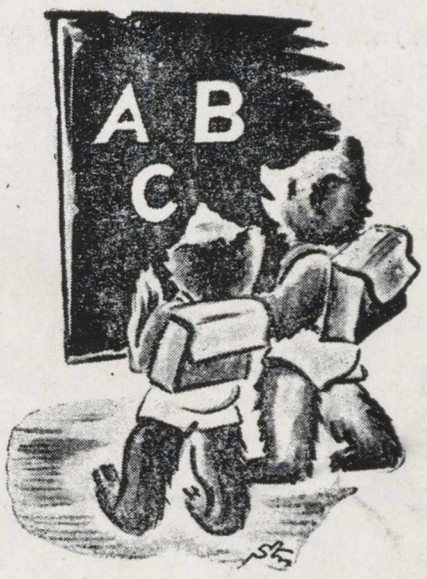

Kaina $3.00

LITHUANIA – LAND OF HEROES

- Country, people and language
- Lithuania's fight for freedom
- Soviet genocidal practices in Lithuania

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

LAVISHLY ILLUSTRATED

Price: $4.75

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.
90029